អធិប្បាយ

មង្គលសូត្រ

៣៨ ប្រការ

ព្រះវិន័យធរ អនុគណ

ឯក_ញឹម ធម្មិស្សរោ វត្តធម្មិស្សរារាម

ខេត្រសៀមរាប

រៀបរៀង

ព.ស. ២៤៩៩ គ.ស. ១៩៥៦

www.elibraryofcambodia.org

អធិប្បាយ
មង្គលសូត្រខ្មែរ

ព្រះវិន័យធរ អនុគណ

ឯក - ញឹម ធម្មិស្សរោ វត្តធម្មិស្សរារាម

ខេត្តសៀមរាប

រៀបរៀង

ព. ស. ២៤៩៩ គ. ស. ១៩៥៦

www.elibraryofcambodia.org

អារម្ភកថា

ហេតុដើមដែលនាំឲ្យកើត សៀវភៅអធិប្បាយមង្គលសូត្រសង្ខេប នេះឡើង មកពីឧបាសក គិម-ស៊ុយ ឧបាសិកា ហ៊ុម ជាម្ចាស់ ហាងពុម្ពខេមររដ្ឋ នៅភ្នំពេញ, និយាយនឹងខ្ញុំថា: មានមនុស្សច្រើនគ្នា ត្រូវការចង់ដឹងពីរឿងមង្គល ៣៨ ប្រការ; ក៏អាធនានាំខ្ញុំឲ្យរៀបរៀង ធម៌នេះឡើង ដើម្បីឲ្យបានជាប្រយោជន៍ដល់ពួកពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ នោះៗផង ត្រូវនឹងបំណងខ្ញុំចង់រៀបរៀងធម៌នេះធ្វើជាធម្មទានផងដែរ ទើបខ្ញុំខំឆ្លៀតយកឱកាសខ្លះមករៀបរៀងធម៌នេះឡើង ។

កាលដែលខ្ញុំនឹងធ្វើនោះ ខ្ញុំបានយកគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនី អដ្ឋកថា មង្គលសូត្រមកតាំងទុកជាគោល ហើយខ្ញុំរៀបរៀងដាក់ឲ្យមានឧកងធម៌ ព្រមទាំងនិទានរឿងខ្លះៗ ដើម្បីទាញយកបុគ្គលាធិដ្ឋាននេះ មកជាជំនួយ ធម្មាធិដ្ឋាន, ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនបាននិយមយកតាមបែបក្នុងគម្ពីរនោះដោយសព្វគ្រប់ទេ ខ្ញុំស្រង់យកតែត្រង់ណាដែលមានសារប្រយោជន៍ច្រើនដល់ អ្នកមើល-អ្នកស្តាប់ ហើយត្រូវតាមបំណងរបស់ខ្ញុំអ្នករៀបរៀងនោះផង ។

ដោយហេតុនេះ ខ្ញុំសូមអភ័យទោសអំពីសំណាក់នៃលោក-អ្នក ជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ កុំឲ្យប្រកាន់ទោសព្រោះខ្ញុំធ្វើកាត់ប្រែតខ្លះៗ ដើម្បី ឲ្យតិចចំនួនសន្លឹកក្រដាសក្នុងសៀវភៅនេះផង ។

www.elibraryofcambodia.org

នៅទីបំផុតនេះ ខ្ញុំសូមផ្ញើសេចក្ដីកាំងភាគខុសឆ្គងលើលោក-អ្នកបណ្ឌិត បើឃើញខាងខុសត្រង់ណា សូមមេត្តាជួយកែតម្រូវឲ្យខ្ញុំផង, ធម្មតាការងារទាំងពួងរមែងមានខុសព្រោះធ្វើ បើគ្មានធ្វើការអ្វីទេ ក៏គ្មានទាំងខុស គ្មានទាំងត្រូវផងដែរ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានសង្ឃឹមថាៈ ការព្យាយាមរបស់ខ្ញុំនេះ គង់នឹងបានសម្រេចប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើនគ្នាជាមិនខាន ដោយបានមើល បានស្ដាប់ បានគិត បានសួរ បានកត់គោលទុក ត្រង់កន្លែងណាមួយ ដែលខ្លួនត្រូវការចង់ចេះចង់ចាំធម៌នោះៗពុំលែងឡើយ ។

ព្រះវិន័យធរ អនុគណ

ធម្មិស្សរោ ឯក-ញឹម

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលប្បវត្តិ

រឿងមង្គលសូត្រនេះ ហេតុដើមកើតមកអំពីអាចារ្យបីនាក់គឺ: អាចារ្យទិដ្ឋប្រកាន់ថា: ឃើញជាមង្គល ១, អាចារ្យសុតប្រកាន់ថា ឮជាមង្គល ១, អាចារ្យមុតប្រកាន់ថា: លិទ្ធភក្សជាមង្គល ១ ។

លុះអាចារ្យទាំង ៣ នាក់ជជែកគ្នា ចំណែកអាចារ្យទិដ្ឋថា: មង្គលនោះស្រេចនឹងភ្នែកឃើញរូបល្អៗ ទើបជាមង្គលប្រសើរ ។

អាចារ្យសុតថា: ភ្នែកតែងឃើញរូបល្អខ្លះអាក្រក់ខ្លះ នឹងយកការឃើញនេះជាមង្គលពុំបានឡើយ ។ ចំណែកខ្ញុំថា: ការឮសំឡេងពិរោះគាប់ចិត្តខ្លួនទើបបានជាមង្គលប្រសើរពិតមែន ។

អាចារ្យមុតថា: ការឮសម្លេងនេះនឹងយកជាមង្គលក៏ពុំបាន ព្រោះត្រចៀកយើងតែងឮសូរសម្លេងអាក្រក់ខ្លះ ល្អខ្លះ បើឮសុទ្ធតែល្អទៅទើបជាមង្គលមែន, ចំណែកខ្ញុំថា: ស្រេចនឹងអណ្ដាតលិទ្ធភក្សត្រូវលេបម្ហូបចំណីឆ្ងាញ់ពិសាទើបជាមង្គលប្រសើរ ។

អាចារ្យទិដ្ឋ នឹងអាចារ្យសុត គេនាំគ្នាថាតបត្រឡប់មកឲ្យអាចារ្យមុតវិញថា: អ្នកឯងថានេះក៏មិនត្រូវទៀត យើងមិនយល់ព្រមតាមពាក្យអ្នកថានោះទេ ព្រោះការលិទ្ធភក្សនេះ ជួនកាលត្រូវលេបម្ហូបចំណីឆ្ងាញ់ពិសា ជួនកាលត្រូវលេបម្ហូបចំណីមិនឆ្ងាញ់មានសេខារចត់ជូរល្វីងជាដើម

www.elibraryofcambodia.org

នឹងជាការលើទុកក្យដោយអណ្តាតនេះ ជាមង្គលក៏ពុំបានឡើយ ។ ម្ល៉ោះ ហើយពួកមនុស្សអ្នកស្តាប់ ក៏ជាប់ចិត្តចូលចិត្តដោយស្រឡាញ់ផ្សេងៗគ្នា អ្នកខ្លះចូលចិត្តជឿតាមពាក្យអាចារ្យទិដ្ឋ, អ្នកខ្លះចូលចិត្តជឿតាមពាក្យ អាចារ្យសុត, អ្នកខ្លះក៏ចូលចិត្តជឿតាមពាក្យអាចារ្យមុត, មនុស្សនោះក៏បែក គ្នាជាបីពួក មិនបែកតែមនុស្សក៏បែកដល់ពួកទេវតាដែលជាមិត្តគ្នានឹង មនុស្សផង ជាប់តាំងពីភូមិទេវតាជាដើមឡើងទៅដល់ស្ថានព្រហ្មលោក ឈ្មោះអកនិដ្ឋកា កើតជាកោលាហលជជែកគ្នាជ្រួលជ្រើមអស់ ១២ ឆ្នាំ ។ ទុកជាពួកមនុស្សនឹងទេវតាទាំងឡាយ ទាំង ១ ម៉ឺនចក្រវាឡនាំគ្នាគិតរក មង្គលអស់កាលយូរអង្វែងដល់ទៅ ១២ ឆ្នាំដូច្នោះហើយ ក៏នៅតែរក មង្គលមិនឃើញឡើយ ទើបនាំគ្នាទៅសួររកមង្គលនឹងព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ៗ ក៏សួរបញ្ជាក់ថា: ការណ៍ឈ្មោះទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នាពីការណ៍រកមង្គល នេះកើតពីស្ថានណាមក? ទេវតាទាំងឡាយនោះក៏ឆ្លើយទូលតបទៅ ព្រះឥន្ទ្រវិញថា: កើតមកពីស្ថានមនុស្សលោក ។ ទើបព្រះឥន្ទ្រប្រាប់ ឲបាយដល់ទេវតាទាំងឡាយនោះថា: បើកើតពីស្ថានមនុស្សលោកមក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គបានត្រាស់ហើយ សព្វថ្ងៃគង់នៅនឹងវត្តព្រះ ជេតពន, នាស្ថានមនុស្សលោកនោះស្រាប់, អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នា ចុះទៅ [illegible] នេះ: នឹងព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នោះចុះ

ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងមង្គលនេះ ប្រាប់ដល់អ្នកទាំងឡាយ, ទើបទេវតាទាំងឡាយនោះ ក៏នាំគ្នាចុះមកកាន់ស្ថានមនុស្ស ហើយចូលទៅទូលសួរព្រះសាស្តា, ព្រះបរមលោកនាថក៏ទ្រង់សំដែងនូវមង្គល ៣៨ ប្រការ ដែលជាគ្រឿងញុំាងបាបធម៌ទាំងពួងឲ្យវិនាសទៅ ដល់នរជនទាំងឡាយ ទាំងមនុស្សទាំងទេវតាដ៏ច្រើនក្រៃលែងនឹងរាប់ចំនួនពុំបាន, ឯពួកទេវតាទាំងឡាយនោះលុះច្រើនហួសពេក វត្តជេតពនដែលជាវត្តធំបំផុតក្នុងគ្រាពុទ្ធសម័យ មានទំហំ ៣ យោជន៍ ៤ ជ្រុង បើប្រមាណនឹងគីឡូម៉ែត្រដែលប្រើសម័យនេះ ត្រូវជា ២១ គីឡូម៉ែត្រ ៤ ជ្រុងស្មើ ក៏ចង្អៀត, ទើបទេវតាទាំងឡាយនោះក៏និម្មិតខ្លួនតូចៗទំហំប៉ុនគ្រាប់ខ្សាច់ ហើយនៅផ្តុំគ្នាជាពួកៗ ក្នុងមួយពួកៗ ចំនួន ១០ ខ្លះ ២០ ខ្លះ ៣០ ខ្លះ ៤០ ខ្លះ ៥០ ខ្លះ ។ល។ នៅចាំស្តាប់ព្រះពុទ្ធអង្គសំដែងមង្គលក្នុងគ្រានោះឯង ដូចមានក្នុងរឿងដំណាលរបស់ព្រះអានន្ទ ទុកក្នុងខាងដើមសូត្រតទៅនេះ ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលសូត្រ

ឯវំមេ សុតំ (សូត្រនេះឈ្មោះមង្គលសូត្រ) គឺខ្ញុំឈ្មោះអានន្ទបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងនេះថា:

សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តព្រះជេតពន ជាអារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី សាងថ្វាយទៀបក្រុងសាវត្ថី គ្រានោះឯងទេពតាទាំងឡាយ ចាត់ឲ្យទេពតាអង្គមួយមាននាមនឹងគោត្រពុំប្រាកដ កាលវេលារាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានរស្មីដ៏ល្អញ៉ាំងវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងទីណាក៏ចូលទៅកាន់ទីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ កាលទេពតានោះឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យជាគាថាយ៉ាងនេះថា:

ពហូ ទេវា មនុស្សា ច មង្គលានិ អចិន្តយុំ
អាកង្ខមានា សោត្ថានំ ព្រូហិ មង្គលមុត្តមំ
ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយជាច្រើន ប្រាថ្នានូវសេចក្តី

www.elibraryofcambodia.org

សួស្តី បានគិតរកនូវមង្គលទាំងឡាយ (ជាយូរអង្វែងអស់ ១២ឆ្នាំក៏រកពុំឃើញសោះឡើយ) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសសំដែងប្រាប់នូវមង្គលដ៏ឧត្តម ។

(ព្រះដ៏មានព្រះភាគទើបទ្រង់សំដែងតបពាក្យទេវតានោះដោយពុទ្ធភាសិត ជាគាថាយ៉ាងនេះថា)

អសេវនា ច ពាលានំ បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា
បូជា ច បូជនីយានំ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ

កិរិយាមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ១ កិរិយាសេពគប់នូវបុគ្គលជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ១ កិរិយាបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំងឡាយ ១ ទាំងបីនេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម។ ក្នុងគាថាទី ១ នេះមាន ៣ មង្គល ឯពាក្យថាមង្គលនេះប្រែថា សេចក្តីចំរើនដោយសុខសួស្តី ។

មង្គលទី ១

អធិប្បាយថាៈ អសេវនា ច ពាលានំ កិរិយាមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។ គ្រាន់តែ

www.elibraryofcambodia.org

មិនសេពគប់នឹងបុគ្គលពាលទុកជាមង្គលទី១ បាននោះព្រោះ ថាមិនបានខូចចិត្ត មិនបានខូចខ្លួន មិនបានបង់ខាតខូចទ្រព្យ សម្បត្តិអ្វីសោះ ទើបឲ្យឈ្មោះថាជាមង្គលទី១, ឯពាលនោះ មានច្រើនប្រការណាស់ មិនងាយនឹងចំណាំរូបពាលបានៈ ពាលនេះមិនមែននៅលើគ្រហស្ថ ឬនៅលើរូបបព្វជិតណា មួយ ៗ ឡើយ ស្រេចហើយតែបុគ្គលណាកាត់ប្រយោជន៍ ២ ប្រការគឺ ប្រយោជន៍ខ្លួន នឹងប្រយោជន៍ជនដទៃចោល ហៅថា ពាល បុគ្គលពាលនោះ ឥតស្គាល់គុណទោស ឥតស្គាល់ ខុសត្រូវអ្វីទេ មានតែដង្ហើមដកចេញ-ចូលដូចជាស្នប់យូខ ៗ ឥតចេះដឹងធម៌បណ្ឌិតអ្វីបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ហើយបុគ្គល ពាលនោះរមែងកាត់ប្រយោជន៍ក្នុងជាតិនេះផង កាត់ប្រយោជន៍ ក្នុងជាតិខាងមុខផង កាត់ប្រយោជន៍ក្នុងព្រះនិព្វានផង បុគ្គល-ពាល មានលក្ខណៈឲ្យចំណាំបានដោយសណ្ឋាន ៣ យ៉ាងគឺៈ គំនិតអាក្រក់១ ធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ១ ដោយវាចា១ ទាំង ៣ នេះជាលក្ខណៈពាល ឯរូបបុគ្គលពាលនោះ មិនមែន

www.elibraryofcambodia.org

អាក្រក់ស្មើគាប៉ុនគាដូចគ្នាទាំងអស់ទេ មានធ្ងន់ស្រាលលើសខុះគ្នាជា ៣ ប្រការគឺៈ ពាលោ បុគ្គលគ្រាន់តែល្ងង់ក៏ហៅថាពាលដែរ, ពាលោខោ បុគ្គលល្ងង់ហើយធ្វើអាក្រក់ដោយកាយវាចាចិត្តទៀត ហៅថាពាលពិតមានពិសហើយ, អតិពាលោខោ បុគ្គលល្ងង់ផង ធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយវាចា-ចិត្ត ដ៏ក្លៀវក្លាយ៉ាងក្រៃលែងផង ហៅថាមហាពាល ឬហៅថាមហាពាលពិតពេកណាស់; មានពិសក្រៃលែងជាងពស់វែកគួរឲ្យខ្លាចគួរឲ្យជៀសវាងចេញឲ្យឆ្ងាយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានអគ្គិតាបសជាដើមលោកផ្តាំកូនថាៈ បើទុកជាមនុស្សនៅក្នុងជម្ពូទ្វីបនេះ មានតែពីរនាក់នឹងជនពាលនោះក៏ដោយលោកថា កុំឲ្យនៅជាមួយនឹងបុគ្គលពាលនោះសោះឡើយ បានជាខ្លាចជនពាលខ្លាំងម្ល៉េះ ព្រោះពាលនោះ បើសេពគប់ទៅកាលណាហើយ ពាលនោះវានាំឲ្យធ្វើអំពើពាលផ្សេងៗ មានសម្លាប់លួចប្លន់យកទ្រព្យសម្បត្តិ នឹងលួចកូនប្រពន្ធជនដទៃ ភូតកុហកផឹកទឹកស្រវឹងជាដើម កុំថាឡើយ

www.elibraryofcambodia.org

អ្នកដទៃ សូម្បីតែមាតាបិតាបង្កើតខ្លួន ក៏ជនពាលនោះវានាំកូនឲ្យសម្លាប់ចោលបានដែរ ដូចរឿងអជាតសត្រុកុមារទៅសេពគប់នឹងភិក្ខុទេវទត្តជាបុគ្គលពាល ៗ នោះ ញុះញង់ឲ្យសម្លាប់ព្រះបាទពិម្ពិសារជាបិតាដោយដាក់ទ្រុងដែក ព្រះព្រះបាទាបង្អត់អាហារទាល់តែទិវង្គតទៅ ដើម្បីជ្រែកយករាជសម្បត្តិសូម្បីព្រះនាងវេទេហិកាទេវីជាព្រះមាតា សូមអង្វរករយ៉ាងណាក៏ដូចម្ដេច ៗ ក្ដី ក៏ពុំព្រមតាមសោះឡើយ នេះហើយការសេពគប់នឹងពាល ៗ នាំឲ្យធ្វើបិតុឃាត គឺសម្លាប់បិតា ហើយខ្លួនត្រូវធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនា នៅក្នុងលោហកុម្ភីនរកដរាបមកដល់សព្វថ្ងៃនេះពុំទាន់រួចឡើយ ។ ការសេពគប់នេះធំបំផុតកុំចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ជាតិមនុស្សនឹងមនុស្ស សូម្បីតែសត្វតិរច្ឆាននឹងមនុស្ស លុះអាស្រ័យគ្នាហើយក៏ប្រព្រឹត្តយកតម្រាប់តាមគ្នាទៅបាន ដូចរឿងសេកឈ្មោះសត្តិគុម្ពៈ នឹងបុប្ផកៈ សេកទាំងពីរនេះបងប្អូនបង្កើតនឹងគ្នា នៅវេលាសត្វសេកទាំងពីរនេះដុះស្លាបក្រាសហើយ មានខ្យល់កំបុតត្បូងកួច

www.elibraryofcambodia.org

យកសេកទាំងពីរនេះប៉ើងឡើងតាមខ្យល់ទៅ សេកមួយធ្លាក់ទៅនៅនឹងជំរំលំពែងចោរ ៗ រើសយកទៅថែរក្សា សេកនោះឈ្មោះថាសត្តិគុម្ពៈ ៗ នេះ ចេះនិយាយស្តីភាសាមនុស្សអសប្បុរសតាមចោរ មានកាយវាចាចិត្តជាចោរ ។ ឯសេកមួយទៀតខ្យល់កួចធ្លាក់ទៅនៅនឹងសួនផ្កាឥសី ៗ រើសយកទៅចិញ្ចឹមថែរក្សា សេកនោះឈ្មោះថាបុប្ផកៈ ៗនេះចេះនិយាយស្តីភាសាមនុស្សសប្បុរសតាមឥសី មានកាយវាចាចិត្តជាអ្នកមានសីលមានធម៌អាចិ៍តាមឥសីទាំងអស់ នេះព្រោះអាស្រ័យធម៌សេពគប់មិត្រពាលមិត្របណ្ឌិត សរសេចក្តីឲ្យឃើញច្បាស់បានថា: *អសប្បុរិសោ អសប្បុរិសករោ* ការសេពគប់ ស្មាគមរបរួមរាប់រកមនុស្សជាអសប្បុរស ៗនោះនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាមនុស្សអសប្បុរសផងបាន, *សប្បុរិសោ សប្បុរិសករោ* ការសេពគប់ ស្មាគមរបរួមរាប់រកមនុស្សជាសប្បុរស ៗនោះនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាមនុស្សសប្បុរសផងបាន ដោយពិត ។

www.elibraryofcambodia.org

ការសេពគប់នេះ កុំថាឡើយដល់រូបមនុស្សនឹងសត្វ សូម្បីតែរុក្ខជាតិជានិជ្ជីវវត្ថុគឺរបស់គ្មានជីវិតសោះ គ្រាន់តែចំរើនឡើងនឹងវិនាសទៅដោយធាតុ៤ប៉ុណ្ណោះលោកសម្មតិឲ្យឈ្មោះថារស់ថាងាប់ ដូចជាដើមស្វាយរបស់ស្ដេចទធិវាហនៈនោះ ពីដើមផ្លែមកមានរសជាតិឆ្ងាញ់ពិសាដូចជាផលាទិព្វ លុះគ្រាក្រោយត្រូវគេយកដើមស្ដៅដែលមានជាតិល្វីង ទៅដាំអែបឲ្យឫសស្ដៅនឹងឫសស្វាយឱបគ្នា គេយកវល្លិបណ្ដូលពេចដែលមានជាតិល្វីងណាស់នោះ ទៅដាំដាក់បំពាក់ឲ្យព័ទ្ធពាសពេញមែកស្វាយ ៗ នោះលុះមានផ្លែចេញមកក៏ល្វីងដូចជាតិបណ្ដូលពេចពិត ៗ ផ្លែស្វាយដែលអន្តរាយនេះ ដោយសេចក្ដីព្យាបាទរបស់ស្ដេចដទៃ ព្រោះតែស្ដេចទធិវាហនៈនោះមិនចែកពូជស្វាយទិព្វនោះដល់ស្ដេចជិតខាងផង, ក្នុងបំណងនេះនាំរឿងមកបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា: ការសេពគប់មិត្រពាលនឹងបណ្ឌិត ក្នុងបទមង្គលទី ១ ចប់ដោយសង្ខេបប៉ុណ្ណោះ ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ២

បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា កិរិយាសេពគប់នូវបុគ្គលជាបណ្ឌិតទាំងឡាយជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: បណ្ឌិតទាំងឡាយក្នុងលោកមានព្រះពុទ្ធាទិបណ្ឌិតជាដើម ទោះបីកាលលោកនៅមានសន្តានជាបោថុជ្ជននៅឡើយក្តី លោកមានសន្តានដ៏បរិសុទ្ធផុតកិលេសអស់ហើយក្តី លោកមិនដែលកាត់ប្រយោជន៍ខ្លួនលោក នឹងប្រយោជន៍អ្នកដទៃឡើយ លោកតែងប្រកបដោយហិរិ នឹងឱត្តប្បៈ ព្រមទាំងប្រកបដោយ សទ្ធា សីល សុតៈ ចាគ បញ្ញា លោកតែងប្រព្រឹត្តធ្វើប្រយោជន៍ ៣ ប្រការគឺៈ ប្រយោជន៍ជាតិនេះ នឹង ជាតិខាងមុខ នឹង ប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែងគឺព្រះនិព្វាន, បុគ្គលដែលចូលទៅសេពគប់នឹងបណ្ឌិតទាំងឡាយ មានពុទ្ធាទិបណ្ឌិតជាដើមនោះ រមែងបានផលប្រយោជន៍ ដូចរឿងឧបតិស្សៈនឹងកោលិតៈ ទាំងពីរនាក់នេះ

www.elibraryofcambodia.org

ជាមិត្រសំឡាញ់នឹងគ្នា បានចូលទៅនៅសិក្សាក្នុងសំណាក់អាចារ្យឈ្មោះសញ្ជ័យ ឃើញលទ្ធិធម៌របស់អាចារ្យសញ្ជ័យថាមិនមានខ្លឹមសារ ក៏លាអាចារ្យដើម្បីបែកគ្នាស្វែងរកសារធម៌ឬមោក្ខធម៌, ឯឧបតិស្សៈទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ក៏បានជួបនឹងព្រះអស្សជិត្ថេរ ដែលជាគូអង្គព្រះសេអាមេត្រីលោកទើបនឹងបួសថ្មីៗផង ហើយសួររកបំណងធម៌ថាមានទីបំផុតត្រឹមណានឹងសួររកព្រះសាស្តាចារ្យថា វាទៈដូចម្តេច? ត្រានោះអស្សជិត្ថេរ លោកពោលថា៖

យេ ធម្មា ហេតុប្បភវា

តេសំ ហេតុំ តថាគតោ

តេសញ្ច យោ និរោធោ ច

ឯវំ វាទី មហាសមណោ

ធម៌ទាំងឡាយឯណា មានហេតុជាដែនកើតឡើង ព្រះតថាគតពោលនូវហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយនោះផងនឹងពោលនូវសេចក្តីរំលត់ព្រមទាំងឧបាយជាគ្រឿងរំលត់ នូវធម៌ទាំង

www.elibraryofcambodia.org

ឡើយនោះផង ព្រះមហាសមណៈ ជាគ្រូអាត្មាព្រះអង្គមានវាទៈ យ៉ាងនេះជាប្រក្រតី ។

ឯឧបតិស្សមាណព គ្រាន់តែបានស្ដាប់ប៉ុណ្ណោះក៏បាន សម្រេចសោតាបត្តិផល ហើយថ្វាយបង្គំលាព្រះអស្សជិតត្ថេរ ទៅសំដែងធម៌នេះប្រាប់កោលិតៈ ជាសំឡាញ់ៗនោះស្ដាប់ ហើយក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលដូចគ្នា ក៏នាំគ្នាចូលមក បួសជាឯហិបព្វជ្ជាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រាក្រោយតមកក៏ បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ហើយឧបតិស្សៈ គឺព្រះសារីបុត្តត្ថេរ បានទីជាបឋមសាវកព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់យើង ឯកោលិតៈគឺព្រះ មោគ្គល្លានត្ថេរ ក៏បានទីជាទុតិយសាវកព្រះពុទ្ធម្ចាស់យើងនេះ ដែរ, ឯការសេពគប់នឹងបណ្ឌិត ក៏ឃើញថាបានដល់នូវ សេចក្ដីចំរើនដោយពិត ។ មានរឿងចោរ ៥០០ នាក់ដទៃទៀត ភ័យនឹងរាជបុរសលើកទ័ពដេញតាម ក៏រត់ចូលទៅសមសមា-ទានសីល ៥ អំពីសំណាក់អរញ្ញិកត្ថេរ ៗ ក៏ឲ្យសមាទានសីល ៥ ចប់ រាជបុរសមកទាន់ចាប់យកទៅសម្លាប់ស្លាប់ទៅ បាន

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៣

ទៅកើតស្ថានសួគ៌ឈ្មោះតាវតឹង្ស សោយសុខក្នុងទិព្វវិមាន ទាំងអស់ ដោយការសេពគប់នឹងបណ្ឌិតនោះឯង ។

បូជា ច បូជនិយានំ កិរិយាបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថាៈ បុគ្គលដែលគួរបូជានោះ បុគ្គលជាន់ខ្ពស់គឺព្រះពុទ្ធព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រមទាំងព្រះធម៌ នឹងព្រះសង្ឃ, បុគ្គលជាន់កណ្ដាលគឺ ឧបជ្ឈាយាចារ្យ មាតាបិតា បងប្រុស បងស្រី ជីដូនជីតា នឹងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយឯណា ដែលមានសីល ទាំងអម្បាលនេះជាបុគ្គលគួរបូជា, បុគ្គលជាន់ទាបគឺស្វាមី ក៏ជាបុគ្គលគួរបូជារបស់ភរិយាដែរ, ឯបុគ្គលដែលបានបូជាព្រះពុទ្ធ នឹងនាំឲ្យមានតេជះច្រើន, បើបានបូជាព្រះធម៌ នឹងនាំឲ្យមានបញ្ញាច្រើន, បើបានបូជាព្រះសង្ឃ នឹងនាំឲ្យមានភោគសម្បទច្រើន តាមអានុភាពត្រ័យរ័ត្ននោះៗ ការពោលផលានិសង្សបូជានេះ គ្រាន់តែឲ្យឃើញគុណានុភាព

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះត្រៃសរណគមន៍ ឯព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ នឹងព្រះសង្ឃនោះ លោកទុកដូចជាបើតាមាតានឹងបុត្រ នៅក្នុងបន្ទុកត្រកូល និមួយៗ មិនបានដាច់ឆ្ងាយពីគ្នាពេកទេ, ឯអ្នកធ្វើបូជាព្រះពុទ្ធ នឹងបានប្រយោជន៍ក្នុងជាតិនេះផង ក្នុងជាតិខាងមុខផង ដូចរឿងនាយមាលាការឈ្មោះសុមនៈ តែងតែបេះផ្កាមិះយកពីសួនផ្កាទៅថ្វាយព្រះបាទពិម្ពិសារ រាល់ៗថ្ងៃ ថ្ងៃមួយនោះ បានជួបនឹងព្រះសាស្តាចារ្យកើតចិត្តជ្រះថ្លា ក៏យកផ្កាមិះនោះបាចថ្វាយព្រះសាស្តាចារ្យនៅនាពាក់កណ្តាលផ្លូវទៅ ឯផ្កាមិះនោះក៏មិនមានជ្រុះមកដល់ដីឡើយ កើតជាផ្កាកម្រងយ៉ាងលអស្ចារ្យ មានទងខាស់ជាប់គ្នាបីដូចជាក្រឡាសំណាញ់បាក់ស្រែះជាប់ជាផ្ទាំងពីរផ្ទាំង គឺផ្ទាំងមួយអណ្តែតពីខាងឆ្វេង ផ្ទាំងមួយទៀតអណ្តែតពីខាងស្តាំ ហើយអណ្តែតតាមព្រះពុទ្ធអង្គទៅ, ឯនាយសុមនមាលាការនោះ កាលបើបានឃើញដូច្នោះហើយ ក៏រឹតតែកើតចិត្តជ្រះថ្លាឡើងខ្លាំង លុះទៅដល់ផ្ទះហើយ ក៏ប្រាប់ដំណើរនោះដល់

www.elibraryofcambodia.org

ភរិយា ៗនោះជាស្រីពាល ភ័យពេកខ្លាចជាប់ទោសដល់ខ្លួន ក្បិតគ្មានផ្កាថ្វាយព្រះបាទពិម្ពិសារ ក៏បន្ទោសស្វាមីនិយាយ សុំលែងលះគ្នាក្នុងវេលានោះ ហើយចុះចេញពីផ្ទះទៅក្រាប ទូលពណ៌នាដំមាននោះ ដល់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ៗ ជ្រាបហើយ ក៏ព្រះអង្គបណ្ដេញស្រីនោះឲ្យចេញចាករាជធានី ហើយឲ្យ ហៅនាយមាលាការមកសួរបញ្ជាក់ ទ្រង់ជ្រាបហេតុសព្វគ្រប់ ហើយ ព្រះអង្គជ្រះថ្លានឹងនាយមាលាការ ទើបទ្រង់ព្រះរាជ ទានរបស់ឲ្យនាយមាលាការក្នុងមួយមុខ ៗ ប្រាំបី ៗ គឺមាស ប្រាក់ គោ ក្របី ដំរី សេះ ខ្ញុំប្រុស ខ្ញុំស្រី នឹងស្រុកសួយប្រាំបី ស្រុកទៀត ឲ្យជារង្វាន់ដល់នាយមាលាការ ៗ នេះ មិនមែន មានផលានិសង្សត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ នឹងមិនធ្លាក់ទៅនរកអស់ មួយសែនកប្បទៀត ហើយលុះជាតិជាទីបំផុតនឹងបានត្រាស់ ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១ ព្រះអង្គមាននាមថាសុមនៈ ដោយផល បូជាផ្កាម្លិះនោះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៤

បដិរូបទេសវាសោ ច កិរិយានៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរទុកជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ប្រទេសដ៏សមគួរនោះ សំដៅយកប្រទេសដែលបរិបូរណ៍ទៅដោយធម៌វិន័យ បើគ្រាពុទ្ធសម័យសំដៅយកមជ្ឈិមប្រទេស ជាប្រទេសបរិបូណ៌ដោយធម៌វិន័យហើយស្ថិតនៅពាក់កណ្តាលផែនដី ទុកថាជាបដិរូបប្រទេសព្រោះប្រទេសនោះមានព្រះពុទ្ធ នឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធ នឹងអគ្គសាវកព្រះពុទ្ធ តែងកើតតែងស្ថិតនៅក្នុងទីនោះ បុគ្គលដែលនៅក្នុងមជ្ឈិមប្រទេសនោះ រមែងបានអនុត្តរិយធម៌គឺធម៌ដ៏ប្រសើរលើសលប់ ៦ ប្រការគឺ: ទស្សនានុត្តរិយៈ ឃើញប្រសើរ គឺឃើញព្រះពុទ្ធ-ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ នឹងអគ្គសាវកព្រះពុទ្ធ ១ សវនានុត្តរិយៈ ស្តាប់ប្រសើរ គឺស្តាប់ធម៌ព្រះពុទ្ធជាដើម ១ លាភានុត្តរិយៈ បានប្រសើរ គឺបាននូវសទ្ធាយចិត្ត ជឿកម្មជឿផល ជឿគុណ

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះរតនត្រ័យជាដើម១ សិក្ខានុត្តរិយៈ សិក្សារៀនសូត្រប្រសើរ គឺសិក្សាធម៌អាថ៌ ឬធម្មវិន័យពុទ្ធសាសនា១ ចារិចរិយានុត្តរិយៈ បម្រើប្រសើរ គឺបានបម្រើធ្វើជាឧបដ្ឋាកៈ ឬឧបដ្ឋាយិកាព្រះពុទ្ធ ឬក៏ជាវេយ្យាវច្ចករព្រះសង្ឃ១ អនុស្សតានុត្តរិយៈ រឭកប្រសើរ គឺរឭកដល់គុណ១០ យ៉ាងមានរឭកពុទ្ធគុណ - ធម្មគុណ - សង្ឃគុណ ជាដើម ១ (រួមជា ៦ ប្រការ) ហើយបុគ្គលនោះមានសទ្ធា មានសេចក្តីស្នេហា ជាប់មិនដាច់ដោយចំណែកមួយ ដូចរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះវក្កលិ នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានឃើញរូបព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ហើយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លាកើតសេចក្តីស្នេហាជាប់ចិត្តស្និទ្ធក្នុងព្រះពុទ្ធរូបនោះចង់តែមើលព្រះរូបមិនចេះឆ្អែតឆ្អន់សោះ ទើបដល់ខ្លួនចេញពីផ្ទះទៅបួសក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តា លុះបួសហើយកាលណា គ្មានគិតសិក្សារៀនសូត្រធម៌អាថ៌អ្វីសោះ គិតតែពីតាមមើលព្រះបរមរូបរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ លុះឧបនិស្ស័យ ដែលអាស្រ័យនឹងសេចក្តីអប់រំក្នុងព្រះសាស្តាចាស់ក្លា

www.elibraryofcambodia.org

នៅឡើយ ទើបព្រះអង្គមានព្រះពុទ្ធដីកាថា នែ ! វក្កលិ អ្នកឯង
កុំមើលរូបតថាគតដោយមំសចក្ខុអ្នកឡើយ អ្នកចូរមើលធម៌ចូរ
ពិចារណាឲ្យឃើញធម៌តថាគតវិញចុះ អ្នកណាឃើញធម៌ អ្នក
នោះឈ្មោះថាឃើញតថាគត អ្នកណាឃើញតថាគតអ្នកនោះ
ឈ្មោះថាឃើញធម៌ ឯអ្នកឯងនេះគិតមើលត្រឹមតែរូបតថាគត
ប៉ុណ្ណោះ មិនមើលធម៌តថាគតដោយបញ្ញាចក្ខុសោះឡើយ
ហើយចុះអ្នកចូរចៀសចេញពីទីនេះទៅ, វក្កលិភិក្ខុនោះកាល
បើព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់បណ្តេញចេញដូច្នោះហើយ ក៏នឹក
តូចចិត្តណាស់ស្រែកទ្រហោយំ ហើយដើរឡើងទៅលើភ្នំរាប
ដល់កំពូល គិតថាអាត្មាអញរស់នៅធ្វើអ្វីទៀតឡើយ បើបាន
ឃើញព្រះសាស្តាហើយ ស្លាប់ទៅប្រសើជាងរស់នៅ ហើយ
ប្រុងនឹងផ្តួលខ្លួន ប្រមៀលទម្លាក់មកពីលើកំពូលភ្នំឲ្យស្លាប់
គ្រានោះព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបហើយ ក៏ព្រះអង្គធ្វើបាដិហារ្យ
ហាក់បីដូចជាព្រះអង្គ យាងទៅគង់ចំពោះភក្ត្រវក្កលិភិក្ខុនោះ
ហើយបញ្ចេញព្រះរស្មី ៦ ប្រការ ហើយព្រះហស្តហៅភិក្ខុ

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៥

វិគ្គលិថា នែ! វិគ្គលិ ៗ ហើយទ្រង់ប្រទានធម៌ទេសនា ចំពោះមុខវិគ្គលិ ៗ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លាកើតឧព្វេង្គាបីតិ អណ្តែត ខ្លួនឡើងទៅលើអាកាស ហើយលឿនឆ្ពោះទៅកាន់វត្តជេតពន ក្នុងគ្រានោះ ប្រាជ្ញាក៏ចុះឃើញច្បាស់នូវចតុរារិយសច្ច បាន សម្រេចព្រះអរហត្តកាត់កិលេសជាសមុច្ឆេទប្បហារ ដោយសារ បាននៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ បរិបូណ៌ដោយវត្តសាកសិទ្ធ មានព្រះពុទ្ធជាដើម ដូចបានអធិប្បាយមកខាងដើមនោះឯង។

បុព្វេ ច កតបុញ្ញតា ភាវនៃបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យទុក ហើយក្នុងកាលមុន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថាៈ ការធ្វើទានក្តី ការរក្សាសីល ៥ សីល ៨ ជាដើមក្តី ការធ្វើភាវនាខាងផ្លូវសមថៈឬវិបស្សនាក្តី ការធ្វើ កងការកុសលដទៃ ៗ មានធ្វើពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ឬក៏រៀនធម៌ស្តាប់ធម៌ទេសនាជាដើមក្តី ហៅថាធ្វើបុណ្យទាំង អស់ បុណ្យដែលបុគ្គលនឹងធ្វើបាននោះ កើតមកអំពីហេតុ

www.elibraryofcambodia.org

៣ យ៉ាងគឺ ១- បសាទោ កើតមកអំពីភ្នែកឃើញរូប ត្រចៀកឮសម្លេងជាដើម ហើយចិត្តក៏កើតជ្រះថ្លាឡើងធ្វើបុណ្យមានទានជាដើមនោះៗទៅ ២- សំវេគោ កើតមកអំពីភ្នែកឃើញរូប មនុស្សចាស់ឈឺស្លាប់ជាដើម ហើយតក់ស្លុតរន្ធត់ក្នុងចិត្តក៏ធ្វើបុណ្យនោះៗទៅ ៣- តេសុចរិតា កើតមកអំពីបញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងអំពើទុច្ចរិត ឃើញគុណក្នុងអំពើសុចរិតហើយធ្វើបុណ្យ បានទាននឹងសីលជាដើមនោះៗទៅ ។ អំពើបុណ្យទាំងអស់នោះ បុណ្យណាមួយក្តី ដែលបុគ្គលប្រុស-ស្រី បានធ្វើបានសន្សំទុកមកហើយក្នុងកាលមុន គឺៈតាំងអំពីជាតិមុនៗមក បុណ្យនេះឯងមិនភ្លេចបុគ្គលនោះឡើយ នឹងតាមរកបុគ្គលនោះឲ្យផលសុខ-ចំរើនតាមសំដាប់ភពគ្រប់ៗជាតិពុំឃ្លៀងឃ្លាត, ដូចរឿងព្រះបាទមហាកបិនរាជ្យនឹងព្រះនាងអនោជាទេវីជាដើម, មានសេចក្តីដំណាលរឿងនេះទុកក្នុងគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនីថាៈ គ្រានោះជាចន្លោះព្រះពុទ្ធសាសនា មានស្រុកមួយឈ្មោះថា បេសកគ្រាម

www.elibraryofcambodia.org

គឺជាស្រុកជាងតម្បាញមានមនុស្ស ១០០០ គ្រួនៅក្នុងស្រុកនោះ ឯមេជាងដែលជាធំជាងនោះ ជាអ្នកមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងការបុណ្យ គ្រានោះមានព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយពាន់អង្គមកអំពីព្រៃហិមពាន្ត ហើយបានជួបនឹងមេជាងតម្បាញៗដែលជាធំជាងគេនោះឃើញហើយក៏ជ្រះថ្លា ពិតនិមន្តព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំង ១០០០អង្គនោះ សូមឲ្យគង់នៅចាំវស្សាក្នុងស្រុកនោះ លុះព្រះបច្ចេកពុទ្ធទទួលនិមន្តហើយ មនុស្សក្នុងស្រុកនោះទាំងអស់គ្នាក៏មានសទ្ធាជ្រះថ្លាកាន់អង្គ មួយនាក់មួយអង្គៗគ្រប់ទាំង ១០០០អង្គ លុះដល់ថ្ងៃចេញវស្សា ក៏នាំគ្នាប្រគេនសំពត់សាដកចំណាំវស្សាដល់ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយនោះគ្រប់ៗគ្នា ឯមេជាងដែលជាធំជាងគេព្រមទាំងភរិយាជាអ្នកមានប្រាជ្ញាជាងគេ នៅវេលាប្រគេនសំពត់ចំណាំវស្សានោះមិនប្រគេនទទេៗដូចគេទេ ភរិយាមេជាងតម្បាញនោះបានបេះផ្កាននោងព្រៃមានពណ៌លឿងៗ ស្រស់ល្អចំនួនពីរបីយកមកពដាក់លើសំពត់នោះហើយទើបប្រគេន, ហើយដំកល់

សេចក្តីប្រាថ្នាថា៖ កើតជាតិកាលណាទៅឯអនាគតទៀត សូមឲ្យបានជាធំជាងគេ ធ្វើតែមេគេជាដរាបទៅ ហើយសូមឲ្យបាននាមថា អនោជា (ផ្កានោងព្រៃ) ព្រមទាំងសម្បុរកាយ និងគ្រឿងស្លៀកពាក់ក៏ឲ្យមានពណ៌សុទ្ធតែលឿង ៗ ដូចជាពណ៌ផ្កានោងព្រៃដូច្នេះផង, ព្រះបច្ចេកពុទ្ធលោកក៏ទទួលអនុមោទនាថា៖ "ឥច្ឆិតំ បត្ថិតំ តុយ្ហំ ខិប្បមេវ សមិជ្ឈតុ"សេចក្តីប្រាថ្នាដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយបានដំកល់ទុកហើយក្នុងចិត្ត ចូរឲ្យបានសម្រេចឆាប់រួសរាន់ទាន់ចិត្តដល់អ្នកចុះ(កុំបីឃ្លាតឡើយ)ហើយក៏លោកចៀសចេញពីទីនោះហោះទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្តវិញទៅ ឯពួកជាងតម្បាញទាំងឡាយនោះ លុះដល់ធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកើតជាទេវបុត្តនៅក្នុងស្ថានសួគ៌ឈ្មោះតាវតឹង្សទាំងអស់គ្នា ជាគណៈទេវបុត្ត មានវិមាននៅជួបជុំគ្នា ឯវិមានទេវបុត្តដែលជាមេជាងតម្បាញជាធំជាងគេនោះនៅចំកណ្តាល ហើយវិមានទេវបុត្តដែលជាកូនជាងតម្បាញទាំង៩៩៩អង្គទៀតនោះនៅចោម

www.elibraryofcambodia.org

វោមជុំវិញជាបរិវារ វិមាននៃទេវបុត្តជាមេជាងគម្បាញដែលធំជាងគេនោះ, ឯភរិយានៃទេវបុត្តដែលជាធំជាងគេនោះក៏មានសម្បុរលឿង គ្រឿងប្រើប្រាស់ក៏សុទ្ធតែលឿងដូចជាផ្កានោងព្រៃទាំងអស់ ។ លុះដល់មកសាសនា ព្រះពុទ្ធកស្សបៈ ទេវបុត្តទាំងឡាយនោះ ក៏ចុតិមកកើតក្នុងស្ថានមនុស្សលោក បានសាងកុសលផ្សេងៗ ជាថ្មីថែមទៀត លុះអស់អាយុទៅ បានទៅកើតជាទេវបុត្ត ក្នុងទេវលោកសួគ៌ានាយទៀត លុះដល់មកសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់យើងនេះ ទេវបុត្តទាំងឡាយនោះ ក៏ចុតិមកកើតជាមនុស្សទាំងអស់គ្នា ឯទេវបុត្តជាធំជាងគេនោះ មកកើតក្នុងត្រកូលក្សត្របានជាស្តេចសោយរាជ្យ ព្រះនាមព្រះបាទមហាកបិនរាជ្យ ឯភរិយាទេវបុត្តដែលជាធំជាងគេនោះក៏ចុតិមកកើតជាមនុស្សក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ហើយមាននាមថា អនោជា ទាំងបានជាអគ្គមហេសីនៃព្រះបាទកបិនរាជ្យនោះផង

ឯពពួកទេវបុត្តទាំង ៩៩៩ អង្គទៀតនោះក៏ចុតិមកកើតក្នុង

www.elibraryofcambodia.org

ត្រកូលអមាត្យ លុះធំឡើងក៏បានធ្វើជាអមាត្យមហាកបិនរាជ្យ ទាំងអស់គ្នា ឯព្រះមហាក្សត្រនឹងអមាត្យទាំងអស់នេះរមែងតែនាំគ្នាស្វែងរកសាសនាដែលនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ លុះសម័យមួយព្រះមហាក្សត្រព្រមទាំងរាជអមាត្យទាំងអស់នោះ បែរស្ដេចយាងទៅក្រសាលឧទ្យាន ក៏បានជួបនឹងនាយឈ្មួញរទេះដែលនាំទំនិញចេញពីនគរសាវត្ថីមកជួញ លុះជួបហើយទ្រង់សួរថា នាយឈ្មួញអើយអ្នកមកពីនគរនោះបានដឹងដំណឹងអ្វីប្លែកដែលនាំមកនូវសេចក្ដីសុខដល់ត្រចៀកខ្លះដែរ នាយឈ្មួញនោះក៏ក្រាបទូលថាបានដឹងខ្លះដែរ? ហើយព្រះអង្គឲ្យនាយឈ្មួញថាថ្វាយទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ នាយឈ្មួញក៏ក្រាបទូលថា:

"ពុទ្ធោ ឧប្បន្នោ លោកេ ធម្មោ ឧប្បន្នោ លោកេ សង្ឃោ ឧប្បន្នោ លោកេ" ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោក, ព្រះធម៌កើតឡើងហើយ ក្នុងលោក, ព្រះសង្ឃមានឡើងហើយក្នុងលោក ។

តែពាក្យ ៣ ម៉ាត់ប្រាំពីរបទប៉ុណ្ណោះ ព្រះមហាក្សត្រព្រម

www.elibraryofcambodia.org

ទាំងរាជអមាត្យទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ ហើយកើតបីតិទាំង ៥ ប្រការ ព្រឺព្រួចសព្វព្រះកាយា ហើយព្រះអង្គបូជានាយឈ្មួញនោះ ក្នុងពាក្យមួយម៉ាត់ ១ សែនកហាបណៈ ៣ ម៉ាត់ ត្រូវជា ៣ សែនកហាបណៈ ហើយបញ្ជូននាយឈ្មួញនោះទៅបើកប្រាក់ ព្រមទាំងនាំសារទៅថ្វាយដំណឹងព្រះនាងអនោជាទេវី ជាព្រះអគ្គមហេសីឲ្យបានជ្រាបផង, ចំណែកព្រះអង្គនឹងរាជអមាត្យទាំង ៩៩៩ នាក់នោះ ក៏ឡើងសេះបរឆ្ពោះទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្ដា ៗ ទ្រង់ជ្រាបហើយក៏ព្រះអង្គទ្រង់យាងទៅគង់ចាំទទួលនៅទៀបឆ្នេរស្ទឹង ហើយទ្រង់បញ្ចេញនូវព្រះរស្មីទាំង ៦ ពណ៌ ភ្លឺល្អឱភាសព្រោងព្រាយក្នុងទីនោះ ។ ឯព្រះរាជាព្រមទាំងរាជបរិវារ លុះធ្វើគមនាការទៅត្រូវឆ្លងស្ទឹង ៣ សង្កាត់ទើបដល់ ក្នុងស្ទឹងនិមួយៗ ទំហំ ៣ គាវុតក៏មាន ទំហំធំដល់ទៅកន្លះយោជន៍ក៏មាន ទំហំធំដល់ទៅ ១ យោជន៍ក៏មាន ព្រះអង្គទ្រង់អធិដ្ឋាន ហើយនឹកដល់ពុទ្ធគុណ ធម្មគុណ សង្ឃគុណ រួចហើយក៏បរសេះជាន់លើខ្នងទឹកនោះៗ ក៏រីង

www.elibraryofcambodia.org

ដូចផែនដី អាចឲ្យសេះហាន់ដើរឆ្លងកាត់ទៅបានរហូតទាំង ៣ សង្កាត់ឥតផុងជើងសេះឡើយ ។ លុះទៅដល់ហើយស្តេចក៏ចុះចាកអស្សតរ ព្រមទាំងអមាត្យជាបរិវារ ថ្វាយបង្គំព្រះអង្គហើយ ក៏គង់ស្តាប់ធម៌ទេសនា លុះចប់ហើយក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលគ្រប់ៗគ្នាក្នុងគ្រានោះឯង ។ រីឯនាយឈ្មួញរទេះនាំដំណឹងនោះទៅក្រាបទូលព្រះនាងអនោជា ៗ បានជ្រាបហើយក៏រីករាយតែកើតសេចក្តីជ្រះថ្លាជាត្រៃគុណ គឺក្នុងពាក្យ ១ម៉ាត់ព្រះនាងបូជា ៣ សែនកហាបណៈ រួមពាក្យទាំង ៣ ម៉ាត់ គឺៈព្រះពុទ្ធ ១ ព្រះធម៌ ១ ព្រះសង្ឃ ១ ត្រូវជា ៩ សែនកហាបណៈបើរួមទាំងប្រាក់ព្រះរាជា ៣ សែនផង នាយឈ្មួញរទេះនោះត្រូវបានប្រាក់ ១២ សែនកហាបណៈ ក្នុងគ្រានោះឯង ។ ឯព្រះនាងទេវីក៏ហៅប្រពន្ធអមាត្យទាំង ៩៩៩ នាក់ មកហើយត្រូវជា ១០០០ នាក់ នឹងព្រះនាងក៏នាំគ្នាឡើងលើរាជរថតូចៗរៀងខ្លួនបរកាត់សំដៅទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា លុះទៅដល់ស្ទឹងទី ១ ទី ២ ទី ៣ ដែលនៅជាសង្កាត់ៗរាំងផ្លូវនោះហើយ

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៦

ព្រះនាងទេវីក៏អធិដ្ឋាន ហើយនឹកដល់គុណព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ មានទំនងដូចគ្នានឹងព្រះរាជា ហើយបរព្រះរាជរថឆ្លងកាត់ទឹកនោះទៅបានដូចគ្នា ឥតមានទទឹកស្នាមដល់កង់ព្រះរាជរថនឹងជើងសេះដល់បន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ។ លុះព្រះនាងទេវីព្រមទាំងភរិយារាជអមាត្យទាំងអស់គ្នា ចូលទៅដល់ហើយ គ្រានោះព្រះសាស្តាព្រះអង្គសំដែងបាដិហារ្យបាំងបិទជិតមិនឲ្យពួកជនទាំងពីរក្រុមនេះមើលគ្នាឃើញឡើយ ដើម្បីកុំឲ្យកើតកាមតណ្ហាក្នុងការឃើញរូបនោះ លុះព្រះនាងអនោជាទេវីរួមទាំងភរិយាអមាត្យត្រូវជា ១០០០ នាក់នោះ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយអង្គុយនៅស្តាប់ធម៌ទេសនាចប់ បានសម្រេចមគ្គផលជាព្រះអរិយបុគ្គលក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ទើបព្រះសាស្តាស្រាយឥទ្ធិបាដិហារ្យ ឲ្យជនទាំង ២ ពួកនោះបានឃើញគ្នា ។

ឯបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យពីក្នុងគ្រាមុនទុកមកនឹងបានដំកល់សេចក្តីប្រាថ្នាត្រូវល្អជាមូលបណិធិទុកមាំហើយ ក៏បាន

www.elibraryofcambodia.org

ផលល្អដូចន័យអធិប្បាយមកនេះឯង ។

អដ្ឋសម្មាបណាីធិ ៨ កិរិយាដំកល់ខ្លួនទុកដោយប្រពៃ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា បុគ្គលដែលបានដំកល់ខ្លួនទុកនៅក្នុងសទ្ធា គឺការជឿកម្មជឿផល ជឿគុណព្រះពុទ្ធ,ព្រះធម៌,ព្រះសង្ឃជាដើម នឹងដំកល់ខ្លួនទុកនៅក្នុងសីល ៥ សីល ៨ ឬក្នុងកម្មបថ ១០ ប្រការ ឬក៏ដំកល់ខ្លួនទុកនៅក្នុងការស្តាប់ធម៌ទេសនា ក្នុងការបរិច្ចាគទ្រព្យធ្វើទាន ក្នុងការពិចារណាបញ្ញាក្ខន្ធឲ្យឃើញថា អនិច្ចំ ជារបស់មិនទៀង ទុក្ខំ ជារបស់តែងជួបប្រទះតែនឹងសេចក្តីទុក្ខ អនត្តា ជារបស់មិនមែនខ្លួនប្រាណ មិននៅក្នុងអំណាចសេចក្តីអង្វរករ ឬបង្គាប់បញ្ជាជនណាឡើយ យ៉ាងនេះជាដើមឡើងទៅហើយ ទើបលោកឲ្យឈ្មោះថា ដំកល់ខ្លួនទុកដោយប្រពៃ ។

មានសេចក្តីដំណាល ដូចរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ជាមនុស្ស

www.elibraryofcambodia.org

មិច្ឆាទិដ្ឋិខាងក្រៅពុទ្ធសាសនា   បើគាត់ឮពាក្យគេពោលថាៈ ត្រឹមតែព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃដូច្នេះក៏មិនបាន គាត់មានចិត្តខឹងភ្លាមមួយរំពេច ព្រោះគាត់ស្អប់ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃណាស់ ប៉ុន្តែនាងព្រាហ្មណីជាភរិយាគាត់នោះ ជាមនុស្សសម្មាទិដ្ឋិ យល់ត្រូវល្អជ្រះថ្លាក្នុងសីលធម៌ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ សម័យថ្ងៃមួយនោះ គាត់ប្រឹក្សានឹងភរិយាថា យើងនឹងនិមន្តពួកព្រាហ្មណ៍មកធ្វើបុណ្យក្នុងផ្ទះយើង, នាងព្រាហ្មណីជាភរិយាក៏ព្រមតាមបំណងស្វាមីឥតទទឹងទាស់ ។ ឯព្រាហ្មណ៍ជាស្វាមីនោះនិយាយប្តេជ្ញានឹងភរិយាថាៈ បើកាលណាពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមកដល់ផ្ទះយើងហើយ ចូរនាងឯងប្រយ័ត្នមាត់កុំពោលថា ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃឡើយ បើនាងឯងពោលហើយ អញនឹងកាប់សម្លាប់នាងឯងដោយដាវមិនខាន, ថាហើយក៏នាំគ្នាចាត់ចែងភោជនាហារ លុះព្រាហ្មណ៍ចូលមកអង្គុយក្នុងផ្ទះ ជួបជុំគ្នាហើយនឹងបរិភោគ នាងព្រាហ្មណីដែលកំពុងតែខ្វល់ខ្វាយបំរើ ស្រាប់តែចំពប់ជើង

www.elibraryofcambodia.org

ភាត់មាត់ថា ឧមោ តស្ស ភគវតោ ដូច្នេះជាដើម ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឮពាក្យនេះហើយ ក៏ខឹងថែទៀតនាំគ្នាជេរប្រទេចព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់ផ្ទះ ហើយក្រោកដើរបាត់អស់ទៅ ។ ឯព្រាហ្មណ៍ជាស្វាមីក្រោធខឹងនឹងភរិយាពេកណាស់ ជេរប្រទេចផ្ដាសាដោយប្រការផ្សេង ៗ ហើយចូលទៅគាល់សម្ដេចព្រះបរមសាស្ដា ទូលសួរអំពីហេតុជាគ្រឿងកំចាត់នូវសេចក្ដីសោយសោក នឹងដេកលក់ជាសុខ ។ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍បុគ្គលសម្លាប់នូវកិលេស គឺសេចក្ដីសៅហ្មងមានទោសៈជាដើម ដោយអរិយមគ្គញាណរមែងដេកលក់ជាសុខ នឹងមិនមានសេចក្ដីសោយសោកក្នុងលោកខាងមុខ ។ ព្រាហ្មណ៍បានស្ដាប់ធម្មទេសនាហើយ មានសេចក្ដីជ្រះថ្លាទូលសុំបព្វជ្ជាឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះបរមសាស្ដា ខំចំរើនវិបស្សនាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តកាត់កិលេសជាសមុច្ឆេទប្បហារ ដូចវិសជ្ជនាមកនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៧

ពាហុសច្ច ការបានស្តាប់បានរៀនចេះចាំច្រើនជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ការបានស្តាប់បានរៀនចេះចាំច្រើន នូវធម៌របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ឬសាវករបស់ព្រះអង្គ ឬក៏ជនជាសប្បុរសណាមួយ ទោះជាបព្វជិតក្តី គ្រហស្ថក្តី ដែលជាអ្នកអាចទេសនាចង្អុលបង្ហាញផ្លូវសួគ៌ផ្លូវនិព្វានបាន ហៅថាពាហុសច្ចៈ ។ បើជាបុគ្គលាធិដ្ឋាន ហៅថាពហុស្សូត្រ ។ ពហុស្សូត្រនេះ មាន ២ យ៉ាងគឺ: គ្រហស្ថជាអ្នកបានសិក្សារៀនសូត្រចេះចាំច្រើន អាចញុំាងប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខឲ្យកើតឡើង និងអាចដោះទុក្ខទោសរបស់ខ្លួន និងអ្នកដទៃបាន ដូចជាព្រះពោធិសត្វកាលកើតជាមហិស្សាសកុមារ ។

មានសេចក្តីដំណាលថា: ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្ត សោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ព្រះពោធិសត្វ

www.elibraryofcambodia.org

បានសោយព្រះជាតិជាព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជាអង្គនោះ ។ ដើម្បីរង់ចាំកាលនឹងគ្រងរាជសម្បត្តិ ព្រះពោធិសត្វក៏ដឹកព្រះអង្គថយទៅគង់នៅក្នុងព្រៃសិន ជាមួយនឹងព្រះអនុជ ២ ព្រះអង្គ ។ លុះយ៉ាងចូលទៅជិតស្រះមួយ ព្រះពោធិសត្វស្រេកទឹក ក៏ប្រើចន្ទកុមារជាព្រះអនុជបន្ទាប់ឲ្យទៅដងទឹកខ្លះ នឹងស្លឹកឈូកយកមកថ្វាយ ។ តែក្នុងស្រះនោះ មានអារក្សទឹកមួយហ្វង់ហែងរក្សា ។ ចន្ទកុមារឥតពិចារណាក៏ចុះភ្លាមទៅក្នុងស្រះ ត្រូវអារក្សទឹកនោះចាប់បង្ខាំងទុកមិនឲ្យត្រឡប់មកវិញ ។ ព្រះពោធិសត្វដល់បាត់ចន្ទកុមារយូរពេកមិនឃើញមក ក៏ទ្រង់ប្រើសុរិយកុមារជាព្រះអនុជពៅឲ្យទៅតាម ។ អារក្សទឹកក៏ចាប់សុរិយកុមារនោះលាក់ទុកទៀត ។ លុះបាត់ព្រះអនុជទាំងពីរមិនឃើញត្រឡប់វិញ ព្រះពោធិសត្វក៏ទ្រង់យាងទៅកាន់ស្រះដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ពិចារណាដោយវិចារណញ្ញាណជាបច្ចាស់ថា៖ ប្រាកដជាមានអារក្សទឹកអាស្រ័យនៅក្នុងស្រះ ដោយទ្រង់ឃើញតែស្នាមជើងមនុស្សចុះ ឯស្នាម

www.elibraryofcambodia.org

ដើងមនុស្សឡើងមកវិញគ្មាន ទ្រង់ក៏សួរទៅអារក្សទឹកដែលចូលមកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គថាៈ ប្អូនយើងទាំងពីរ តើអ្នកឯងចាប់ទុកឬ? អារក្សទឹកក៏ឆ្លើយតាមពិតថាៈ ខ្ញុំបានចាប់ទុកមែន ។ ទើបព្រះពោធិសត្វត្រាស់សួរទៅទៀតថាៈ អ្នកឯងអាចចាប់មនុស្សសត្វទាំងអស់ ដែលចុះមកក្នុងស្រះនេះ ឥតរើសមុខ ឬក៏មានលើកលែងបុគ្គលបែបណាដែរ? លុះទ្រង់ជ្រាបថាៈ អារក្សទឹកមិនហ៊ានចាប់បុគ្គលដែលចេះទេវធម៌ ទ្រង់ក៏សំដែងទេវធម៌នោះ ប្រាប់អារក្សទឹកក្នុងកាលនោះឯង។ អារក្សទឹកបានស្តាប់ធម្មទេសនានេះហើយ ក៏មានសេចក្តីជ្រះថ្លា ទើបនាំព្រះរាជកុមារទាំងពីរព្រះអង្គ មកថ្វាយព្រះពោធិសត្វ ។ ព្រះពោធិសត្វជាពហុស្សុត ទើបអាចដោះព្រះអង្គនឹងព្រះអនុជទាំងពីរឲ្យរួចអំពីអន្តរាយបាន ។

មួយវិញទៀត បព្វជិតជាពហុស្សុតជាអ្នកចេះចាំព្រះពុទ្ធវចនៈច្រើន ក៏រមែងបានលាភសក្ការៈច្រើន ដូចព្រះអានន្ទត្ថេរ។

មានសេចក្តីដំណាលថាៈ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មាន

សទ្ធាចង់បូជាព្រះធម៌ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះបរមសាស្តាហើយ ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះពុទ្ធនឹងព្រះសង្ឃ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបូជាហើយ នៅតែព្រះធម៌មិនទាន់បានបូជានៅឡើយ, តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបូជាព្រះធម៌នោះក្នុងទីណា? ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់តបថាៈ ម្នាលព្រាហ្មណ៍បើអ្នកចង់បូជាព្រះធម៌ ចូរបូជាចំពោះភិក្ខុជាពហុស្សូតចុះ, ព្រាហ្មណ៍ក៏ដើរទៅសួរភិក្ខុសង្ឃៗក៏ប្រាប់ថាៈ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត ទើបនាំចតុប្បច្ច័យទៅបូជាព្រះអានន្ទហើយចូលទៅគាល់ព្រះទសពលក្រាបទូលហេតុគ្រប់ប្រការ ព្រះសាស្តាក៏ទ្រង់ប្រទានសព្ទសា-ធុការពរសរសើរធម្មបូជារបស់ព្រាហ្មណ៍ ជាអនេកប្រការ ។ ឯពួកជនដទៃទៀត ក៏នាំគ្នាយកចតុប្បច្ច័យមកបូជាព្រះអានន្ទត្រែរជាប់ជានិច្ចមិនដាច់ ដោយហេតុព្រះអានន្ទជាពហុស្សូតនោះឯង ។ ពាហុសច្ចៈ ចាត់ថាជាមង្គលដ៏ឧត្តមដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៨

សិប្បៈ សេចក្ដីឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងសិល្បសាស្ត្រវិជ្ជាការទាំងពួងជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថាៈ សិប្បៈ មាន ២ យ៉ាងគឺៈ អគារសិប្បៈ ១ អនាគារសិប្បៈ ១ ។ អគារសិប្បៈគឺសិប្បៈរបស់គ្រហស្ថអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះសំបែង, ចែកទៅមាន ២ យ៉ាងគឺៈ សិប្បៈសម្រាប់បុរសមានការសិក្សារៀនសូត្រសិល្បសាស្ត្រផ្សេងៗមានអក្សរសាស្ត្រ គណិតសាស្ត្រ វិទ្យាសាស្ត្រជាដើម ក្ដីកិច្ចការចិញ្ចឹមជីវិតមានការជាងឈើ ជាងផ្ទះ ប្រុពាណិជ្ជកម្មជាដើម ១, សិប្បៈសំរាប់ស្ត្រី គឺៈ ការរៀបចំផ្ទះសំបែងចាត់ចែងភោជនាហារជាដើម ១ ។ សេចក្ដីឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងសិប្បៈទាំងនេះជាដើម ចាត់ថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនាំយកនូវលាភសក្ការៈមកឲ្យ ។ ម្យ៉ាងទៀត សិប្បៈសូម្បីតែមួយ ដែលបុគ្គលបានរៀនយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញហើយ រមែងញុំាងឧត្ដមប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចបាន, សិប្បៈសូម្បីច្រើនតែមិនស្ទាត់ជំនាញ ក៏ឥតបានការ ក្លាយទៅជាថ្នាំពិស នាំឲ្យ

www.elibraryofcambodia.org

ក្តៅក្រហាយឥតអំពើ ។ ដូចរឿងបុរសខ្វិនម្នាក់ជាតួយ៉ាង ដែលបានយសស័ក្តិដោយសិប្បៈដ៏ស្ទាត់ជំនាញរបស់ខ្លួន ។

សេចក្តីដំណាលថា: មានបុរសខ្វិនម្នាក់ ជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ផ្ទាត់គ្រាប់ក្រួសទំលុះស្លឹកឈើកើតជារូបដំរី រូបសេះ ពួកក្មេងគង្វាលគោ តែងនិយាយឲ្យផ្ទាត់គ្រាប់ក្រួសទំលុះស្លឹកជ្រៃក្រឹមមួយដើមឲ្យកើតជារូបសត្វនោះផ្សេង ៗ ហើយវាឲ្យបាយទឹកបរិភោគ ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាក្រុងពារាណសី ស្តេចយាងទៅក្រសាលឧទ្យាន លុះស្តេចទៅដល់ដើមជ្រៃក្រឹមនោះហើយទ្រង់ទតឃើញរូបសេះ ដំរីជាដើម នៅលើស្លឹកឈើក៏ត្រាស់សួររកជនអ្នកធ្វើ ។ បុរសខ្វិននោះក៏ក្រាបបង្គំទូលថា: ខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើ ។ ទើបទ្រង់ឲ្យនាំបុរសខ្វិននោះមកហើយត្រាស់សួរថា: អ្នកអាចផ្ទាត់អាចម៍ពពែ ១ នាឡិ បញ្ចូលក្នុងមាត់បុរោហិតបានទេ ព្រោះបុរោហិតនោះមាត់រឹងណាស់ លុះទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ថា: បុរសខ្វិនអាចធ្វើបាន ទ្រង់ក៏ឲ្យគេនាំបុរសខ្វិននោះចូលទៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ឲ្យអង្គុយខាងក្នុងវាំង

www.elibraryofcambodia.org

នន ។ កាលបុរោហិតនោះហាមាត់និយាយនឹងព្រះរាជា បុរសខ្វិនក៏ផ្ទាត់អាចម៍ពពែមួយដុំចូលក្នុងមាត់ ហើយផ្ទាត់ដរាបដល់អស់អាចម៍ពពែ ១ នាឡិ រួចហើយក៏អង្រួនរាំងននឲ្យសញ្ញាថាៈ អាចម៍ពពែអស់ហើយ ។ ព្រះរាជាមានព្រះរាជឱង្ការនឹងបុរោហិតថាៈ លោកអាចារ្យ! ខ្ញុំមិនអាចនិយាយនឹងលោកបានទៀតទេ ព្រោះលោកអាចលេបអាចម៍ពពែអស់ ១ នាឡិបាន, បុរោហិតក៏ខ្មាសលែងហើបមាត់និយាយតទៅទៀតបាន ។ ព្រះរាជាមានព្រះទ័យសោមនស្សនឹងបុរសខ្វិនណាស់ ទ្រង់ប្រទានខ្ញុំប្រុសស្រីជាច្រើន ព្រមទាំងស្រុកសួយ ៨ ទៀត ។ បុរសខ្វិនបានយសបានស័ក្តិនេះ មកពីសិប្បៈដ៏ស្ទាត់ជំនាញរបស់ខ្លួននោះឯង ។

ឯអនាគារសិប្បៈ បានដល់សិប្បៈរបស់ពួកបព្វជិតអ្នកមិនមានកង្វល់ដោយផ្ទះសំបែង មានការកាត់ចីវរជាដើមតាមកិច្ចព្រះវិន័យ ។ បុគ្គលដែលឈ្លាសវៃក្នុងកិច្ចនោះឈ្មោះថាបាននូវមង្គលដ៏ឧត្តម ព្រោះជាហេតុបាននូវគុណ

www.elibraryofcambodia.org

មានសេចក្តីដំណាលថា: កាលថ្ងៃមួយព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់ព្រះដំណើរទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ទ្រង់បានទតឃើញខ្នងស្រែរបស់អ្នកដែនមគធៈមានរបៀបរៀបរយល្អក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា: ម្នាលអានន្ទ! ចូរអ្នកកាត់ចីវរខ្នងដូចខ្នងស្រែរបស់អ្នកដែនមគធៈនេះចុះ នឹងរួចសេចក្តីអន្តរាយអំពីចោរ ។ ព្រះអានន្ទទទួលព្រះពុទ្ធដីកាហើយ ក៏ចាត់ចែងកាត់ចីវរឲ្យជាបញ្ចកន្ទដេរផ្តិលក់ហើយ នាំចូលទៅថ្វាយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់សរសើរជាអនេកប្បការ ។

ការឈ្លាសវៃក្នុងសិប្បៈទាំងពួង ចាត់ថាជាមង្គលដ៏ឧត្តម ព្រោះជាហេតុនាំមកនូវគុណមានបសំសាជាដើម ដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៩

វិនយោ ច សុសិក្ខិតោ វិន័យដែលបុគ្គលសិក្សាដោយប្រពៃហើយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

www.elibraryofcambodia.org

អធិប្បាយថា: វិន័យមាន ២ យ៉ាងគឺ: អគារិយវិន័យ វិន័យសម្រាប់ពួកគ្រហស្ថ ១, អនាគារិយវិន័យ វិន័យសម្រាប់ពួកបព្វជិត ១ ។ អគារិយវិន័យ សំដៅយកសីល ៥ សីល ៨ និងកម្មបថ ១០ ។ អនាគារិយវិន័យ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តិក្នុងបារិសុទ្ធិសីលទាំង ៤ របស់ភិក្ខុ សិក្ខាបទ ១០ ទណ្ឌកម្ម ១០ នាសនង្គ ១០ សេខិយវត្ត ៧៥ និងសិក្ខាបទក្នុងលោកវដ្ដ: ៤៩ និង: ក្នុងវត្តទាំងឡាយមានខន្ធកវត្តជាដើមរបស់ពួកសាមណេរ ។ បុគ្គលដែលមានសេចក្ដីប្រមាទ មិនរក្សាវិន័យរបស់ខ្លួន លោកហៅថាបុគ្គលទ្រុស្ដសីល តែងរងទុក្ខក្នុងអបាយជាប្រាកដ ដូចមានបាលីថា: ទុស្សីលោ អបាយគាមោ អាហុ បុគ្គលទ្រុស្ដសីល លោកពោលថាតែងទៅកាន់អបាយជាប្រាកដ ។ ឯបុគ្គលមានសីល រមែងបានទទួលនូវអានិសង្សនៃសីលរបស់ខ្លួន ។ និងទទួលយកនូវផលផ្សេង ៗ គឺដូច្នេះ: ការមិនសម្លាប់សត្វ រមែងមានរូបល្អ មានអាយុវែង, ការមិនលួចទ្រព្យរបស់គេ រមែងមានភោគសម្បត្តិគង់វង់ឋិតថេរមិនវិនាស

www.elibraryofcambodia.org

អន្តរាយទៅដោយហេតុផ្សេង ៗ មានអន្តរាយអំពីចោរជាដើម ការមិនប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាម រមែងបានគ្រប់គ្រងគ្រួសារដោយសុវត្ថិភាព ការមិនពោលមុសាវាទ រមែងមានសំឡេងពីរោះ មិនត្រូវពាក្យចោទពោលបង្កាច់របស់អ្នកដទៃ ការមិនផឹកសុរានឹងមេរ័យ រមែងមានសតិបញ្ញា មិនធ្លាក់ចុះលើសផ្តាស ។ នេះជាផលរបស់បុគ្គលដែលរក្សាសីល ៥ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ជាប្រាកដ ដូចនិទានអំពីឈ្មួញសំពៅទាំង ៧០០ នាក់ ។

មានរឿងដំណាលថា: មានពាណិជ ៧០០ នាក់ ឡើងជិះសំពៅឆ្លងកាត់សមុទ្រ ដើម្បីធ្វើពាណិជ្ជកម្ម លុះដល់ថ្ងៃគំរប់ ៧ សំពៅក៏ធ្លាយនាកណ្តាលមហាសមុទ្រ ។ ពាណិជទាំងឡាយ ស្តាយជីវិតខាចសេចក្តីស្លាប់ នាំគ្នាក្រាបសំពះបន់ស្រន់ទេវតាដែលខ្លួនរាប់អានគ្រប់ ៗ គ្នា ។ គ្រានោះព្រះពោធិសត្វកើតជានាយសំពៅ កាលថ្ងៃនឹងចុះសំពៅនោះបានថ្វាយទានដល់ព្រះសង្ឃនឹងទទួលរក្សាសីល ។ ព្រះ

www.elibraryofcambodia.org

ពោធិសត្វនោះអង្គុយកណ្តាលសំពៅ ពិចារណានូវទាននឹង
សីលរបស់ខ្លួន ឥតមានសេចក្តីតក់ស្លុតឡើយ ។ ពាណិជ
ទាំងឡាយឃើញប្លែកដូច្នោះហើយ ទើបសួរអំពីហេតុដែល
មិនមានភ័យ ។ ព្រះពោធិសត្វប្រាប់ថាដោយហេតុដែលខ្ញុំបាន
រក្សាសីល ។ ពាណិជទាំងនោះក៏បានសុំសីលក្នុងសំណាក់
ព្រះពោធិសត្វ ៗ ក៏ចាត់មនុស្សជា ៧ ពួក ក្នុង ១ ពួក ១ រយ
នាក់ រួចទើបឲ្យសីលមួយពួកម្តងៗ ។ ពួកទី ១ ទទួល
សីលហើយទឹកលិចឡើងដល់កជើង ពួកទី ២ ត្រឹមជង្គង់,
ពួកទី ៣ ត្រឹមចង្កេះ, ពួកទី ៤ ត្រឹមផ្ចិត, ពួកទី ៥ ត្រឹមដោះ,
ពួកទី ៦ ត្រឹមក, ពួកទី ៧ ទឹកដល់ត្រឹមមាត់ ។ លុះឲ្យ
សីលរួចហើយ ព្រះពោធិសត្វក៏ស្រែកប្រកាសថា សីល
៥ នេះឯងជាទីពឹងពាក់របស់អ្នករាល់គ្នា មិនមានវត្ថុដទៃជា
ទីពឹងឡើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយតាំងចិត្តខ្ជាប់ក្នុងសីលចុះ ។
លុះជនទាំងនោះ ធ្វើកាលកិរិយាទៅបានកើតក្នុងស្ថានសួគ៌
ទាំងអស់គ្នា ដូចវិសជ្ជនាមកនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ១០

សុភាសិតា ច យា វាចា វាចាដែលបុគ្គលពោលដោយប្រពៃប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា៖ វាចាដែលបុគ្គលពោលដោយប្រពៃនោះ សំដៅយកវាចាទន់ផ្អែម មិនបង្កាច់បង្កិនអ្នកដទៃ ពោលពាក្យជាទីសោមនស្សរីករាយរបស់មហាជន ពោលពាក្យមិនប្រទូសទៅដោយបាបមានមុសាវាទជាដើម ឬពោលកថាវត្ថុ១០ យ៉ាងគឺ៖ អប្បិច្ឆកថា ពោលអំពីហេតុនាំឲ្យមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ១, សន្តុដ្ឋិកថា ពោលអំពីសេចក្តីសន្តោស ១, បវិវេកកថា ពោលអំពីសេចក្តីស្ងាត់កាយស្ងាត់ចិត្ត ១, អសំសគ្គកថា ពោលអំពីការមិនទៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួក១, វីរិយារម្ភកថា ពោលអំពីការតាំងប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម ១, សីលកថា ពោលអំពីសីល ១, សមាធិកថា ពោលអំពីសមាធិ ១, បញ្ញាកថា ពោលអំពីបញ្ញា ១, វិមុត្តិកថា

www.elibraryofcambodia.org

ពោលអំពីព្រះនិព្វាន ១, វិមុត្តិញាណទស្សនៈកថា ពោល
អំពីសេចក្ដីដឹង ឃើញនូវធម៌ជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខគឺព្រះនិព្វាន១,
រួមជា ១០ ។ ការពោលវាចាមិនមែនជាសុភាសិត រមែង
សាបសូន្យចាកលាភសក្ការៈដែលត្រូវបាន ។ ឯការពោលវាចា
ជាសុភាសិតវិញ រមែងបាននូវលាភសក្ការៈនឹងសេចក្ដីរាប់អាន
យ៉ាងពេញចិត្ត ដូចព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់គោឈ្មោះនន្ទិវិសាល ។

មានសេចក្ដីដំណាលថា: ក្នុងអតីតកាល ព្រះពោធិសត្វ
សោយព្រះជាតិជាគោឈ្មោះនន្ទិវិសាល ក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍
មួយ ជាគោមានកំឡាំងខាំងអស្ចារ្យ ។ ថ្ងៃមួយ គោឈ្មោះ
នន្ទិវិសាលមានសេចក្ដីអាណិតព្រាហ្មណ៍ម្ចាស់ ក៏មានវាចា
ឲ្យទៅភ្នាល់នឹងសេដ្ឋីថា: ខ្ញុំមានគោមានកំឡាំងមុះមុត
អាចអូសរទេះមួយរយពេញដោយបន្ទុកបាន ។ ព្រាហ្មណ៍
ក៏មានសេចក្ដីត្រេកអរហើយទៅភ្នាល់នឹងសេដ្ឋី ដាក់ប្រាក់១
ពាន់ដំឡឹង ។ កាលព្រាហ្មណ៍ដឹកគោនន្ទិវិសាលទៅនឹងទឹម
នូវរទេះខាងមុខក៏ពោលពាក្យទ្រគោះថាជាតិថាអាអគោកៀច!

www.elibraryofcambodia.org

ចូរអូសរទេះទៅ ! គោឮពាក្យនោះហើយក៏អស់កំឡាំងអូសលែងរួច រលាស់នឹមចេញពីកពោលទៅ ។ ព្រាហ្មណ៍ចាញ់សេដ្ឋី តូចចិត្តណាស់ត្រឡប់ទៅវិញ ។ គោនន្ទិវិសាលឃើញព្រាហ្មណ៍ព្រួយចិត្តដូច្នោះ មានសេចក្ដីអាណិតក៏និយាយនឹងព្រាហ្មណ៍ម្ដងទៀត ឲ្យទៅភ្នាល់នឹងសេដ្ឋីដាក់ប្រាក់ពីរពាន់ដំឡឹង ហើយផ្ដាំផ្ដាច់ថា: កុំឲ្យនិយាយពាក្យអាក្រក់ដូចមុនទៀត ។ ព្រាហ្មណ៍ក៏ធ្វើតាមដូច្នោះនៅពេលដែលដឹកគោចូលទៅទឹម ក៏ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ថា អើគោដ៏ចំរើនចូរអ្នកអូសរទេះទៅ ! គោឮសំដីទន់ផ្អែមនោះហើយ មានកំលាំងខ្លាំងក្លាក្រៃលែង អាចអូសរទេះនោះបានដោយយ៉ាងធូរ ។ ព្រាហ្មណ៍មានជំនះឈ្នះសេដ្ឋីបានចំណេញប្រាក់មួយពាន់ដំឡឹង ដោយការពោលពាក្យផ្អែមល្ហែមនោះឯង ។

មង្គលទី ១១-១២

មាតាបិតុឧបដ្ឋានំ ការបំរើមាតានិងបិតា ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

www.elibraryofcambodia.org

អធិប្បាយថា៖ បុត្រធីតាដែលជាអ្នកកតញ្ញូកតវេទិត្រូវផ្គត់ផ្គង់បំរើមាតាបិតាដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងគឺៈ ចិញ្ចឹមមាតាបិតាដោយបាយទឹកសំពត់ស្លៀកដណ្តប់ជាដើម និងដោយការគក់ច្របាច់ដោយគោរព ១, ទទួលភារៈធ្វើកិច្ចការជំនួស ១, ដំកល់ទុកវង្សត្រកូលដែលខ្ពង់ខ្ពស់ និងលើកដំកើងវង្សត្រកូលដែលខ្សត់ខ្សោយ ១, ប្រតិបត្តិឲ្យគួរដើម្បីទទួលមត៌ក ១, កាលមាតាបិតាធ្វើកាលកិរិយាទៅត្រូវខ្វល់ខ្វាយធ្វើកុសលឧទ្ទិសផលជូនទៅលោក ១ ។ ម្យ៉ាងទៀត បើមាតាបិតាមិនមានសទ្ធាដឹកនាំឲ្យមានសទ្ធាឡើង ១, មិនមានសីល ដឹកនាំឲ្យរក្សាសីល ១, មិនមានការស្តាប់ធម៌ ដឹកនាំឲ្យមានការស្តាប់ធម៌ ១, មិនចេះបរិច្ចាគទាន នាំឲ្យបរិច្ចាគទាន ១, មិនមានបញ្ញានាំឲ្យមានបញ្ញា ១, ។ អ្នកដែលបំរើមាតាបិតារមែងបានទទួលផលានិសង្សច្រើនណាស់ ទោះត្រូវទទួលទុក្ខទោសយ៉ាងណាក្តីក៏នឹងអាចរួចចាកទុក្ខទោសនោះបាន ដូចនិទានដែលនឹង

www.elibraryofcambodia.org

នាំមកសំដែងជាឧទាហរណ៍នេះស្រាប់ ។

ក្នុងអតីតកាល ព្រះពោធិសត្វកើតជាព្រះរាជបុត្ររបស់ក្សត្រកាលទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រះឧទរព្រះវរមាតានៅឡើយ មានក្សត្រមួយអង្គព្រះនាមវិលោកៈ លើកទ័ពមកដណ្តើមរាជសម្បត្តិ ។ ព្រះមហាក្សត្រក៏នាំព្រះរាជទេពីភៀសព្រះអង្គទៅគង់នៅក្នុងព្រៃ លុះកាលខាងក្រោយមក ព្រះបាទវិលោកជ្រាបរឿងនោះហើយ ក៏ឲ្យគេទៅចោមចាប់ព្រះរាជាអង្គនោះបានមក ។ ឯព្រះអគ្គទេពីក៏គង់នៅក្នុងព្រៃតែមួយព្រះអង្គឯងលុះគ្រប់ទសមាសាហើយ ព្រះនាងក៏ប្រសូតព្រះរាជឱរសមានរូបសោភាគឺពោធិសត្វនោះឯង ។ លុះព្រះពោធិសត្វមានព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំក៏ទូលសួររកព្រះបិតា ព្រះនាងក៏ប្រាប់ហេតុគ្រប់ប្រការ ។ ទើបព្រះរាជកុមារទូលលាព្រះវរជននីថានឹងទៅតាមព្រះបិតា ។ កាលព្រះអង្គយាងចូលទៅដល់នគរហើយ រាជបុរសក៏នាំព្រះបិតាទៅកាន់ឃាតនដ្ឋាន ទើបព្រះអង្គលះបង់ជីវិតទានដល់ព្រះបិតា ទទួលទោសានុទោស

www.elibraryofcambodia.org

គ្រប់ប្រការ ពេជ្ឈឃាតក៏នាំព្រះរាជកុមារទៅសម្លាប់កាប់ដោយដាវ ៣ ដង ក៏មិនមុតនាំទៅឲ្យដំរីព្រួច ផលកតញ្ញូដ៏ខ្លាំងក្លា ដំរីសារក៏មិនហ៊ានចូលព្រួចឡើយ ទើបនាំទៅបោះក្នុងរណ្ដៅរងើកភ្លើង មានផ្កាឈូកមាសធំផុសឡើងទទួលរងព្រះកាយមិនឲ្យត្រូវចំហាយកំដៅនៃព្រះអគ្គីបានឡើយ រួចក៏នាំទៅបោះក្នុងមហាសមុទ្រទៀត នាគរាជមកទទួលយកទៅធ្វើសក្ការៈ ព្រះពោធិសត្វរួចចាកមរណភ័យ ដោយសារផលនៃការផ្គត់ផ្គង់ជីវិតរបស់ព្រះបិតានោះឯង ។

ចំណែកអ្នកដែលមិនទំនុកបំរុងមាតាបិតា ត្រឡប់ជាប្រទូសរ៉ាយលោកទៅវិញនោះ រមែងបានទទួលសេចក្ដីទុក្ខវេទនាដ៏ខ្លាំងក្លាក្នុងអបាយភូមិ ក្នុងជាតិខាងមុខជាប្រាកដ ឬខ្លះមានទទួលទុក្ខទោសក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ទាន់ហន់ក៏មានដូចនិទានរឿងមិត្តវិន្ទកកុមារតទៅនេះ ៖

មិត្តវិន្ទកកុមារនោះ ជាបុត្រជាទីស្រឡាញ់នៃត្រកូលសេដ្ឋីមួយ លុះបិតាស្លាប់ចោលទៅ ថ្ងៃមួយក៏និយាយលា

www.elibraryofcambodia.org

មាតាថានឹងទៅជួញសំពៅ មាតាក៏ឱបចាប់ដៃកូនឃាត់មិនឲ្យទៅ ដោយសេចក្ដីអាណិតស្រឡាញ់កូន ។ មិត្តវិន្ទកកុមារមិនស្ដាប់ ទើបរលាស់ដៃមាតាដែលចាប់ឱបខ្លួនចេញ ទះតប់ប្រានដួលផ្កាប់ផ្ងារ ហើយលោតរំលងរត់ឡើងសំពៅទៅដោយអំណាចដែលប្រទូស្ដចំពោះអ្នកមានគុណនោះ សំពៅបើកដល់ពាក់កណ្ដាលសមុទ្រ ក៏កៀងនឹងថល់ដោយឥតហេតុ ។ នាយសំពៅក៏ធ្វើស្លាកចែកឲ្យចាប់គ្រប់គ្នា ។ សលាកកាឡកណ្ណីក៏ធ្លាក់មកលើដៃមិត្តវិន្ទកកុមារ គ្រប់ទាំង ៣ ដង ទើបនាយសំពៅបណ្ដេញមិត្តវិន្ទកកុមារ ឲ្យចុះចាកសំពៅឡើងពោងពាយ ហើយបណ្ដែតចោលក្នុងមហាសមុទ្រនោះទៅ ឯសំពៅក៏បាត់កៀង ។ មិត្តវិន្ទកកុមារក៏អណ្ដែតទៅដល់កោះមួយ កោះនោះគឺជាឧស្សុទនរក ពួកសត្វនរកជាច្រើនកំពុងរងទុក្ខទោសនៅទីនោះ ។ មិត្តវិន្ទកកុមារដល់កោះនោះហើយក៏កើតសេចក្ដីត្រេកអរនឹកក្នុងចិត្តថា: នគរនេះសប្បាយថ្កុំថ្កើងរុងរឿងណាស់ អញនឹងបានជាស្ដេចសោយរាជ្យ

www.elibraryofcambodia.org

នៅនគរនេះ ។ លុះដើរបន្តិចទៅបានឃើញសត្វនរកមួយកំពុងរងទុក្ខវេទនាទូលកង់ចក្រ វិលខ្ទាល់បំបែកអំបែងក្បាលមានឈាមហូរស្រោចពេញទាំងខ្លួន ស្រែកយំថ្ងូរយ៉ាងខ្លាំងៗដោយទោសនៃការប្រហារទះតប់អ្នកមានគុណ ក៏បណ្ដាលឲ្យមិត្តវិន្ទកកុមារឃើញសត្វនរកនោះហើយយល់ថា ជាមនុស្សអ្នកមានបុណ្យមានយសសក្តិ ប្រដាប់ដោយមកុដលើក្បាលឃើញឈាមដែលហូរស្រោចពេញទាំងខ្លួន យល់ថាជាសង្វារមានពន្លឺភ្លឺពណ្ណរាយពេកណាស់ ឮសំឡេងដែលសត្វនរកនោះទ្រហោយំ ក៏យល់ថាជាសំឡេងច្រៀងពិរោះពន់ពេកទើបចូលទៅជិតសត្វនរកនោះហើយ អង្វរសុំគ្រឿងអាភរណៈទាំងនោះមកនឹងពាក់កំសាន្តលេងសប្បាយ ។ សត្វនរកនោះក៏មានសេចក្ដីត្រេកអរណាស់ ដឹងថាបាបរបស់ខ្លួនអស់ហើយទើបមានមនុស្សដែលប្រទូស្តចំពោះមាតាដូចខ្លួនដែរ មកទទួលរងទោសជំនួសខ្លួន ក៏លើកកង់ចក្រនោះបំពាក់លើក្បាលមិត្តវិន្ទកៈ ។ កង់ចក្រក៏វិលខ្ទាល់ខ្ទារអំបែងក្បាលមិត្តវិន្ទកៈ

www.elibraryofcambodia.org

ហួរឈាមសស្រាក់ ។ មិត្តវិន្ទុកៈស្រែកទ្រហោយំ រងទុក្ខវេទនាជាយូរអង្វែងក្នុងឧស្សទនរកនោះ ព្រោះការប្រទូស្តចំពោះមាតានោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ការផ្គត់ផ្គង់ទំនុកបំរុងបំរើមាតាបិតារមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ និងសេចក្តីចំរើនក្នុងលោកនេះនឹងលោកនាយ ទើបលោកចាត់ជាមង្គលដ៏ឧត្តមដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

មង្គលទី ១៣

បុត្តទារស្ស សង្គហោ ការសង្គ្រោះចំពោះបុត្រនឹងភរិយាជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា៖ កិច្ចដែលមាតាបិតាត្រូវសង្គ្រោះបុត្រនោះត្រូវសង្គ្រោះដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងគឺ៖ ១- ប្រដៅហាមឃាត់បុត្រធីតាមិនឲ្យធ្វើអំពើអាក្រក់ មានសំឡាប់សត្វជាដើម, ២- ដឹកនាំបុត្រធីតាឲ្យធ្វើអំពើល្អ មានឲ្យទានរក្សាសីលជាដើម, ៣- ញុំាងបុត្រធីតាឲ្យសិក្សារៀនសូត្រមន្តវិជ្ជាផ្សេងៗ តាម

www.elibraryofcambodia.org

សម៉័យនិយម, ៤-រៀបចំផ្សំផ្គុំឲ្យមានស្វាមី-ភរិយាមានត្រកូលស្មើគ្នា, ៥-ចែកចាយទ្រព្យសម្បត្តិដល់បុត្រធីតាក្នុងសម៉យ ២ យ៉ាងគឺៈ និច្ចសម័យ ត្រូវចែកឲ្យបន្តិចៗ ជានិច្ចក្នុងកាលដែលកូននៅតូចៗ កំពុងសិក្សារៀនសូត្រ១, កាលសម៉័យ ត្រូវឲ្យក្នុងកាលដែលកូនធ្វើកាលកិរិយាទៅ គឺធ្វើបុណ្យឧទ្ទិសជូនផលទៅឲ្យ ឬ ក្នុងកាលដែលកូនមានគ្រួសារហើយ បំរុងនឹងបែកចេញពីខ្លួន១ ។ បុត្រនោះមាន ៣ ពួកគឺៈ អតិជាតបុត្ត បុត្រជាន់ខ្ពស់ មាននិស្ស័យវិសេសប្រសើរជាងមាតាបិតា អាចដឹកនាំមាតាបិតាជាអ្នកកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ឲ្យចេះធ្វើទាន នាំមាតាបិតាដែលជាអ្នកទ្រុស្តសីលឲ្យរក្សាសីល នាំមាតាបិតាដែលល្ងង់ខ្លៅ ឲ្យចេះដឹងមានបញ្ញាស្គាល់ទោសគុណបាបបុណ្យជាដើម១, អនុជាតបុត្ត បុត្រជាន់មធ្យមមាននិស្ស័យវិសេសស្មើនឹងមាតាបិតា លះក្នុងអំណាចនៃការទូន្មានប្រៀនប្រដៅ នឹងការដឹកនាំនៃមាតាបិតា១, អវជាតបុត្ត បុត្រជាន់ទាបជាបុត្រគំរក់ មិនលះក្នុងដំបូន្មានប្រៀនប្រដៅនៃមាតា

www.elibraryofcambodia.org

បិតា ១ ។ បុត្រទាំង ៣ ពួកនេះ គួរមាតាបិតាសង្គ្រោះដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនោះឯង ។ ឯភរិយាមាន ៧ ពួកគឺៈ អយ្យាភរិយា ភរិយាវាតអំណាចសង្កត់សង្កិនស្វាមីដូចជាម្ចាស់ ១, វធកាភរិយា ភរិយាបៀតបៀនធ្វើទុក្ខស្វាមីដូចជាអ្នកសម្លាប់ ១, ចោរីភរិយា ភរិយាដូចជាចោរ លួចទ្រព្យរបស់ស្វាមី ១, មាតាភរិយា ភរិយាដែលផ្គត់ផ្គង់ស្វាមីដូចមាតា ១, ភគិនិភរិយា ភរិយាដែលចេះទំនុកបំរុងនឹងចិត្តពិតត្រង់ស្មោះសរចំពោះស្វាមីដូចជាប្អូនស្រី ១, ទាសីភរិយា ភរិយាដែលគោរពប្រតិបត្តិស្វាមីដូចជាទាសី ១, សខីភរិយា ភរិយាដែលប្រតិបត្តិកោតខ្លាចចិត្តស្វាមី ស្មោះត្រង់មិនវៀចវេរដូចជាមិត្រសំឡាញ់ ១ ។ ភរិយាទាំង ៧ ពួកនេះ គួរស្វាមីសង្គ្រោះដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងគឺៈ ពោលសំដីពិរោះផ្អែមល្ហែមទន់ភ្លន់ ដោយការរាប់អានដ៏ស្មោះចំពោះភរិយា ១, មិនមើលងាយភរិយាធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដូចជាទាសី ១, មិនប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្តភរិយា ១, ផ្គត់ផ្គង់ផ្គាប់ចិត្តដោយគ្រឿងតែងតួគ្រប់ប្រដាប់ ១, ប្រគល់គ្រឿងឥស្សរិយយស

www.elibraryofcambodia.org

ជាចម្បងជាមេផ្ទះ១ ។ បើបុគ្គលបានសង្គ្រោះបុត្រនឹងភរិយា ដោយស្មានដូចបានរៀបរាប់មកហើយនេះ រមែងតែងបានគ្រប់គ្រងគ្រួសារដោយសុខសួស្តី ឥតមានទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នា រហូតដល់ទីបំផុតជីវិតរៀងខ្លួន ទាំងបានសេចក្តីសរសើរអំពីជនជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ សូម្បីពួកទេវតាក៏សរសើរមិនខាន នឹងបានជាទីគោរពរាប់អាននៃពួកមនុស្ស នឹងទេវតាទាំងឡាយមានព្រះឥន្ទ្រាធិរាជជាដើម ដូចមាននិទានជាតយ៉ាងដែលនឹងសំដែងតទៅនេះថា មានកាលមួយថ្ងៃសម្តេចព្រះឥន្ទ្រាធិរាទ្រង់គង់លើវេជយន្តរថយាងទៅក្រសាលឧទ្យាន ។ មុននឹងស្តេចយាងទៅ ព្រះអង្គបានលើកហត្ថនមស្សការទិសទាំង ១០ សិន ។ មាតលីទេវបុត្រជាសារថី បានឃើញដូច្នោះ ក៏មានសេចក្តីសង្ស័យទើបក្រាបបង្គំទូលសួររឿងនោះនឹងព្រះអង្គ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលមាតលី! បុគ្គលណាជាអ្នកមានសីល គោរពប្រតិបត្តិមាតាបិតាសង្គ្រោះបុត្រភរិយាដោយធម៌ យើងថ្វាយបង្គំនូវបុគ្គលនោះ" ។ មាតលី

www.elibraryofcambodia.org

ទេវបុត្រដឹងរឿងនេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំដូចព្រះឥន្ទ្រាធិរាជដែរ ។
ដូច្នេះឃើញថាការសង្គ្រោះបុត្រនឹងភរិយា ត្រឹមត្រូវតាមស្ថានការណ៍ដែលបានពណ៌នាម ខាងដើម ឈ្មោះថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនាំសេចក្ដីសុខ ចំរើនមកប្រគល់ឲ្យបុគ្គលនោះៗ តែងនឹងបានទទួលនូវគុណមានសេចក្ដីសរសើរគោរពរាប់អានអំពីជនដទៃៗ ដូចសេចក្ដីដែលបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៤

អនាកុលា ច កម្មន្តា ការងារមិនច្របូកច្របល់ គឺៈ ការងារដាច់ស្រេច ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថាៈ ក្នុងមង្គលនេះ លោកសំដៅយកសេចក្ដីព្យាយាមធ្វើការងារទាំងពួង ដោយម៉ឺងម៉ាត់ដរាបដល់ទីបំផុត មិនខ្ជិលច្រអូសបោះបង់ចោលការងារ ដែលកំពុងធ្វើមិនទាន់សម្រេចនោះឡើយ ដោយមិនមានសេចក្ដីធុញទ្រាន់សេចក្ដីប្រកាន់តួញត្អែថា ព្រឹកពេក, ល្ងាចពេក, រងាពេក, ក្ដៅ

www.elibraryofcambodia.org

ពេក, ស្រែកពេក, ឃ្លានពេក នឹងធ្វើកិច្ចការទាំងពួងមិនកើត ។ មែនពិត កិច្ចការទាំងអស់ក្នុងលោក ដែលនឹងសម្រេចទៅបាន ក៏ព្រោះអាស្រ័យព្យាយាមជាហេតុ ។ ការរៀនសូត្រ បើប្រាសចាកព្យាយាមហើយ ធ្វើម្ដេចឡើយនឹងបានចេះដឹង នឹងបានចំឡងខ្លួនឲ្យផុតពីមូឡ្ហភាពទៅកាន់បណ្ឌិតភាពបាន បើល្ងង់ឥតវិជ្ជាហើយ ធ្វើម្ដេចនឹងរកសេចក្ដីសុខឃើញ សមដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា: "វីរិយេន ទុក្ខមច្ចេតិ គេអាចឆ្លងសេចក្ដីទុក្ខបានដោយព្យាយាម" ។ ការស្វែងរកទ្រព្យបើប្រាសចាកព្យាយាមហើយ ធ្វើម្ដេចធនធានមានមាសប្រាក់ជាដើម នឹងរត់ចូលមកដោយៗបាន ធ្វើម្ដេចនឹងរួចចាកទុគ្គតភាពទៅកាន់សុគតភាពនឹងគេបាន លុះតែប្រឹងប្រែងយ៉ាងពេញទំហឹងឥតសំចៃកំឡាំង មិនស្គាល់យប់ស្គាល់ថ្ងៃ ទើបឃើញស្រមោលនៃទ្រព្យខ្លះ សមដូចពុទ្ធភាសិតថា: "ឧដ្ឋាតា វិន្ទតេ ធនំ អ្នកមានព្យាយាមប្រឹងប្រែងរមែងបាននូវទ្រព្យ" ។ ការស្វែងរកធម៌ជាទីពឹងពាក់ពំនាក់

www.elibraryofcambodia.org

អាស្រ័យក្នុងលោកខាងមុខ ក៏ត្រូវប្រកបដោយព្យាយាមដែរ សូម្បីព្រះបរមគ្រូជាម្ចាស់ ដែលនឹងបានត្រាស់ដឹងសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ឈ្មោះព្រះនាមថាជាសព្វញ្ញុពុទ្ធក្នុងលោកទូទៅបាន ក៏ដោយសារព្រះអង្គដំកល់ព្យាយាមយ៉ាងតឹងរឹងបំផុត ក្នុងកាលដែលព្រះអង្គកំពុងធ្វើទុក្ករកិរិយា ដែលហៅថា មហាមធាន គឺព្យាយាមប្រកបដោយអង្គ ៤ ថា៖

កាមំ តចោ ន្ហារុ ច អដ្ឋិ ច អវសិស្សតុ
អវសុស្សតុ មេ សរីរេ សព្វំ មំសលោហិតំ

សូមឲ្យតែស្បែក សរសៃ នឹងឆ្អឹងរបស់អាត្មាអញរស់នៅបានហើយ ឯសាច់នឹងឈាមទាំងអស់ក្នុងសរីរៈរបស់អាត្មាក៏សូមឲ្យជ្រែញស្ងួតរីងខះអស់ទៅចុះ ។

ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលអ្នកមានព្យាយាមមិនបន្ធូរបន្ថយសូម្បីក្នុងកិច្ចការមិនជាទីសង្ឃឹមកក់ក្តៅក៏ដោយ រមែងបានជាទីគោរពរាប់អានជាទីប្រោសប្រាណ នៃពួកទេវតាទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ដូចជាព្រះមហាជនកពោធិសត្វជាដើម ។

www.elibraryofcambodia.org

ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយទានយកកំណើតឧប្បត្តិកើតក្នុងខត្តិយត្រកូលមួយ មាននាមថាព្រះមហាជនកៈ ។ នៅវេលាដែលព្រះអង្គស្ដេចយាងមកដើម្បីទទួលរាជសម្បត្តិ ទ្រង់បានធ្វើរាជដំណើរតាមសំពៅលុះមកដល់ពាក់កណ្ដាលមហាសមុទ្រសំពៅក៏ធ្លាយ អន្តរាយជីវិតអ្នកសំពៅទាំងអស់ បានជាចំណីនៃឆ្លាមមករនឹងត្រីទាំងឡាយ ។ ឯព្រះពោធិសត្វទ្រង់ឡើងលើដងក្ដោងសំពៅ ហើយលោតផុតពីសេចក្ដីអន្តរាយអំពីសត្វសាហាវទាំងនោះ ហើយព្រះអង្គខំព្យាយាមហែលទឹកប្រៃ ឆ្លងមហាសមុទ្រទាំងយប់ទាំងថ្ងៃឥតបង្អង់ ទោះបីសំឡឹងរកកោះរកត្រើយមិនឃើញក៏ដោយ អស់ ៧ថ្ងៃ ទើបកើតសេចក្ដីអស្ចារ្យក្ដៅក្រហាយដល់ទេវតាដែលនៅរក្សាសមុទ្រ ។ ទេវតានោះក៏មកកាន់សំណាក់ព្រះពោធិសត្វ មុននឹងសង្គ្រោះជីវិតព្រះអង្គ ក៏សួរអំពីសេចក្ដីព្យាយាមឥតប្រយោជន៍នោះចំពោះព្រះពោធិសត្វ ។ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា:

www.elibraryofcambodia.org

ភាយមេថេវ បុរិសោ យាវ អត្ថស្ស និប្ផនា

"កើតមកជាកូនប្រុស ត្រូវតែព្យាយាម ដរាបដល់សម្រេចប្រយោជន៍" ។ ទេវតាក៏មានចិត្តសោមនស្សចំពោះវាចាព្រះពោធិសត្វ ក៏នាំព្រះអង្គទៅដាក់ដល់សកដ្ឋានគឺទីលំនៅរបស់ព្រះអង្គហោង ។ សេចក្តីព្យាយាម ក្នុងកិច្ចការគ្រប់ជំពូកមិនបន្ធូរបន្ថយ ដំរក់ទម្រន់ធ្វើទាល់តែសម្រេច មិនបណ្តាក់បង្អង់ជាទុកស្អែកទុកថ្ងៃក្រោយ ឬឥតមានសេចក្តីធុញទ្រាន់នឿយណាយរសាយចិត្តចាកការងារ ចាត់ថាជាមង្គលព្រោះជាហេតុញ៉ាំងប្រយោជន៍ទាំងពងឲ្យសម្រេចបាន ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៥

ធាន៌ ការឲ្យទាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា៖ ទានមានច្រើនប្រការណាស់, ប៉ុន្តែប្រការដែលសំខាន់ជាងគេមាន ២គឺ៖ អាមិសទាន១, ធម្មទាន១ ។

www.elibraryofcambodia.org

ការចែករំលែកបច្ច័យទាំង ៤ គឺ: គ្រឿងស្លៀកដណ្ដប់, គ្រឿងបរិភោគ, គ្រឿងទីសំណាក់អាស្រ័យ និងថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលរោគប្រគេនសមណព្រាហ្មណ៍អ្នកមានសីល ឬឲ្យដល់បរជនណាមួយ ហៅថាអាមិសទាន ។ ការឃោសនាពន្យល់មហាជនឲ្យស្គាល់ច្បាស់ថា: ធម៌នេះជាកុសល, ធម៌នេះជាអកុសល, ធម៌នេះនាំឲ្យមានទោស, ធម៌នេះមិនមានទោស, ធម៌នេះពួកអ្នកប្រាជ្ញតែងតិះដៀល, ធម៌នេះអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ, ធម៌នេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្ដីសាបសូន្យដើម្បីសេចក្ដីទុក្ខ, ធម៌នេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍, ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន, ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ហៅថាធម្មទាន ។ បណ្ដាទានទាំង ២ ប្រការនេះ ធម្មទានប្រសើរក្រៃលែងជាងអាមិសទាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់ទេសនាថា:

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ "ធម្មទានឈ្នះទានទាំងអស់"។

សេចក្ដីអធិប្បាយថា: ប្រសិនបើទាយកអាចប្រគេនចីវរដ៏មានសាច់ម៉ដ្ឋល្អិតបណ្ដោលចេក ដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ ដែលគង់កកកុញក្នុងផ្ទៃចក្រវាឡ រហូតដល់ទល់ព្រហ្មលោកក៏ដោយ ការអនុមោទនាដោយគាថា ៤ បាទរបស់លោកទាំងនោះ ក្នុងសមាគមនោះប្រសើរជាង ។ ការធ្វើចីវរទាននោះ មានផលមិនដល់មួយចំណិតអំពីចំណែក ១៦ នៃអនុមោទនគាថានោះផង ។ ការសំដែងធម៌ក្តី ការបង្រៀនធម៌ក្តី ការស្តាប់ធម៌ក្តី រមែងបានបុណ្យធំយ៉ាងនេះ ។ បិណ្ឌបាតទានដ៏ប្រណីតដែលទាយកដាក់បំពេញបាត្រប្រគេនដោយគោរពក្តី ភេសជ្ជៈទាំងឡាយមានទឹកដោះនឹងប្រេងជាដើមក្តី សេនាសនទាន ដ៏ប្រសើរដូចជាមហាវិហាររបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី បុព្វារាមប្រាសាទរបស់មហាឧបាសិកាឈ្មោះវិសាខាក្តី ក៏ឈ្មោះថាមិនប្រសើរដល់ធម្មទានឡើយ ។ ធម្មទាននេះដោយហោចទៅ សូម្បីតែការអនុមោទនាដោយគាថា ប្រកបដោយបាទ៤ ប៉ុណ្ណោះ រមែងប្រសើរជាងអាមិសទាន ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយ ដែលនឹងធ្វើបុញ្ញកម្មទាំងនេះទៅបានអាស្រ័យ

www.elibraryofcambodia.org

ការស្តាប់ធម៌ជាហេតុ មិនមែនមិនស្តាប់ធម៌ហើយ ធ្វើបញ្ញាកម្មទាំងនេះកើតឡើយ ។ ប្រសិនបើសត្វទាំងនេះមិនបានស្តាប់ធម៌ទេ ម្ល៉េះមិនអាចនឹងឲ្យនូវបបរមួយបោយ ឬបាយមួយវែកបានឡើយ ។ មួយវិញទៀត លើកលែងព្រះពុទ្ធនឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធចេញ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយមានព្រះសារីបុត្តត្ថេរជាដើម ដែលមានបញ្ញាលើសលប់អាចរាប់ដំណក់ទឹកភ្លៀងដែលបង្អុរធ្លាក់ចុះអស់កប្បទាំងមូលបាន ក៏មិនអាចលុះមគ្គផលមានសោតាបត្តិមគ្គជាដើម តាមធម្មតារបស់ខ្លួនបានដែរលុះតែបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានព្រះអស្សជិតត្ថេរជាដើមទើបធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផលបាន ទាំងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសាវកបារមីញាណបាន ព្រោះធម្មទេសនារបស់ព្រះបរមសាស្តាជាម្ចាស់ ។ ដោយហេតុទាំងអំបាលនេះហើយធម្មទានទើបឲ្យឈ្មោះថា: ជាទានប្រសើរក្រៃលែង ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា:

www.elibraryofcambodia.org

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ "ធម្មទានឈ្នះទានទាំងពួង"។

ទាយកអ្នកធ្វើទានរមែងបានទទួលអានិសង្ស ៥ យ៉ាងគឺៈ

១- រមែងបានជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃជនច្រើនរូប

២- មនុស្សល្អតែងគប់រក

៣- កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះល្បីឧស្សុខខ្ចរទៅ

៤- បើចូលទៅកាន់ចំណោមណាមួយ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មិនអឹមអៀម

៥- លះរំលាយរាងកាយនេះទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិភព ។

ដោយហេតុនេះ ការឲ្យទានទើបព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់ថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនៃសេចក្ដីចំរើន និងសេចក្ដីសុខក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខប្រាកដជាក់ស្ដែងដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ១៦

ធម្មចរិយា ការប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ការប្រព្រឹត្តនូវធម៌ក្នុងទីនេះ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តក្នុងកុសលកម្មបថទាំង ១០ យ៉ាង ។ ការប្រព្រឹត្តធម៌នោះឈ្មោះថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនាំឲ្យបានកើតក្នុងសុគតិភពជាដើម ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទុកក្នុងសាលេយ្យកសូត្រ ត្រង់បញ្ចមវគ្គ នៃមូលបណ្ណាសកៈ ថា " សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បានទៅកាន់សុគតិសួគ៌ទេវលោក ក្រោយអំពីកាលកិរិយា ព្រោះតែហេតុនៃការប្រព្រឹត្តធម៌នេះឯង " ។ ការប្រព្រឹត្តធម៌នោះ ដោយកាយមាន ៣ យ៉ាងគឺ: មិនបៀតបៀនផ្តាច់ជីវិតសត្វ ១, មិនលួចទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុរជន ១, មិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ។ ដោយវាចាមាន ៤ យ៉ាងគឺ: មិនពោលមុសាវាទ ១, មិនពោលបាក់ដោត ១, មិនពោលពាក្យអាក្រក់ជូជាតិ ប្រពាក្យអាសគ្រោម ១, មិនពោលពាក្យរោយរាយអសារឥត

ការណ៍ គឺតប្រយោជន៍ ១ ។ ដោយចិត្តមាន ៣ យ៉ាងគឺៈ មិនលោភទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃ ១, មិនព្យាបាទគេ ១, មានទិដ្ឋិយល់ត្រូវ ១ ។ អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រាថ្នាចង់កើតក្នុងត្រកូលខត្តិយមហាសាលក៏បាន, ព្រាហ្មណមហាសាលក៏បាន, គហបតីមហាសាលក៏បាន, ក្នុងទេវលោកជាន់ចាតុម្មហារាជិកាក៏បាន, ជាន់តាវតឹង្សក៏បាន, ជាន់យាមាក៏បាន, ជាន់តុសិតក៏បាន, ជាន់និម្មានរតីក៏បាន, ជាន់បរនិម្មិតវសវត្តីក៏បាន, ក្នុងព្រហ្មលោកទាំង ១៦ ជាន់ ជាន់ណាមួយក៏បាន ។ មួយវិញទៀតអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រាថ្នាចង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ជាហេតុអស់ទៅនៃអាសវធម៌ក៏សម្រេចតាមបំណង ។

អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ រមែងបាននៅជាសុខក្នុងលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ទាំងបានជាទីពេញចិត្តនៃមនុស្សនឹងទេវតាដូចមានរឿងធម្មិកឧបាសកជាដើមជាឧទាហរណ៍តទៅៈ

ធម្មិកឧបាសកជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ មានសីល មាន

www.elibraryofcambodia.org

កល្យាណធម៌ ព្រោះអរក្នុងការធ្វើទានបានកសាងកុសលជាច្រើនក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ មុនពេលលោកនឹងទទួលមរណៈភាពកុនចៅបាននិមន្តព្រះសង្ឃមកស្វាធ្យាយសតិបដ្ឋានសូត្រ។ ក្នុងឱកាសដែលលោកកំពុងផ្ទង់ស្មារតីស្តាប់ព្រះសូត្រ ស្រាប់តែមានទេវតាមកពីទេវលោកទាំង ៦ ជាន់ គាត់តែងរាជរថល្អវិសេស ភ្ជឹបពេញងចិញ្ចឹចទឹមដោយសេះសិន្ធព ១០០០ ។ ឋិតនៅលើអាកាសរង់ចាំទទួលឧបាសក ហើយស្រែកអញ្ជើញលោក ឲ្យឡើងទៅឋិតនៅក្នុងរថរបស់ខ្លួន ៗ ។ ឧបាសកបានក្រឡេកឃើញទេវតាទាំងនោះ ផ្ដាល់មុំសចក្ខុរបស់ខ្លួន នឹងបានពុសុំឡេងប្រត្យក្សដល់ត្រចៀកហើយក៏ស្រែកប្រាប់ទៅវិញថា: ចូររង់ចាំសិន ទំរាំស្តាប់ធម៌ចប់ ។ រួចហើយឧបាសកឡើងទៅឋិតនៅក្នុងរថរបស់ទេវតា ដែលមកពីឋានតុសិត ក្រោយអំពីកាលកិរិយារបស់ខ្លួន បានសោយទិព្វសម្បត្តិជាសុខក្រៃលែងក្នុងទេវលោកនោះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

ការប្រព្រឹត្តធម៌ ចាត់ជាមង្គលអាស្រ័យហេតុដូចបាន អធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៧

ញាតកានញ្ច សង្គហោ ការសង្គ្រោះញាតិទាំងឡាយជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ជនដែលបុគ្គលគួរស្គាល់ ហៅថាញាតិ ។ ញាតិនោះ រាប់តាំងពីដូនតាទី ៧ ខាងមាតានឹងខាងបិតាចុះមក ។ ការជួយដោះទុក្ខក្រុមញាតិដែលកំពុងសាបសូន្យហិនហោចចាកទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយការផ្ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យក្រុមញាតិដែលកំពុងតែឈឺចាប់រាំរ៉ៃ ដោយការជួយអភិបាលរក្សារោគាព្យាធិនោះជាដើមឈ្មោះថា ការសង្គ្រោះញាតិ ។ ការសង្គ្រោះញាតិនោះព្រះបរមគ្រូជាម្ចាស់ត្រាស់ថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុបាននូវគុណវិសេសក្នុងជាតិខាងមុខផង ជួនកាលបានទៅកាន់ឋានសួគ៌ទាំងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះផងក៏មាន ។ ហេតុនេះ

www.elibraryofcambodia.org

ការសង្គ្រោះញាតិនោះ ជាកិច្ចគឺបុគ្គលគប្បីប្រតិបត្តិ គួរយក តម្រាប់តាមព្រះពោធិសត្វ ។ ធម្មតាព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់តែងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ចំពោះញាតិ សង្គ្រោះញាតិ ជាដរាប សូម្បីទ្រង់ឋិតនៅក្នុងព្រះជាតិជាសត្វតិរច្ឆានក៏ដោយ ដូចមានរឿងដំណាលថា :

កាលពីព្រេងនាយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិជាសុនខ មានហ្វូងនៃសុនខដ៏ធំជាបរិវារអាស្រ័យនៅក្នុងព្រៃស្មសាន ។ ក្នុងកាលមួយ ព្រះរាជាពារាណសីទ្រង់យាងក្រសាលឧទ្យានពេញមួយថ្ងៃ លុះព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ទើបទ្រង់គង់លើព្រះរាជរថយាងត្រឡប់ទតកាន់រាជធានីវិញ ។ ក្នុងពេលយប់នោះ ភ្លៀងបង្អុរចុះមកទទឹកអាជរថដែលមនុស្សទាំងឡាយដាក់ក្នុងព្រះលានស្តេច ។ ឆ្កែទាំងឡាយដែលរាជត្រកូលចិញ្ចឹមក៏ស៊ីនូវខ្សែដោមស្បែកនៃរាជរថនោះអស់រលីង ។ ព្រឹកឡើង ពួកមនុស្សទូលព្រះរាជាថា មានឆ្កែចូលតាមរន្ធលូ ហើយទំពាស៊ីខ្សែដោមស្បែកនៃរាជរថ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់

www.elibraryofcambodia.org

ក៏បង្គាប់ឲ្យពិឃាតឆ្កែទាំងអស់ដែលប្រទះឃើញ ។ ពេលនោះ មហាភ័យបានកើតឡើងដល់ហ្វូងឆ្កែទាំងឡាយ ។ ព្រះពោធិ-សត្វមានសេចក្ដីមេត្តាចង់សង្គ្រោះញាតិ ក៏ប្រថុយជីវិតសុខចិត្តចូលទៅគាល់ព្រះរាជាផ្ទាល់ខ្លួន ហើយសួរដំណើររឿងនោះចំពោះព្រះរាជាថា៖ បពិត្រមហារាជ ទ្រង់បញ្ជាការឲ្យពិឃាតឆ្កែទាំងអស់តាមតែប្រទះឬ? ឬលើកលែងឆ្កែពួកណាដែរ? លុះឮថាព្រះរាជាលើកលែងឆ្កែក្នុងខត្តិយត្រកូល ព្រះពោធិសត្វក៏ពោលថា បើដូច្នេះ ទ្រង់នឹងលុះក្នុងអគតិហើយ ការលុះក្នុងអគតិមិនគួរទេ មិនជារាជធម៌ទេ ធម្មតាស្ដេច ត្រូវធ្វើឲ្យដូចជញ្ជីងថ្លឹងឲ្យស្មើជាដរាប ។ ព្រះរាជាទ្រង់សួរថា៖ ម្នាលបណ្ឌិតអ្នកដឹងឬ ឆ្កែណាដែលស៊ីខ្សែជ្រាមស្បែក? ព្រះពោធិសត្វលុះទូលព្រះរាជាថា ឆ្កែក្នុងខត្តិយត្រកូលស៊ីខ្សែនោះហើយ ក៏បង្គាប់ឲ្យគេយកតក្កៈ នឹងស្មៅចិញ្ច្រៀនច្របាច់លាយគ្នាពួតយកទឹកឲ្យឆ្កែទាំងនោះផឹក ។ ឆ្កែទាំងនោះក៏ក្អួតមកសុទ្ធតែខ្សែស្បែក ។ ព្រះរាជាទ្រង់សោមនស្សចំពោះព្យាករណ៍នោះ ទើបបូជាព្រះ

www.elibraryofcambodia.org

ពោធិសត្វដោយស្វេតច្ឆត្រ ព្រះពោធិសត្វសំដែងធម៌ ហើយថ្វាយស្វេតច្ឆត្រដល់ព្រះរាជា ទើបត្រឡប់ទៅកាន់កន្លែងរបស់ខ្លួនវិញ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានអភ័យដល់សត្វទាំងអស់ផ្គត់ផ្គង់និច្ចភត្តដ៏មានដំរីឡ ដូចជាក្រយាស្ងោយរបស់ព្រះអង្គចំពោះសន្ធខទាំងឡាយ មានព្រះពោធិសត្វជាដើម ។

ចំណែកខាងបុគ្គលណា ដែលប្រមូលទ្រព្យសន្សំទុកបានច្រើន មិនបរិភោគប្រើប្រាស់ខ្លួនឯង មិនសង្គ្រោះពពួកញាតិ បុគ្គលនោះលោកពោលថា ស្មើគ្នានឹងសត្វស្លាបឈ្មោះ មយ្ហកៈ(១) សមដូចព្រះពោធិសត្វសំដែងធម៌ចំពោះមុខប្អូនរបស់លោក ដែលសម្លាប់បុត្ររបស់លោកព្រោះហេតុនៃទ្រព្យថាៈ

បក្សីឈ្មោះមយ្ហកៈ ហើរទៅកាន់ដើមល្វៀមានផ្លែទុំ ហើយគិតតែយំថា "របស់អញ ៗ" បក្សីឯទៀតមកដល់ហើយស៊ីផ្លែល្វាហើយហើរទៅវិញអស់គ្នា ក៏នៅតែកន្ទក់កន្ទេញថា

---

១ — ឈ្មោះបក្សីមយពុក ដែលយំថា មយ្ហកៈ ។

www.elibraryofcambodia.org

"របស់អញ" ដ៏ដែល យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ សន្សំទ្រព្យទុកបានច្រើន មិនហ៊ានចាយវាយប្រើប្រាស់ដោយខ្លួនឯង មិនគិតសង្គ្រោះនូវញាតិទាំងឡាយ កាលបុគ្គលនោះកំពុងហួងហែងរក្សាទន្ទេញថា "របស់អញៗ" ស្រាប់តែពួករាជការ ឬចោរទាំងឡាយមកកំហែងយកទ្រព្យនោះអស់រលីងទៅ ក៏នៅតែទន្ទេញថា "របស់អញ ៗ" ដ៏ដែលដោយឥតប្រយោជន៍យ៉ាងនោះឯង ។ ចំណែកខាងបណ្ឌិតទាំងឡាយមិនដូច្នោះឡើយ បើមានភោគសម្បត្តិហើយ លោកមិនសន្សំទុកតែងសង្គ្រោះញាតិទាំងឡាយ ហេតុនេះ ទើបលោកមានកិត្តិសព្ទពីរោះពិសាល្យខ្ចរខ្ចាយទៅក្នុងលោកខាងមុខ ។ ដូចន័យដែលបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៨

អនវជ្ជានិ កម្មានិ ការងារទាំងឡាយ ដែលមិនមានទោសជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ការងារទាំងឡាយដែលមិនមានទោស

www.elibraryofcambodia.org

សំដៅយកការសមាទាននូវអង្គនៃឧបោសថទាំង៨ មាន បាណាតិបាតា វេរមណីជាដើម មានឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណីជាទីបំផុត, ការទំនុកបំរុងខ្វាយបំរើចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ នឹងអ្នកមានសីលជាដើម ការដាំសួនឈើមានផ្កា សួនឈើមានផ្លែ សង់ស្ពាន ជីកអណ្តូង ជីកស្រះឲ្យទានទឹក នឹងសង់សាលាសម្រាប់សំណាក់ជាដើម ទាំងអស់នេះឈ្មោះថា អំពើមិនមានទោស ។ មែនពិត បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នានូវសុខសួស្តី ហើយបានសមាទាននូវអង្គនៃឧបោសថដោយប្រពៃ ខំរក្សាមិនឲ្យសៅហ្មង តើអ្នកណានឹងអាចទៅចាប់ទោសអ្នកផ្ទះដំណើរបុគ្គលនោះបាន? បុគ្គលនោះ រមែងបានទទួលយកនូវអានិសង្សនៃឧបោសថសីលតែម្យ៉ាង ។ បុគ្គលដែលឈ្លាសខ្វល់ខ្វាយបំរើបុគ្គលអ្នកចំរើនដោយគុណ មានសីលគុណជាដើម ក៏រមែងបាននូវសុខតែម្យ៉ាងដូចគ្នា ។ បុគ្គលដែលជាអ្នកដាំសួនផ្កា សួនផ្លែ សង់ស្ពាន ជីកស្រះអណ្តូង ឲ្យទានទឹក ឲ្យទីដេកសំណាក់អាស្រ័យជាដើម ក៏សុទ្ធតែជាអ្នកឥតមាន

www.elibraryofcambodia.org

ទោសទាំងអស់ មានតែគុណានិសង្សម្យ៉ាង ដូចព្រះពុទ្ធ-ភាសិត

អារាមរោបា វនរោបា យេ ជនា សេតុការកា
បបញ្ច ឧទបានញ្ច យេ ទទន្តិ ឧបស្សយំ
តេសំ ទិវា ច រត្តោ ច សទា បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ
ធម្មដ្ឋា សីលសម្បន្នា តេ ជនា សគ្គគាមិនោ

ជនទាំងឡាយណា ដាំសួនឈើមានផ្កា-សួនឈើមានផ្លែ-សង់ស្ពាន ជីកស្រះ អណ្តូង ឲ្យទីសំណាក់អាស្រ័យ បុណ្យរមែងចំរើនទាំងថ្ងៃទាំងយប់គ្រប់វេលា ដល់ជនទាំងឡាយនោះ, ជនទាំងនោះឈ្មោះថាជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌ បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងបានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ជាប្រាកដ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធ្វើនូវការងារមិនមានទោសនេះ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ នឹងសេចក្ដីសុខ ចំរើន ទាំងបានទៅកើតក្នុងទេវលោកទៀត ដូចអតីតនិទានដំណាលថា:

ក្នុងបុរាណសម័យ មានបុរសម្នាក់បបួលមិត្រសំឡាញ់

www.elibraryofcambodia.org

បាន ៣៣ នាក់ នាំគ្នាជំរះផ្លូវ សង់សាលាសំរាប់សំណាក់ និង
ទឹកដាក់ពាងទុកសំរាប់អ្នកដំណើរ ថែមទាំងបំរើអ្នកជំងឺ មាន
មេត្តាករុណាចំពោះអ្នកដទៃមិនរើសមុខ ។ មានឥស្សរជន
ម្នាក់មានសេចក្ដីឈ្នានីសចំពោះពួកជនទាំងនោះ ក៏ចូលទៅ
គាល់ព្រះរាជាក្រាបបង្គំទូលបង្កាច់ថា៖ ជនទាំងនោះបញ្ចុះ
បញ្ចូលមហាជននឹងមកដណ្ដើមរាជ្យ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់
ដោយឥតពិចារណា ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យហៅជនទាំងអស់នោះ
មកឲ្យដំរីព្រេច ។ ដោយតេជះនៃមេត្តាចិត្តនិងសុចរិតធម៌
នៃជនទាំងនោះ ដំរីមិនអាចនឹងព្រេចឡើយ ត្រឡប់ជាថយក្រោ-
យទៅវិញ ។ ព្រះរាជាទតឃើញដូច្នោះ ក៏ត្រាស់សួរ លុះ
ជ្រាបថាជនទាំងនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវល្អទេ ក៏ទ្រង់
ប្រទានដំរីនោះ និងឥស្សរជនអ្នកពោលបង្កាច់នោះព្រមទាំង
គ្រួសារឲ្យជាអ្នកបំរើនៃជនទាំងនោះ ។ ពួកជនទាំងនោះ ក៏
រឹងរិតតែខំធ្វើអំពើដ៏ប្រពៃនោះយ៉ាងមុឹងម៉ាត់ ឥតធ្វេសប្រហែស
រហូតដល់អស់ជីវិតរៀងខ្លួន ក៏បានទៅកើតជាព្រះឥន្ទជាទេវបុត្ត

www.elibraryofcambodia.org

ដោយសម្បត្តិទិព្វក្នុងឋានសួគ៌ទាំងអស់គ្នា ។ ឯបុរសដែលជានាយកជាមេគំនិត បានជាប្រធាននៃទេវតាទាំងនោះ មាននាមថាសក្កទេវរាជគឺព្រះឥន្ទ្រ ដោយទិព្វសម្បត្តិអស់កាលជាយូរអង្វែង ។

ការងារដែលមិនមានទោស ចាត់ជាមង្គល ព្រោះជាហេតុឲ្យបាននូវសេចក្ដីសុខចំរើន មានការកើតក្នុងទេវលោកជាដើម ដូចបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ១៩

អារតី វិរតី បាបា ការមិនត្រេកអរក្នុងបាប និងកិរិយាវៀរចាកបាប ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: *អារតិ* ប្រែថា: សេចក្ដីមិនត្រេកអរដោយចិត្ត ។ *វិរតិ* ប្រែថា: ការវៀរដោយកាយនិងវាចាដោយអំណាចនៃកម្មនិងទ្វារ ។ វិរតិនោះមាន ៣ យ៉ាងគឺ:

១ – *សម្បត្តវិរតិ* ការវៀរចំពោះវត្ថុដែលដល់មកព្រមរបស់បុគ្គលដែលឥតបានសមាទានសីល ដោយបាន

www.elibraryofcambodia.org

ពិចារណាឧនវិជាតិ វ័យ និងសេចក្ដីចេះដឹងរបស់ខ្លួនថា មិនគួរនឹងធ្វើអំពើបែបនោះ ហើយអាក់ខានលែងធ្វើអំពើលាមកនោះទៅវិញដោយឯងៗតែម្ដង ។

២- សមាទានវិរតិ ការវៀរចាកអំពើដ៏លាមកមានបាណាតិបាតជាដើម ដោយបានសមាទានសីល ។

៣- សមុច្ឆេទវិរតិ ការវៀរដាច់ស្រឡះមិនធ្វើបាបកម្មតាំងពីកំណើត របស់ព្រះអរិយបុគ្គលដែលបានសម្រេចមគ្គផលមក ។

បាប គឺអំពើដ៏លាមក ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យសៅហ្មងក្នុងទីនេះសំដៅយកកម្មកិលេស ៤ យ៉ាងគឺ: បាណាតិបាត ការសម្លាប់សត្វ ១, អទិន្នាទាន ការលួចទ្រព្យរបស់គេ ១, កាមេសុមិច្ឆាចារ ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាម ១, មុសាវាទ ការពោលពាក្យកុហក ១ ។

ការមិនត្រេកអរក្នុងបាប និងការវៀរចាកបាប មិនប្រព្រឹត្តធ្វើអំពើអកុសលផ្សេងៗ សូម្បីព្រោះហេតុនៃជីវិត

www.elibraryofcambodia.org

រមែងបានសេចក្ដីសុខក្នុងលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ជួនកាលអាចរួចចាកគ្រោះថ្នាក់ ដែលមានប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខផង ដូចមាននិទានដំណាលថាៈ

មានឧបាសកម្នាក់ បានសមាទានសីលក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរក្ខិតត្ថេរ ហើយទៅភ្ជួរស្រែ គាត់បានឡើងទៅលើភ្នំដើម្បីរកគោរបស់គាត់ដែលបាត់ ។ ស្រាប់តែមានពស់ថ្លាន់មួយធំសម្បើម ស្ទុះមករឹតគាត់ជាប់ ។ ឧបាសករៀបនឹងកាត់ក្បាលពស់ថ្លាន់នោះ នឹងកាំបិតព្រាទៅហើយលោតែនឹកឃើញសីលដែលគាត់បានសមាទានដ៏ម៉ត់ចត់ អំពីព្រះថេរៈនោះទាន់ ក៏គិតថាៈ អញមិនគួរធ្វើអំពើបាណាតិបាតឡើយ ទោះបីពស់ថ្លាន់នោះសម្លាប់អញក៏ដោយ ហើយក៏គ្រវែងកាំបិតដែលលើលើស្មាបោលទៅដី ឲ្យផុតស្រឡះពីដៃទៅ ។ ដោយអំណាចនៃចិត្តដ៏បរិសុទ្ធវៀរចាកអំពើបាបនៃឧបាសកនោះ ក៏ស្រាប់តែពស់ថ្លាន់លាខ្លួនដោះលែងក្នុងខណៈនោះទៅ ។

ការមិនត្រេកអរនឹងការវៀរចាកបាប ឈ្មោះថាជាមង្គល

www.elibraryofcambodia.org

ព្រោះជាហេតុឲ្យបាននូវលទ្ធផលដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២០

មជ្ជបានា ច សញ្ញមោ សេចក្ដីសង្រួម ចាកកិរិយាផឹកនូវទឹកស្រវឹង ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថាៈ ទឹកស្រវឹងមាន ២ យ៉ាងគឺៈ សុរានឹងមេរ័យ សុរាមាន ៥ យ៉ាងគឺៈ បិដ្ឋសុរា សុរាធ្វើដោយម្សៅ ១, បូវសុរា សុរាធ្វើដោយនំ ១, ឱទនសុរា សុរាធ្វើដោយបាយ ១, កិណ្ណបក្ខិត្តសុរា សុរាធ្វើដោយដាក់ជាតិសុរាចាស់ ១, សម្ភារសំយុត្តសុរា សុរាដែលធ្វើដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេង ៗ មានផ្លែសម៉ជាដើម ១, មេរ័យមាន ៥ យ៉ាងគឺៈ បុប្ផាសវៈ ទឹកត្រាំដោយផ្កាឈើ ១, ផលាសវៈ ទឹកត្រាំដោយផ្លែឈើ ១, មធ្វាសវៈ ទឹកត្រាំដោយទឹកឃ្មុំ ១, គុឡាសវៈ ទឹកត្រាំដោយទឹកអំពៅ ១, សម្ភារសំយុត្តាសវៈ ទឹកត្រាំប្រកបដោយគ្រឿងផ្សំដោយរសនៃផ្លែឈើមានផ្លែសម៉ជាដើម ១ ។ ការផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានឹងមេរ័យនេះ ជាហេតុនាំឲ្យកើតទោសទាន់ហន់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បុគ្គល

www.elibraryofcambodia.org

អ្នកផឹកទឹកស្រវឹង តែងជាអ្នកមានសេចក្ដីប្រមាទធ្វេសប្រហែស ក្លាហានមិនសមទំនង ហ៊ានធ្វើអំពើបាបផ្សេងៗ ធ្វើខ្លួនឲ្យសាបសូន្យចាកប្រយោជន៍ ដែលត្រូវបានក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ។ អ្នកផឹកទឹកស្រវឹងត្រូវទទួលទោស ៦ យ៉ាងជាប្រាកដក្នុងជាតិនេះគឺ៖

១- សន្ទិដ្ឋិកា ធនជានី វិនាសហិនហោចទ្រព្យសម្បត្តិ ទាន់ហន់ឃើញជាក់ស្ដែងនឹងភ្នែកគេឯង

២- កលហប្បវឌ្ឍនី នាំបង្កបង្កើតជំលោះ

៣- រោគានំ អាយតនំ ជាសម្បុកនៃរោគផ្សេងៗ មានឯងឯតភ្នែកជាដើម

៤- អកិត្តិសញ្ជននី ធ្វើឲ្យអសោចកេរ្តិ៍ឈ្មោះ

៥- កោបិននិទ្ទំសនី បើកបង្ហាញកេរ្តិ៍ខ្មាសឥតអៀន

៦- បញ្ញាយ ទុព្វលីករណី ធ្វើឲ្យខ្សោយប្រាជ្ញាស្មារតី។ លុះទំលាយរាងកាយនេះទៅត្រូវទៅសោយទុក្ខក្នុង

www.elibraryofcambodia.org

នរកទៀត ។ ដោយសេសសល់ផលបាបកម្មនោះ បាន មកកើតជាមនុស្សវិកលចរិតភ្លាត់ភ្លើលាផ្ដេសផ្ដាស មិនដូចជន ទាំងពួង ។ ចំណែកខាងការសង្រួម វៀរចាកការផឹកនូវទឹក ស្រវឹងរមែងបានអានិសង្សមិនក្ដៅក្រហាយស្ដាយក្រោយ ដូច ព្រះរាជាដែលនឹងនិទានតទៅនេះ ៖

ក្នុងអតីតកាល មានព្រះរាជាមួយព្រះអង្គក្នុងក្រុងពា-រាណសី ទ្រង់មិនអាចសោយក្រយាដែលឥតមានសាច់នឹង សុរាឡើយ ។ ថ្ងៃមួយនាយពិសេសរកទិញសាច់មិនបាន ទ្រង់ដែលកំពុងតែងរងប់ដោយសុរា ក៏បង្គាប់ឲ្យយកព្រះរាជ បុត្រជាទីស្រឡាញ់មកពិឃាត យកព្រះមំសាធ្វើជាក្រយាថ្វាយ ទ្រង់ លុះទ្រង់ស្វាងសុរាហើយ ក៏មានសេចក្ដីសោកស្ដាយ ព្រះរាជបុត្រក្រៃពេក ទើបទ្រង់ឃើញទោសសុរាហើយលែង ប្រព្រឹត្តតាំងពីកាលនោះមក ។ ការវៀរចាកទឹកស្រវឹងរមែងមិន ក្ដៅក្រហាយសោកស្ដាយដូចនិទានដែលនាំមកនេះ រមែងបាន នូវអានិសង្ស គឺសេចក្ដីសុខកាយសប្បាយចិត្ត ចំរើនទ្រព្យ

www.elibraryofcambodia.org

សម្បត្តិ មិនភ្លាំងភ្លាត់វង្វេងស្មារតីមិនធ្វើក្តីឈ្លោះឲ្យអប្រិយ មានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាដំរាប ព្រោះហេតុនោះបានជាព្រះដ៏មាន ព្រះភាគត្រាស់ថា: ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ដូចបានអធិប្បាយ មកយ៉ាងនេះឯង ។.

មង្គលទី ២១

អប្បមាទោ ច ធម្មេសុ សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ការមិនប្រមាទ គឺមិនធ្វេសប្រហែសក្នុង កុសលធម៌ទាំងពួង នេះជាកំពូលនៃកុសលធម៌ទាំងអស់ អប្បមាទោ អមតំ បទំ សេចក្តីមិនប្រមាទនេះ ជាឧបាយ នាំខ្លួនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដែលមិនមានសេចក្តីស្លាប់ទៀតឡើយ. អ្នកដែលមិនប្រមាទ គឺអ្នកដែលមិនស្លាប់ស្មារតី ។ នៅរស់រវើក ជានិច្ចទាំងយប់ទាំងថ្ងៃឥតរលត់ឡើយ រមែងមានសតិដាស់ តឿនចិត្តឲ្យរឭកដល់ការកុសល ដែលខ្លួនបានធ្វើមកហើយ រឿយ ៗ ផង កុសលឯណាដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ធ្វើ សតិដាស់

www.elibraryofcambodia.org

តឿនចិត្តឲ្យប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើឡើង កុំឲ្យបង្អែបង្អង់ទុកថា ចាំថ្ងៃនេះថ្ងៃនោះខែនេះខែនោះឆ្នាំនេះឆ្នាំនោះសឹមធ្វើ ព្រោះ សេចក្ដីយ៉ាងនេះជាដើម ហៅថាមិនប្រមាទ អ្នកដែលមិន ប្រមាទរមែងបានកសាងកុសល ១០ យ៉ាងគឺៈ

ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដល់ពួកសត្វ គ្រប់ប្រភេទឥត រើសមុខ១

សីលំ រក្ខតិ រក្សាសីល ៥ សីល ៨ ជាដើម ១

ភាវនំ ភាវេតិ ចំរើនកម្មដ្ឋាន ៤០ មានពុទ្ធានុស្សតិ ជាដើម ១

អបចាយនំ ករោតិ គោរពកោតខ្លាចត្រកូលវៀមច្បង ជាដើម ១

វេយ្យាវច្ចំ ករោតិ ធ្វើការខ្វល់ខ្វាយបំរើសង្ឃ ១

បត្តិទានំ ទេតិ ផ្សាយចែកចំណែកផលដល់អ្នកដទៃ ១

ធម្មទេសនំ ទេសេតិ សំដែងធម៌ដល់អ្នកដទៃស្ដាប់១

www.elibraryofcambodia.org

ធម្មស្សវនំ សុណាតិ ស្តាប់ធម៌អ្នកដទៃសំដែង

ដល់ខ្លួន ១

អនុមោទនំ ករោតិ ធ្វើអនុមោទនាត្រេកអរតាមបុណ្យ

គេឲ្យ ១

ទិដ្ឋុជុកម្មំ ករោតិ ធ្វើទិដ្ឋិគឺសេចក្តីយល់ឃើញឲ្យត្រូវ

ផ្លូវធម៌ ១

(រួមជា ១០ ប្រការ ហៅថាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ)

ឯអ្នកដែលមិនប្រមាទនេះ រមែងបានទៅកាន់ព្រះនិព្វាន

ឈ្មោះអមតៈ ដូចរឿងព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទលោកមិនប្រមាទ គឺៈ

តាំងពីក្រោយថ្ងៃដែលព្រះសាស្តាសេចចូលបរិនិព្វានទៅលោក

ពុំបានសឹងខំចំរើនធម៌ លុះដល់ថ្ងៃទៀបនឹងបឋមសង្គាយនា

ព្រះសង្ឃទាំងឡាយ ដាស់តឿនលោក ៗ ក៏មានព្យាយាម

រិតតែខ្លាំងក្លា ខំចំរើនកាយគតានុស្សតិកម្មដ្ឋាន យប់នោះ

តាំងពីព្រលប់ ទៅទល់គ្នានឹងថ្ងៃបែកបច្ចូសសម័យភ្លឺស្រាង ៗ

លោកក៏មិនទាន់បានសម្រេចព្រះអរហត្តរកកល់តែអស់សង្ស័យ

www.elibraryofcambodia.org

ទើបលោកគិតនឹងសឹងសម្រាកកាយ តែព្រះទ័យលោកមិនបានលះបង់ព្រះកម្មដ្ឋាន ហើយបែរភ័ក្ត្រឆ្ពោះទៅកាន់វិហារក៏ទំរេតកាយចុះនឹងសឹង ព្រះបាទទាំងពីរដាក់មិនទាន់ដល់ផែនក្ដារព្រះសិរសាក៏ដាក់មិនទាន់ដល់ខ្នើយ ក៏ស្រាប់តែបានសម្រេចហើយនូវព្រះអរហត្តផលព្រមទាំងបដិសម្ភិទា លះកិលេសជាសមុច្ឆេទប្រហារដាច់ចាកសន្តាន ។

ព្រះអានន្ទត្ថេរដែលបានសម្រេចព្រះអរហត្តផលនេះក៏បានព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនប្រមាទមិនតែព្រះអានន្ទត្ថេរមួយអង្គទេនៅមានច្រើនតទៅទៀត ដូចរឿងអញ្ញតរភិក្ខុមួយអង្គ លោមិនប្រមាទខំព្យាយាមដើរចង្ក្រមនៅក្នុងព្រៃ តាំងពីព្រលប់ដល់ពាក់កណ្ដាលអធ្រាត្រ លោកក៏រោយជង្គង់ហើយវារចង្ក្រមខំចំរើនព្រះកម្មដ្ឋានក្នុងទីចង្ក្រមណ៍ ។ គ្រានោះមានព្រានម្រឹគម្នាក់ដើរបាញ់សត្វ លុះទៅដល់ទីនោះឃើញភិក្ខុនោះគិតស្មានថាជាម្រឹគ ក៏ពួយលំពែងទៅត្រូវពោះភិក្ខុនោះៗក៏ស្រែកដោយសំរែកយ៉ាងខ្លាំង ឯនាយព្រានព្រៃលុះដឹងថាត្រូវមនុស្សទេ

www.elibraryofcambodia.org

ក៏ភិតភ័យគេចរត់បាត់ទៅ ភិក្ខុនោះខំដកលំពែងចេញអំពីកាយ ហើយយកស្មៅស្ងួតមកចុកត្រង់មុខអាវុធ ចង់រំដោះយសំពត់ជាប់ ក៏តាំងសតិចុះក្នុងព្រះវិបស្សនាញាណ ខំភាវចម្រើនតទៅ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ហើយក៏ចូលព្រះនិព្វានក្នុងគ្រានោះឯង ។

ឯអ្នកមិនប្រមាទ រមែងបានទៅកាន់ព្រះនិព្វានដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២២

គារវោ ច សេចក្តីគោរព ក្នុងបុគ្គលដែលគួរគោរពជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ឯពាក្យថាគោរពនោះ គឺធ្វើកាយវាចាចិត្តឲ្យធ្ងន់ គឺការឱនលំទោនទៅរកបុគ្គលជាបុព្វការី ឬបុព្វបុរសរបស់ខ្លួន មានមាតាបិតាជាដើម ។ បុគ្គលគួរគោរពនោះចែកជា ៣ ពួកគឺ ៖ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ នឹងព្រះអរហន្តសាវកព្រះពុទ្ធ

www.elibraryofcambodia.org

ជាបុគ្គលជាន់ខ្ពស់, មាតាបិតាក្រូជាបុគ្គលជាន់កណ្ដាល, បងប្រុស-ស្រីក្នុងត្រកូលជាបុគ្គលជាន់ទាប ។ ឯបុគ្គលគួរគោរព នោះមានច្រើនប្រការតទៅទៀត តែមិនបានលើកមកសំដែង ឲ្យអស់ជើងដែក្នុងទីនេះទេ នឹងសំដែងតែអំពីគោលគារវធម៌គឺ: ធម៌ដែលឈាយដោយបុគ្គលគួរគោរពនោះ មាន ៧ ប្រការ ដូចតទៅនេះគឺ:

ពុទ្ធគារវតា	គោរពក្នុងព្រះពុទ្ធមួយ
ធម្មគារវតា	គោរពក្នុងព្រះធម៌មួយ
សង្ឃគារវតា	គោរពក្នុងព្រះសង្ឃមួយ
សិក្ខាគារវតា	គោរពក្នុងសិក្ខាមួយ
សមាធិគារវតា	គោរពក្នុងសមាធិមួយ
អប្បមាទគារវតា	គោរពក្នុងអប្បមាទមួយ
បដិសណ្ឋារគារវតា	គោរពក្នុងបដិសណ្ឋារមួយ

ឯការគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធនោះ គឺត្រូវគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធរូប ព្រះចេតិយព្រះសិរីមហាពោធិព្រឹក្ស ទីដែលព្រះអង្គប្រសូត

www.elibraryofcambodia.org

ទីដែលព្រះអង្គត្រាស់ដឹង ទីដែលព្រះអង្គសំដែងធម្មចក្រ ទីដែលព្រះអង្គដាក់បង់នូវអាយុសង្ខារ ទីដែលព្រះអង្គចូលនិព្វាន ទីទាំងអស់នេះ ហៅថាបូជនីយស្ថាន ។ គោរពក្នុងព្រះធម៌នោះ គឺគោរពក្នុងវិន័យ ព្រះសូត្រ ព្រះបរមត្ថ អភិធម្ម ៖ បើពេលលោកសំដែងធម៌ ត្រូវអង្គុយស្តាប់ឲ្យល្អ កុំជជែកគ្នា កុំនិយាយគ្នា កុំដើរចុះឡើង កុំដេកស្តាប់ធម៌ កុំជួតក្បាល កុំបាំងឆ័ត្រ កុំបាំងតាំងយូ កុំអង្គុយត្របោមក្បាលផង់ស្តាប់ធម៌ កុំដេកទ្រាលស្តាប់ធម៌ជាដើម ។

គោរពក្នុងព្រះសង្ឃនោះគឺមានកាយវាចាចិត្តឱនលំទោន ក្រាបថ្វាយបង្គំ នឹងមិនពោលពាក្យអាក្រក់ជួជាតិ មិនមើលងាយមិនតិះតិះដៀលដល់ព្រះសង្ឃ ។

គោរពក្នុងសិក្ខានោះគឺខំសិក្សារៀនសូត្រធម៌វិន័យឲ្យដឹងជាក់ច្បាស់តាមភូមិរបស់ខ្លួនជាគ្រហស្ថឬជាបព្វជិត មានចិត្តសង្រួមក្នុងសីលសិក្ខារបស់ខ្លួន ។

គោរពក្នុងសមាធិនោះ គឺតាំងសតិនឹករឭកដល់សមថ

www.elibraryofcambodia.org

កម្មដ្ឋានទាំង៤០ មានអនុស្សតិ១០ ជាដើម ហើយធ្វើអង្គឈានឲ្យកើតឡើងរឿយ ៗ ផង ។

គោរពក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទនោះ គឺឲ្យមានសតិប្រុងលះបាបចេញ ហើយខំបំពេញបុណ្យខំរក្សាបុណ្យទុក និងធ្វើសីលសមាធិបញ្ញាឲ្យផូរផង់ជានិច្ច ។

គោរពក្នុងបដិសណ្ឋារៈនោះ គឺត្រូវធ្វើបដិសណ្ឋារៈដល់ភ្ញៀវដោយគ្រឿងអាមិស១ បដិសណ្ឋារៈដោយធម៌ គឺណែនាំប្រាប់ពន្យល់ផ្លូវទៅកាន់ព្រះនិព្វានមួយ ។

ម្យ៉ាងទៀតបុគ្គលដែលគួរនឹងគោរពមាន ៣ ពួកគឺៈ

អាយុវុឌ្ឍោ បុគ្គលដែលចំរើនដោយអាយុ គឺមនុស្សចាស់ជាងខ្លួនមួយ ។

គុណវុឌ្ឍោ បុគ្គលដែលចំរើនដោយគុណ គឺមាតាបិតានិងអ្នកមានសីលជាដើមមួយ ។

បុញ្ញវុឌ្ឍោ បុគ្គលដែលចំរើនដោយបុណ្យ មានក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ជាដើមមួយ ។

www.elibraryofcambodia.org

ឯបុគ្គល ៣ ពួកនេះ និយម្ល៉ោះលោករាប់ថា វយវុឌ្ឍ គុណវុឌ្ឍ ជាតិវុឌ្ឍ ដូច្នេះវិញក៏មាន ។ បើគោរព លោកអ្នកមានបុណ្យឲ្យគិតថា លោកនេះពីដើមលោកមាន សទ្ធា មានសីលៈ មានសុតៈ មានចាគៈ មានបញ្ញា ទើប លោកបានកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ បើគិតដូច្នេះជាមុនទើបគោរព កើតទៅជាបុណ្យ ។

ឯការគោរពដល់គ្នានឹងគ្នា តាមលំដាប់វស្សាចាស់ខ្ចីជា ដើមនេះ លោកចាត់ទុកថាជាមង្គលដ៏ឧត្តម នឹងបានសេចក្ដី សុខសេចក្ដីចំរើន ក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខបាន ដូច្ន មានរឿងដំណាលក្នុងគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនីថា:

ព្រះពុទ្ធសមណគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់យើងព្រះអង្គសោយ ព្រះជាតិជាសត្វទទា នៅក្នុងព្រៃហិមពាន្តទំអាស្រ័យនៅនឹង ដើមជ្រៃធំមួយដើមជាទីលំនៅ គ្រានោះមានសត្វជាសំឡាញ់ នឹងគ្នាពីរទៀតគឺៈដំរី១, ស្វា១, រួមជាបីនឹងពោធិសត្វ ។ សត្វទាំងបីនេះនៅជាមួយគ្នា គ្រាក្រោយមកទទាពោធិសត្វ

www.elibraryofcambodia.org

សួរដំរីនឹងស្វាថា៖ ម្នាលសំឡាញ់ទាំងពីរ យើងទាំងបីនាក់នេះ តើអ្នកណាចាស់ជាងអ្នកណា បើអ្នកណាចាស់យើងត្រូវនាំគ្នាគោរពអ្នកនោះ ដំរីឆ្លើយថាម្នាលសំឡាញ់ កាលខ្ញុំនៅពីតូចខ្ញុំដើរតាមមេខ្ញុំមក ដើមជ្រៃនោះនៅក្រោមពោះខ្ញុំនៅឡើយ ខ្ញុំចាំបានមិនភ្លេច ។ ឯស្វាក៏ឆ្លើយថា ម្នាលសំឡាញ់ កាលខ្ញុំនៅជាកូនស្វាតូចនៅឡើយនោះ ខ្ញុំមកជាមួយនឹងមេខ្ញុំ ដើមជ្រៃនេះនៅកំពស់ស្មើនឹងក្បាលខ្ញុំ ៗ បានបេះត្រួយស៊ីជាអាហារ ។ ទទាពោធិសត្វឆ្លើយថា ម្នាលសំឡាញ់ទាំងពីរ ក្នុងទីឯណោះមានដើមជ្រៃមួយធំ ខ្ញុំបានពាំផ្លែជ្រៃនោះមកស៊ីជាអាហារ ហើយមកបន្ទោបង់ឧច្ចារៈក្នុងទីនេះឯង ដើមជ្រៃនេះដុះពីវច្ចៈនៃខ្ញុំ ៗ ត្រូវចាស់ជាងអ្នកទាំងពួង គឺទទាចាស់ជាងស្វា ៗ ចាស់ជាងដំរី ហើយសត្វទាំងបីនោះគោរពគ្នានឹងគ្នាតាមលំដាប់វស្សាចាស់ខ្ចី ពោធិសត្វក៏ឲ្យសត្វស្វានឹងដំរីសមាទានសីល ៥ សត្វទាំងពីរនោះក៏គោរពសត្វទទា លុះធ្វើកាលកិរិយាទៅសត្វទាំងបីក៏បាន

www.elibraryofcambodia.org

ទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ដោយសេចក្ដីគោរពគ្នានឹងគ្នា និងរក្សាសីល ៥ ប្រការជាប់ជានិច្ច ។

មួយវិញទៀត ឯលក្ខណៈគោរពនេះមាន ៣ ប្រការគឺៈ កាយបណាម គោរពដោយកាយមានថ្វាយបង្គំក្រាបសំពះជាដើមមួយ, វចីបណាម គោរពដោយវាចា មានពោលពាក្យសរសើរគុណជាដើមមួយ, មនោបណាម គោរពដោយចិត្ត មានចិត្តមិនប្រមាថមើលងាយជាដើមមួយ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាដែលនឹងតាំងនៅមាំមួនបានក៏អាស្រ័យនឹងគោរព ៧ ប្រការនេះ ៗ ស្ថិតនៅត្រឹមណា ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ បើគោរព ៧ ប្រការនេះអស់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏រលត់ផងដែរ ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២៣

និវាតោ ច កិរិយាប្រព្រឹត្តិបន្ទាបខ្លួន ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថាៈ ឯពាក្យថាបន្ទាបខ្លួននេះ បានដល់ការ

www.elibraryofcambodia.org

ដាក់កបង់នូវសក្កាយទិដ្ឋិនឹងអស្មិមានះចេញចាកសន្ដាន ឬគ្រាន់តែធ្វើឲ្យស្រាលស្តើងក៏ជាមង្គល អ្នកដែលមិនប្រកាន់ជាតិត្រកូលថាយើងជាជាតិក្សត្រ យើងជាជាតិព្រាហ្មណ៍ យើងជាជាតិសេដ្ឋីគហបតី ឬថាយើងជាមហាត្រកូល យើងមានយសសក្តិច្រើន យើងមានបរិវារច្រើន យើងមានទ្រព្យច្រើន ឬមិនមានមានះដោយទិដ្ឋិថា ខ្លួនយើង ខ្លួនគេ របស់យើង របស់គេឬក៏មិនប្រកាន់ថា សត្វលោកទៀងទាត់ស្ថិតសេរថេរកាលមិនប្រែប្រួលនោះឡើយ ។

ឯមានះ នឹង ទិដ្ឋិទាំងពីរនេះ ជាធម៌នាំឲ្យមានសេចក្តីវិនាសទាំងជាតិនេះផងជាតិមុខផង, ឯវិនាសជាតិនេះនោះ ដូចរឿងសត្វចចក បានឮមនុស្សរោហិតម្នាក់នៅក្នុងនគរពារាណសីកំពុងសូត្រធ្យាយ ចចកចាំបានហើយនាំយកមន្តនោះទៅសំដែងកណ្តាលព្រៃ ពួកសត្វទាំងឡាយមានរាជសីហ៍ជាដើម ខ្លាចអំណាចមន្តក៏នាំគ្នាចុះចូលចចក ៗ ក៏តាំងខ្លួនជាស្តេច ធ្វើសត្វទាំងឡាយនោះឲ្យជាបរិវារ លុះចំណេរត

មកនោះស្ដេចចចកក៏កាន់តែមានមានៈច្រើនឡើង ៗ តណ្ហា
នឹងទិដ្ឋិក៏កាន់តែកើតច្រើនឡើងដែរ ហើយគិតនឹងដណ្ដើម
យករាជសម្បត្តិស្ដេចពារាណសី ស្ដេចចចកក៏ប្រជុំពពួកសត្វ
ជាច្រើនប្រមាណ ១២ យោជន៍ ហើយចចកក៏ឡើងជិះលើខ្នង
រាជសីហ៍ធំ នាំគ្នាចូលទៅចោមរោមព័ទ្ធជុំវិញក្រុងពារាណសី ។
ឯក្រោពាហ្មណ៍ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ម៉ានប្រាជ្ញាឡើងទៅលើ
ឈើខ្ពស់ហើយសួរថា: អ្នកមកចោមរោមព្រះនគរនេះប្រាថ្នាចង់
បានអ្វី? ស្ដេចចចកក៏ប្រាប់ថា: យើងចង់បានរាជសម្បត្តិធ្វើ
ជាក្សត្រសោយរាជ្យក្នុងនគរពារាណសីនេះ ព្រាហ្មណ៍នោះ
សួរថា ចុះអ្នកនឹងគិតធ្វើដូចម្ដេច? ទើបនឹងយករាជសម្បត្តិក្នុង
នគរពារាណសីបាន ចចកថា យើងនឹងឲ្យរាជសីហ៍ដែល
យើងជិះនេះស្រែកឡើង មនុស្សទាំងឡាយនឹងស្លាប់អស់ទាំង
នគរ យើងនឹងបានរាជសម្បត្តិ ធ្វើជាក្សត្រនគរពារាណសី,
ព្រាហ្មណ៍សួរទៀតថា: ចុះអ្នកនឹងឲ្យរាជសីហ៍ស្រែកសម្រែក
ក្នុងវេលាណា ចចកប្រាប់ថានៅតែ ៧ ថ្ងៃទៀតទេអ្នកចូរ

www.elibraryofcambodia.org

ប្រជុំគ្នាចាំស្តាប់ចុះ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះដឹងច្បាស់ក៏យកសេចក្តីក្រាបទូលព្រះបរមក្សត្រៗ ស្តេចឲ្យបាវគងប្រាប់អ្នកស្រុកក្នុងនគរទាំងអស់ ឲ្យយកម្សៅសំណោកមុកលាយនឹងសំឡី ហើយចុកត្រចៀកឲ្យជិតគ្រប់ៗគ្នាដរាបដល់សត្វមានវិញ្ញាណជាទីបំផុត លុះដល់ថ្ងៃជាគំរប់ទី ៧ ជនទាំងឡាយក៏ធ្វើដូច្នោះគ្រប់ៗគ្នា ។ គ្រានោះព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅកាន់ទីដែលចចកនៅនោះហើយ បង្គាប់ឲ្យស្តេចចចកធ្វើសង្គ្រាម ស្តេចចចកក៏ឡើងឈរលើខ្នងរាជសីហ៍ ហើយទន្ទ្រាំជើង ៣ ដងឲ្យរាជសីហ៍ស្រែក រាជសីហ៍ក៏ស្រែកដោយសម្រែកយ៉ាងខ្លាំង ពួកសត្វទាំងអស់ភ្ញាក់ផ្អើល ដំរីក៏បោលធ្លាក់ស្តេចចចកចុះចាកខ្នងរាជសីហ៍ សត្វទាំងឡាយក៏ជាន់ចចកក្ស័យជីវិតទៅ សត្វក្រៅពីនោះទៀតក៏បោលជាន់គ្នាប្រែគរលើផែនដី ត្រឡប់ជាបានដៃអ្នកនគរពារាណសី ធ្វើរៀតទៅវិញ ។

www.elibraryofcambodia.org

ជនទាំងឡាយបបួលគ្នាយករទេះមកដឹកអូសជញ្ជូនសត្វ ទាំងឡាយមានឈ្មោស រមាំងជាដើម ហើយអាសាច់បានច្រើន យកទៅប្រឡាក់អំបិលហាលថ្ងៃ ធ្វើជាងៀតទុកអាស្រ័យបាន យូរ ឯអ្នកស្រុកពារាណសីក៏ធ្វើងៀតតាំងពីគ្រានោះជាប់មក ដរាបដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ពួកជនអ្នកមិនមានសក្កាយទិដ្ឋិ អស្មិមានៈតែងបានសុខ អ្នកប្រកាន់ខ្លួនលើកតម្កើងខ្លួនតែងបានទុក្ខ ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២៤

សន្តុដ្ឋី ៤ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះរបស់ដែលមាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថាៈ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះរបស់ដែលមាន គឺបានដល់អ្នកដែលមានចិត្តសន្តោស ៗនេះ ចែកដោយបុគ្គល មាន ២ យ៉ាងគឺៈ បព្វជិតសន្តោស ១, គហដ្ឋសន្តោស ១ ។

www.elibraryofcambodia.org

ឯបព្វជិតសន្តោសនោះ បានដល់លោកអ្នកបួសដែលត្រេកអរ ក្នុងទីស្ងាត់នៅក្នុងព្រៃក្នុងកុដិក្នុងគុហាស្ងាត់តែម្នាក់ឯង មិនត្រូវការនឹងឥតរិតរបច្ច័យគឺបច្ច័យដែលច្រើនលើសលប់ត្រេកអរតែក្នុងបច្ច័យ ៤ តាមមានតាមបានគឺបានមកយ៉ាងណា ក៏បរិភោគយ៉ាងនោះមិនលោភក្នុងអាហារជាអាការនាំឲ្យជ្រះថ្លាដល់បុគ្គលដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ដូចមានរឿងដំណាលពីព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មិនទាន់ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា សម័យថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍នោះគិតថា ភិក្ខុនេះជាអ្នកមិនត្រូវការចង់បានរបស់ច្រើនក្នុងអាហារ អញល្បងលោកមើលបន្តិចចុះ គិតហើយក៏យកបាយមួយផ្តិលទៅកាន់ទីវិហារ គ្រានោះភិក្ខុសង្ឃ ៣០ រូបកំពុងប្រជុំគ្នាឆាន់ ព្រាហ្មណ៍ក៏លើកផ្តិលបាយចូលទៅប្រគេនព្រះថេរៈ ៗ ក៏ចាប់បន្តិចហើយហុចផ្តិលបាយនោះត ៗ ទៅប្រគេនភិក្ខុដទៃទៀតដរាបដល់គ្រប់ភិក្ខុសង្ឃទាំង ៣០ រូប លុះព្រាហ្មណ៍នោះបានឃើញដូច្នោះហើយក៏កើតជ្រះថ្លា បរិច្ចាគទ្រព្យសាងវិហារសាងចេតិយជាច្រើនធ្វើឲ្យរុងរឿងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

www.elibraryofcambodia.org

ឯការសន្តោសនេះ លោកចែកចេញទៅទៀតមាន ៣ ប្រការគឺៈ

១- យថាលាភសន្តោស សន្តោសគឺត្រេកអរតាមបានតាមមាន ។

២- យថាពលសន្តោស សន្តោសតាមកម្លាំងខ្លួនប្រើប្រាស់បាន ។

៣- យថាសារុប្បសន្តោស សន្តោសតាមសមគួរដល់ឋានៈរបស់ខ្លួន គឺបើបានរបស់ល្អប្រណីតប្លែកថ្មោងថ្មី មិនហ៊ានប្រើប្រាស់ មិនហ៊ានឆាន់ខ្លួនឯង ស្ម័យកទៅប្រគេនលោកដែលមានគុណលើខ្លួន ។

បើចំណែកខាងគ្រហស្ថសន្តោសភរិយាសាមីរបស់ខ្លួន គឺៈមានតែមួយនឹងមួយមិនលោភកងកាម បើមិនសន្តោសទេនឹងនាំឲ្យមានសេចក្តីវិនាស ដូចរឿងដំណាលពីខត្តិយបុត្ត អង្គមានទោសត្រូវបិតាបណ្តេញចេញចាកនគរ ហើយនាំភរិយាចូលទៅនៅក្នុងព្រៃ ថ្ងៃមួយខត្តិយបុត្តនោះ បានឃើញនាងកិន្នរីមួយមានរូបល្អក៏លះបង់ភរិយាខ្លួន ហើយដើរតាមនាង

www.elibraryofcambodia.org

កិន្នរីនោះ ដោយសេចក្ដីស្រឡាញ់ចង់បាននាងកិន្នរី, ឯភរិយា
នឹកតូចចិត្តណាស់ ព្រោះឃើញគេលះបង់ចោលខ្លួនហើយ
ក៏ចូលទៅកាន់សំណាក់ឥសី សូមរៀនកសិណក៏បានសម្រេច
អភិញ្ញាហោះទៅកាន់អាកាស ចំណែកខត្តិយបុត្រដែលដើរទៅ
តាមកិន្នរីនោះ លុះរៀបនឹងជិតកិន្នរីៗ នោះក៏ស្ទុះហើរឡើង
ទៅតាមអាកាសបាត់ទៅ ខត្តិយបុត្រនោះក៏ខុសបំណងមិន
បានសម្រេចដូចសេចក្ដីប្រាថ្នា ហើយក៏ត្រឡប់មករកភរិយា
វិញក៏មិនឃើញ ទើបនឹកស្ដាយក្រោយតូចចិត្តណាស់ក៏អង្គុយ
យំនៅក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង, រឿងខត្តិយបុត្តដែលនាំមកសំដែងនេះ
ជាបុគ្គលាធិដ្ឋានដើម្បីសរឲ្យឃើញថាអ្នកឆ្លាយសន្ដោសហើយ
រមែងបានសេចក្ដីវិនាស រៃតងកើតវិប្បដិសារីក្ដៅក្រហាយនឹក
ស្ដាយក្រោយ ។ ឯសន្ដោសនោះបើថាឲ្យខ្លីចុះ បព្វជិតត្រូវមាន
ចិត្តសន្ដោសក្នុងបច្ច័យ ៤ គឺប្រើប្រាស់តាមបានតាមមានតាម
កម្លាំងកាយខ្លួន តាមសមគួរដល់កម្លាំងបុណ្យប្បដិឋានៈរបស់
ខ្លួន ។ បើគ្រហស្ថវិញ ត្រូវឲ្យមានចិត្តសន្ដោសក្នុងកាម

www.elibraryofcambodia.org

គុណ ៥ គឺ រូប, សម្លេង, ក្លិន, រស, សម្ផស្ស, ប្រើប្រាស់តាម

បានតាមមានដូចគ្នា កុំឲ្យមានចិត្តអន្ទះសាក្តៅក្រហាយក្នុងកាម

គុណរបស់អ្នកដទៃ នឹងបាយសន្តោសហើយដល់នូវសេចក្តីវិនាស

ដូចរឿងដែលបានអធិប្បាយខាងលើនេះឯង ។

មង្គលទី ២៥

កតញ្ញុតា ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកដឹងនូវឧបការគុណ

ដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយដល់ខ្លួន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: បុគ្គលណាមួយដែលដឹងនូវឧបការគុណ

អ្នកដទៃគេធ្វើដល់ខ្លួន បុគ្គលនោះឈ្មោះថាកតញ្ញូបុគ្គល ។

នេះត្រូវធ្វើកតវេទីតបឧបការគុណគេវិញ ទើបបុគ្គលនោះបាន

ឈ្មោះថាកតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល បើហៅជាធម៌ថាកតញ្ញុកតវេទិ-

តាធម៌ បើពោលដោយបុគ្គលក្រមានពីរយ៉ាងក្នុងលោកគឺ:

បុព្វការីបុគ្គល ១ ដែលធ្វើឧបការគុណលើគេមុន ១, កតញ្ញូកត-

www.elibraryofcambodia.org

វិទីបុគ្គល ៗ ដែលដឹងថា គេមានគុណហើយធ្វើតបឧបការៈគុណគេវិញ ១ បុគ្គលទាំង ២ នេះក្រដូចគ្នា ។

ឯបុព្វការីបុគ្គលនោះ ទី ១ គឺព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រោះព្រះអង្គខំកសាងជាច្រើនអសង្ខេយ្យកប្ប ទើបបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធហើយទ្រង់ប្រដៅសត្វក្នុងផ្លូវសួគ៌និងព្រះនិព្វាន ; ទី ២ គ្រូឧបជ្ឈាយាចារ្យ លោកជាអ្នកបំបួសខ្លួនហើយជាអ្នកប្រដៅជាអ្នកពន្យល់ចង្អុលប្រាប់មគ្គផល ក្នុងផ្លូវសួគ៌និងព្រះនិព្វានផង, ទី ៣ មាតាបិតា លោកជាអ្នកបង្កើតបុត្រហើយចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាឲ្យជីវិតបុត្រផង, ទី ៤ ជីដូនជីតា និងក្រុមញាតិសាលោហិតលោកជាអ្នកជួយចិញ្ចឹមថែរក្សាខ្លួន ជួយឧបត្ថម្ភទំនុកបំរុងខ្លួនជួសមាតាបិតាដែលមិននៅ ឬស្លាប់ចោលខ្លួនទៅផង ; ទី ៥ អ្នកដទៃទេ ប៉ុន្តែគេបានឧបត្ថម្ភខ្លួន ដោយជួយចិញ្ចឹមថែរក្សាតាំងពីតូចមកក្តី ធំហើយក្តី ដោយគេឲ្យគ្រឿងស្លៀកពាក់ជាដើម, បុគ្គលទាំង ៥ ពួកនេះ ឈ្មោះថាបុព្វការីបុគ្គល

www.elibraryofcambodia.org

គឺបុគ្គលដែលបានធ្វើឧបការមុន ។

ឯកតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល នឹងបុព្វការីបុគ្គល ចែកទៅមាន ២ក្រុមដូចគ្នាគឺ លោកជាអ្នកបួស១. ជាគ្រហស្ថ១ ។ បើជាអ្នកបួសត្រូវគោរពក្នុងស្ថាន៧ប្រការ មានពុទ្ធគារវតាជាដើម រហូតដល់ឧបត្ថម្ភលោកដោយបច្ច័យ ៤ ផង នឹងធ្វើវត្តផ្សេងៗ ដល់លោក ក្នុងវត្តទាំង ១៤ មានឧបជ្ឈាយវត្តនឹងអាចរិយវត្ត ជាដើមផង ។ ឯកិច្ចវត្តដែលសិស្សានុសិស្សត្រូវធ្វើដល់គ្រូ ឧបជ្ឈាយ៍ឬអាចារ្យនោះ គឺបើឃើញលោកមកត្រូវក្រោកទទួល បើលោកត្រឡប់ទៅវិញ ត្រូវជូនដំណើរនឹងធ្វើការបំរើលោក ដោយទឹកក្តៅទឹកត្រជាក់ គក់ច្របាច់បាទានឹងកិច្ចនានាមានគក់ លាងជ្រលក់ចីវរជាដើម ។ ម្យ៉ាងទៀតបុគ្គលក្នុងលោកនេះ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់ទេសនាថា: ចត្តារោមេ ភិក្ខវេ បុគ្គលា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយបុគ្គលក្នុងលោកនេះមាន៤ ពួកគឺ:

១. តមោតមបរាយណោ បុគ្គលងងិតហើយតែងងងិតទៅគឺ: បុគ្គលល្ងង់មានចិត្តអាក្រក់ស្រាប់ហើយធ្វើអំពើបាបថែមទៀត.

www.elibraryofcambodia.org

២- តមោជោតិបរាយណោ បុគ្គលងងឹតហើយត្រឡប់ជាភ្លឺវិញ គឺបុគ្គលនោះពីដើមល្ងង់ហើយត្រឡប់ទៅជាចេះវិញ ឬពីដើមអាក្រក់ហើយក្រោយមកត្រឡប់ជាល្អវិញ ។

៣- ជោតិតមបរាយណោ បុគ្គលភ្លឺហើយត្រឡប់ទៅជាងងឹតវិញ គឺបុគ្គលនោះពីដើមចេះក្រោយមកត្រឡប់ទៅជាល្ងង់វិញ ឬពីដើមល្អក្រោយមកត្រឡប់ជាមនុស្សអាក្រក់ទៅវិញ ។

៤- ជោតិជោតិបរាយណោ បុគ្គលភ្លឺហើយភ្លឺរហូត គឺបុគ្គលនោះពីក្មេងចេះហើយចាស់ខ្លួនទៅ នៅតែចេះចាំច្បាប់សីលធម៌សាសនាដដែល ឬពីក្មេងជាមនុស្សល្អមានសីលធម៌ក៏ល្អរហូតដល់ថ្ងៃស្លាប់ ។

ឯបុគ្គលងងឹតរហូតអស់មួយជីវិត ដូចរឿងនាយចុន្ទសូ-ករិកៈជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការសម្លាប់ជ្រូកលក់ ឬដូចរឿងនាយគោឃាតកៈចិញ្ចឹមជីវិតដោយការសម្លាប់គោលក់ បុគ្គលក្នុងរឿងទាំងពីរនេះ ស្លាប់ទៅ ៗ សោយទុក្ខវេទនាក្នុងអវិចិ-មហានរកទាំងអស់គ្នា ។

www.elibraryofcambodia.org

ឯបុគ្គលឯងងឹតហើយត្រឡប់ទៅជាភ្លឺវិញនោះ ដូចរឿងនាងខុជ្ជុត្តរា ពីដើមនាងតែងកិបលិបសុីប្រាក់នាងសាមាវតីជាចៅហ្វាយ ប្រើឲ្យទិញផ្កាអំពីផ្ទះនាយសុមនមាលាការ ថ្ងៃក្រោយបានស្តាប់ធម៌ទេសនា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទៅកាលណាក៏ដឹងថាខ្លួនខុសមានទោសធ្ងន់ណាស់ ក៏សូមខមាទោសនឹងព្រះនាងជាចៅហ្វាយហើយក៏លះបង់អំពើខុសនោះរហូតទៅ ។

ឯបុគ្គលភ្លឺហើយត្រឡប់ទៅជាងងឹតវិញនោះ ដូចរឿងភិក្ខុទេវទត្តពីដើមស្រឡាញ់ព្រះពុទ្ធ ជ្រះថ្លាថាព្រះពុទ្ធធ្វើត្រូវល្អ ហើយទើបទៅបួសតាមព្រះអង្គក្រោយមកត្រូវលាភគ្របសង្កត់ក៏ត្រឡប់ជាស្អប់ព្រះពុទ្ធ រករឿងធ្វើឲ្យព្រះពុទ្ធវិនាសព្រះអង្គទៅវិញ ទាល់តែព្រះធរណីស្រូបខ្លួនធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនាក្នុងនរកឈ្មោះមហាអវិចី ។

ឯបុគ្គលភ្លឺហើយភ្លឺរហូតនោះ ដូចរឿងនាងលាជទេវធីតា កាលពីខ្លួននៅជាស្ត្រីចាំស្រែស្រូវ បានយកលាជទៅដាក់បាត្រព្រះមហាកស្សប លុះពស់ចឹកស្លាប់បានទៅកើតជាទេវ-

www.elibraryofcambodia.org

ធីតាឈ្មោះនាងលាជា នៅក្នុងទិព្វវិមានព្ធស្ថានត្រៃត្រឹង្ស-
សួគ៌ា ក៏ពិចារណាមើលបុណ្យខ្លួនដឹងច្បាស់ថា សម្បត្តិដែល
ខ្លួនបាននេះ មកពីយកលាជទៅដាក់បាត្រព្រះមហាកស្សប
ហើយក៏ចុះមកលបធ្វើវត្តប្រគេនព្រះមហាកស្សប មានបោស
សម្រាមនិងដងទឹកដាក់ពាងជាដើម ប្រគេនលោករាល់ៗ យប់
លុះព្រះថេរៈជ្រាបក៏ហាមឃាត់មិនឲ្យធ្វើវត្តទៅ, នាងក៏នៅ
តែទទូចសូមធ្វើវត្ត · ទាល់តែព្រះថេរៈគម្រាមបណ្ដេញចង្អុល
មុខឲ្យជៀសចេញទៅក៏ស្រែកយំក្ដែងៗ ហេតុនេះជ្រាបដល់
ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ៗ ព្រះអង្គសំដែងធម៌ដល់នាងលាជទេវធីតា
ថាៈ ការសង្រួមជាភារៈរបស់កស្សបៈ ដែលមិនចង់ឲ្យជាប់នាម
ថាមានស្រីបំរើ, ឯការធ្វើវត្តជាភារៈរបស់នាងអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ
លុះចប់ធម៌ទេសនា នាងលាជទេវធីតាក៏បានសម្រេចសោតា-
បត្តិផល ហើយថ្វាយបង្គំលាទៅកាន់ស្ថានទេវលោកវិញ ។

បើរួមរឿងបុគ្គលទាំង ៤ ពួកបញ្ចូលមកតែក្នុងរឿង ១.ឲ្យ
ឃើញរូបបុគ្គលអាក្រក់នឹងល្អនោះ ក៏គួរគិតឲ្យយល់ដូចក្នុង

www.elibraryofcambodia.org

ផ្ទៃរឿងផទន្តជាតកដែលដំណាលថាៈ ទេវទត្តជាបុគ្គលអាក្រក់ក្រៃលែងអាក្រក់ ព្រោះថារឿងទេវទត្តសរសេរចក្តីឲ្យឃើញរូបបុគ្គលអកតញ្ញូ រឿងដំរីឆទន្តសរសេរចក្តីឲ្យឃើញរូបបុគ្គលល្អខាងមានចិត្តមេត្តាករុណាធំក្រៃលែង ដោយព្រះអង្គស្វែងរកបារមីធម៌ ក្នុងផ្ទៃរឿងនោះវែងណាស់. តែរួមឲ្យខ្លីទៅថាៈ ទេវទត្តកាលនោះជាព្រាន មកប្រាថ្នាដើម្បីសម្លាប់ព្រះពោធិសត្វយកភ្លុក ព្រះអង្គកាត់ភ្លុកឲ្យជាទាន ហើយជូនបង្ហាញផ្លូវ ទេវទត្តព្រាននោះបានភ្លុកទៅលក់ស៊ីចាយអស់ ហើយមកសូមកាត់ភ្លុកព្រះអង្គទៀត ព្រះអង្គក៏ចេះតែឲ្យកាត់យកបន្តិចម្តង ៗ ដរាបដល់ជាប់ភ្លុកដែលនៅក្នុងសាច់ទៀត ក៏ចេះតែឲ្យឥតមានព្រះទ័យរុញរា ដរាបដល់សោយព្រះទិវង្គតទៅ, ឯទេវទត្តព្រានជាមនុស្សពាលអកតញ្ញូ ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្នុងគ្រានោះ គឺព្រះធរណីស្រូបទៅ ៗ កើតក្នុងអវិចិនរកសោយទុក្ខវេទនាជាអង្វែងឆ្នាំ គួរឲ្យឃើញថាព្រះអង្គល្អក្រៃលែងល្អ ឯទេវទត្តអាក្រក់ក្រៃលែងអាក្រក់ បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នា

www.elibraryofcambodia.org

ល្អគួរយកតម្រាប់តាមព្រះពោធិសត្វ កុំយកតម្រាប់តាមទេវទត្តព្រាននោះឡើយ ដោយនិយដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២៦

កាលេន ធម្មស្សវនំ បុគ្គលបានស្តាប់ធម៌រឿយ ៗ តាមកាលជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថាៈ កាលនៃធម៌មាន ៤ យ៉ាងគឺៈ ៈ កាលដែលបុគ្គលគួរសំដែងធម៌ហៅថា កាលេន ធម្មទេសនា ១, កាលដែលបុគ្គលគួរស្តាប់ធម៌ទេសនាហៅថាៈ កាលេន ធម្មស្សវនា ១, កាលដែលបុគ្គលគួរសាកសួរធម៌បុស្សនាធម៌គ្នាហៅថាៈ កាលេន ធម្មសាកច្ឆា ១, កាលដែលបុគ្គលគួរពិចារណាធម៌ហៅថា កាលេន វិបស្សនា ១ (រួមជា ៤) ។

ឯពាក្យថាស្តាប់ធម៌តាមកាលក្នុងទីនេះ សំដៅកាលឧបោសថសីលក្នុង ១ ខែមាន ៦ ដង តាមបាលីគឺថ្ងៃ ៨ កើត ៨ រោច ១៤ កើត ១៤ រោច ១៥ កើត ១៥ រោច រួមជា ៦ ថ្ងៃ បើ

www.elibraryofcambodia.org

តាមអដ្ឋកថា ក្នុង១ខែមាន ៨ដងគឺថ្ងៃ៥កើត ៥រោច ៨ កើត ៨រោច ១៤កើត ១៤រោច ឬ១៣រោចបើខែខ្វះ ១៥ កើត ១៥រោច (រួមជា ៨ ថ្ងៃ) ។ បើបុគ្គលឯណាបានស្តាប់ធម៌រឿយៗ តាមកាលនេះនឹងបានអានិសង្ស ៥ យ៉ាងគឺៈ

១- អស្សុតំ សុណាតិ រមែងបានស្តាប់នូវធម៌ណាដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់

២- សុតំ បរិយោទបេតិ រមែងធ្វើធម៌ដែលខ្លួនធ្លាប់ស្តាប់ហើយ ឬទើបនឹងស្តាប់ថ្មីៗ ឲ្យជំរះជង់បាន គឺរឹតតែមានបញ្ញាចាំច្បាស់លាស់ឡើង,

៣- កង្ខំ វិហនតិ រមែងកាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យក្នុងចិត្តបាន,

៤- ទិដ្ឋឹ ឧជុំ ករោតិ រមែងធ្វើទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនឲ្យត្រង់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបាន,

៥- ចិត្តមស្ស បសីទតិ រមែងញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លានឹងកើតបញ្ញាឃើញកង់ទុក្ខទាំងពួងបាន ។

www.elibraryofcambodia.org

ឯការស្តាប់ធម៌នេះនឹងមានអានិសង្ស៤ យ៉ាងផ្សេងពីនេះទៀតគឺ

១- ពុទ្ធសាសនំ វិរោចតិ ការស្តាប់ធម៌រមែងញ៉ាំងព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យរុងរឿងអស់កាលជាអង្វែងតទៅ,

២- សុគតិបរាយនោ រមែងស្តាប់នឹងបាន ទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ទេវលោកនាយ,

៣- បដិវេធំ នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនឹងផល,

៤- ពហុស្សុតោ នឹងបានជាពហុស្សូតជាអ្នកប្រាជ្ញព្រោះស្តាប់ធម៌ (រួមត្រូវជា៤ប្រការ)។

ឯអ្នកស្តាប់ធម៌ទេសនានេះ មិនមែនគ្រាន់តែមានអានិសង្ស៥ ឬ៤ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ នឹងមាននិស្ស័យក្នុងធម៌៤យ៉ាងតទៅទៀតគឺ :

១- សោតំ ធារេតិ ក្រសែធម៌ស្មុះចូលកាន់ត្រចៀក,

២- ឧគ្គណ្ហាតិ កើតរៀនសូត្រទន្ទេញធម៌ព្រះវិន័យ ព្រះសូត្រ ព្រះបរមត្ថ,

៣- ភាជនំ ក៏នឹងបានប្រាប់ធម៌ សំដែងធម៌ដល់អ្នក

www.elibraryofcambodia.org

ដ៏ទៃផង ។

៤. សង្គ្រហៈ បានរៀនសូត្រទន្ទេញស្វាធ្យាយធម៌នោះ ដោយខ្លួនឯងផង និស្ស័យ ៤ យ៉ាងនេះ ជាភាវនូបនិស្ស័យ នឹងកើតមានឡើងដល់អ្នកធ្វើបុណ្យអ្នកស្ដាប់ធម៌ដោយពិត ។

ម្យ៉ាងទៀតព្រះពុទ្ធសាសនានឹងសាបសូន្យអន្ដរធាយទៅជាបោកទាបបានមកអំពីពុទ្ធបរិស័ទទាំង ៤ ពួកមិនប្រតិបត្តិធម៌ដោយគោរព១, មិនរៀនធម៌ដោយគោរព១, មិនទ្រទ្រង់ធម៌ដោយគោរព១, មិនពិចារណាធម៌ដោយគោរព១ ។ ឯការស្ដាប់ធម៌នេះរមែងនាំឲ្យមានឧបនិស្ស័យដល់ចិត្ត ទោះបីជាតិជាមនុស្សក្ដី ជាទេពតាក្ដី ជាសត្វតិរច្ឆានក្ដី នឹងបានឧបនិស្ស័យដូចគ្នា ដូចរឿងកុក្កុដមេមាន់ញីមួយ អាស្រ័យដេកនៅជិតទីសាលាធម្មសភា គ្រានោះមានភិក្ខុស្វាធ្យាយធម៌ មាន់បានស្ដាប់ហើយមានចិត្តត្រេកអរក្នុងធម៌ ។ អបរភាគេ លុះកាលជាខាងក្រោយមកមានខ្លែងមួយមកឆាបយកមេមាន់នោះ ទៅស៊ីជាអាហារមាន់នោះលុះធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ បានទៅកើតជា

www.elibraryofcambodia.org

កូនក្សត្រលុះមានវ័យវិញ្ញូនាការចំរើនធំឡើង បានចេញបព្វជ្ជាជាឥសីនីនៅក្នុងព្រៃ ហើយចំរើនបានឈានជាលោកិយលុះធ្វើកាលកិរិយាទៅបានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក លុះដល់ចុតិអំពីព្រហ្មលោកបានមកកើតជាកូនសេដ្ឋី លុះស្លាប់អំពីកូនសេដ្ឋីទៅកើតជាកូនជ្រូកស្រុក បានឃើញព្រះពុទ្ធអង្គមានចិត្តសោមនស្សត្រេកអរ លុះស្លាប់អំពីកូនជ្រូក បានទៅកើតជាកូនក្សត្រ ស្លាប់អំពីកូនក្សត្រ បានទៅកើតក្នុងស្រុកវាសិគ្រាម លុះស្លាប់អំពីនោះទៀតបានទៅកើតជាកូនពាណិជ ស្លាប់អំពីកូនពាណិជបានទៅកើតជាកូននាយសំពៅ ស្លាប់អំពីកូននាយសំពៅ បានទៅកើតជាកូនអ្នកស្រុកអនុរាធបុរី លុះស្លាប់អំពីទីនោះទៅទៀត បានទៅកើតជាកដុម្ពិនីឈ្មោះនាងសុមនា ឯនាងសុមនានោះលុះចំរើនវ័យធំឡើងនាងក៏បានជាភរិយានៃអមាត្យស្តេច ។ ឯកស្មឹ សមយេ សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះឧត្តរត្ថេរនាំព្រះសង្ឃចូលបិណ្ឌបាត បានឃើញនាងសុមនា ក៏ប្រាប់ភិក្ខុសង្ឃទាំងពួងថា កូនជ្រូកបានមកកើតក្នុងទីនេះហើយឯនាងសុមនា

www.elibraryofcambodia.org

បានស្តាប់ថេរីរាថាថាៈខ្លួនជាកូនជ្រកូជ្រោះ នាងនោះក៏មានចិត្តសង្វេគពន់ប្រមាណណាស់ ហើយនាងមានចិត្តនឿយណាយចាកឃរាវាស ទើបលាស្វាមីចេញទៅបួស ។ ជានាងភិក្ខុនីរួចហើយបានស្តាប់ធម៌ទេសនា លោកសំដែងអំពីសតិបដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការគឺៈ កាយ វេទនា ចិត្ត ធម៌ ខំផ្គង់សតិបញ្ញាចះកាន់វិបស្សនាញាណ ហើយបានសម្រេចព្រះអរហត្តកាត់កិលេសជាសមុច្ឆេទប្រហារ ផុតចាកកងទុក្ខទាំងពួងអស់ពីខន្ធសន្តានលុះដល់ទីបំផុត នៃអាយុសង្ខារក៏រំលត់បញ្ចក្ខន្ធចូលកាន់ព្រះនិព្វានទៅ ។ លោកអ្នកដែលបានស្តាប់ធម៌ទេសនាបរមត្ថសច្ចហើយយកចិត្តទុកដាក់ខំរៀនឲ្យចាំ ខំគិតពិចារណាតាមឲ្យចូលចិត្តដាក់ច្បាស់ នឹងបានជាភាវនូបនិស្ស័យសម្រេចព្រះអរហត្តកាត់ចោលជាតិភពជាដើមចេញបាន ដូចរឿងនិទានដែលបាននាំមកអធិប្បាយយ៉ាងនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ២៧

ខន្តិ ច សេចក្ដីអត់ធន់ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: សេចក្ដីអត់ធន់ គឺមិនមានចិត្តក្រោធខឹង អាឃាតព្យាបាទចងពៀរដល់មនុស្សសត្វណាឡើយ, ឯសេចក្ដីក្រោធខឹងកើតឡើងដោយហេតុ៩យ៉ាងគឺ: កើតដោយហេតុខ្លួនឯង ៣ កើតដោយហេតុស្រឡាញ់ ៣ កើតដោយហេតុស្អប់ ៣ (រួមជា ៩) ហៅថាអាឃាតវត្ថុ៩ នេះថាតាមបាលីគឺត្ថុទីកា រាប់បញ្ចូលអដ្ឋានកោបៈ ១ ទៀតទៅជា ១០ ហៅតាមអដ្ឋកថាថាហេតុឲ្យកើតទោសមាន ១០ យ៉ាង ឬហេតុឲ្យកើតសេចក្ដីក្រោធខឹងមាន ១០ យ៉ាង ។

ឯសេចក្ដីក្រោធកើតឡើងដោយហេតុខ្លួនឯង ៣ នោះគឺ: ខ្លួនគិតថា អ្នកនេះឯងបានប្រទូស្តដល់អញក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ១, អ្នកនេះឯង បានប្រទូស្តដល់អញក្នុងគ្រាឥឡូវនេះ ១, អ្នកនេះឯងនឹងប្រទូស្តដល់អញទៅខាងមុខ ១។

www.elibraryofcambodia.org

សេចក្តីក្រោធខឹងដែលកើតឡើងដោយហេតុស្រឡាញ់ ៣ នោះគឺ៖ គិតថាអ្នកនេះឯងបានប្រទូស្តដល់របស់ជាទីស្រឡាញ់នៃអញកន្លងទៅហើយ១, អ្នកនេះឯងបានប្រទូស្តដល់របស់ជាទីស្រឡាញ់នៃអញក្នុងគ្រាឥឡូវនេះ១, អ្នកនេះឯងនឹងប្រទូស្តដល់របស់ជាទីស្រឡាញ់នៃអញទៅខាងមុខ ១ ។

សេចក្តីក្រោធខឹងដែលកើតឡើងដោយហេតុស្អប់៣នោះគឺ៖ គិតថាអ្នកនេះឯងបានស្រឡាញ់ដល់របស់ដែលអញស្អប់កន្លងទៅហើយ១, អ្នកនេះឯងបានស្រឡាញ់ដល់របស់ដែលអញទើបនឹងស្អប់ថ្មីៗ១, អ្នកនេះឯងនឹងស្រឡាញ់ដល់របស់ដែលអញស្អប់ទៅខាងមុខ ១ (រួមជា៩) រាប់បញ្ចូលអដ្ឋានកោបវត្ថុ គឺវត្ថុមិនគួរខឹង ដូចដី, ទឹក, ភ្លើង, ខ្យល់ ជាដើមចូល ១ ទៀតត្រូវជាហេតុក្រោធមាន ១០ យ៉ាង ។

ហេតុដែលឲ្យកើតស្អប់ ស្រឡាញ់នេះ បើពោលដោយសង្ខេបមានត្រឹមតែពីរក្នុងហេតុមួយៗ ដូចនេះគឺ៖

ហេតុដែលឲ្យកើតស្អប់មាន ២ យ៉ាងគឺ៖

www.elibraryofcambodia.org

១- បេមា តោសោ ជាយតិ ស្អប់កើតពីស្រឡាញ់

២- ទោសា តោសោ ជាយតិ ស្អប់កើតពីស្អប់ ។

ហេតុដែលឲ្យកើតស្រឡាញ់មានពីរយ៉ាងគឺៈ

១- តោសា បេមំ ជាយតិ ស្រឡាញ់កើតពីស្អប់

២- បេមា បេមំ ជាយតិ ស្រឡាញ់កើតពីស្រឡាញ់

ម្យ៉ាងទៀតលក្ខណៈនៃសេចក្តីខឹងស្អប់មាន ៣ គឺៈ

១- មក្ខុស្សតិ តោសោ ខឹងស្អប់ប្រទូស្តដល់សត្វនឹងសង្ខារហើយរលត់ទៅ ។

២- បហារតិ តោសោ ខឹងស្អប់ប្រហារដល់សត្វនឹងសង្ខារដែលកន្លងទៅ ។

៣- វេភនុវេរសេន តោសោ ខឹងស្អប់ដោយអំណាចចងពៀរប្រទូស្តដល់សត្វនឹងសង្ខារតទៅ ។

ឯទោសោ សេចក្តីស្អប់ខឹងប្រទូស្តនេះលោកចែកជាពីរគឺៈ

១- អត្តនាបិ ទុស្សតិ ប្រទូស្តដល់ខ្លួនដោយខ្លួនឯងផង

២- បរស្សបិ ទុស្សតិ ប្រទូស្តដល់អ្នកដទៃផង

www.elibraryofcambodia.org

ទោសៈនេះមានឧបមាប៉ីដូចភ្លើងឆេះ ក្នុងទីនេះហើយរាលទៅឆេះក្នុងទីដទៃ ៗ ទៀតៗទៅឥតកំណត់ទីភ្លើងឈប់ឆេះនោះបានឡើយ ។ ឯភ្លើងគឺទោសៈដែលកើតឡើងហើយនេះ នឹងរលត់ទៅវិញបានដោយខន្តី គឺសេចក្តីអត់ធន់ឬអត់សង្កត់ចិត្តទឹងបានដោយសារការបាត់ចិត្តទុកមកច្រើនជាតិ ដូចរឿងខន្តិវាទីតាបស គឺអង្គព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់សាសនារបស់យើងកាលនៅជាពោធិសត្វបានឃើញទោសក្នុងគេហាសិត ហើយលះសម្បត្តិចេញបួសជាតាបសឥសីនៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ចំរើនឈានបានក៏ហោះមកដោយអាកាស មកនៅក្នុងឧទ្យានស្តេចពារាណសី,

ថ្ងៃមួយស្តេចពារាណសី យាងទៅក្រសាលក្នុងឧទ្យានបានទស្សនាទតឃើញតាបសហើយសួរថាៈ ព្រះករុណាខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងអ្វី? តាបសក៏ឆ្លើយថាអាត្មាភាពខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងខន្តី ស្តេចទ្រង់សួរថាខន្តីគឺអ្វី? តាបសឆ្លើយថាខន្តីគឺសេចក្តីអត់សង្កត់ចិត្តមិនខឹង មិនប្រទូស្តតបដល់អ្នកដែលប្រទូស្តដល់ខ្លួន

www.elibraryofcambodia.org

ស្តេចទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ហើយ ទើបត្រាស់បង្គាប់ថាៈ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចាប់តាបសមកប្រហារហើយសួររកធម៌ខន្តី ជនទាំងឡាយក៏ធ្វើតាមព្រះរាជបង្គាប់ហើយសួររកខន្តី តាបសក៏ឆ្លើយដូចពាក្យដើមថា ខន្តីគឺសេចក្តីអត់ធន់ ឬសេចក្តីអត់សង្កត់ចិត្តមិនក្រោធខឹងនឹងអ្នកឯណា ស្តេចក៏ឲ្យកាត់ដៃកាត់ជើងកាត់ច្រមុះហើយសួររកខន្តី តាបសក៏ឆ្លើយដូចពាក្យដើមថាៈ ខន្តីមិនបានស្ថិតនៅនឹងដៃនឹងជើងនឹងច្រមុះនេះទេ គឺស្ថិតនៅក្នុងចិត្តទេតើ ស្តេចក៏ទ្រង់ខ្ញាល់ខ្លាំងលើកព្រះបាទឡើងធាក់ត្រង់កណ្តាលដើមទ្រូងតាបសឲ្យដួលផ្ងារទៅ ស្តេចពារាណសីត្រឡប់ពីធាក់ព្រះពោធិសត្វ មកដល់ក្លោងទ្វារឧទ្យានវេលាណាផែនដីក៏បែកស្រូបស្តេចពេលនោះ ទៅកាន់អវិចិមហានរកក្នុងវេលានោះឯង ចំណែកព្រះពោធិសត្វដោយទ្រង់សោយទុក្ខវេទនាខ្លាំង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកដោយផលនៃឈានដូចបានអធិប្បាយមកខាងដើមនោះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ២៨

សោវចស្សតា ភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលគឺគេប្រដៅងាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលដែលគេប្រដៅងាយនោះ គឺមនុស្សនោះជាអ្នកស្តាប់បង្គាប់ ជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទ ជាអ្នកមិនប្រកាន់ខ្លួន ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងកិច្ចពិចារណាហេតុនឹងផល ជាអ្នកមិនងងិតងងល់ជ្រុលជ្រប់ទៅក្នុងអំណាចអវិជ្ជា គឺជាអ្នកទទួលឱវាទនានាដោយគោរព ដូចរឿងពួកឈ្មួញសំពៅ ៥០០ នាក់ចេញទៅជួញ លុះទៅដល់កណ្តាលសមុទ្រក៏ធ្លាយសំពៅ ជនទាំងអម្បាលនោះក៏ប៉ប្បុលគ្នា ហែលទឹកឡើងទៅអាស្រ័យនៅក្នុងកោះលង្កា គ្រានោះមាននាងយក្ខិនីទាំងឡាយក្លែងខ្លួននាំគ្នាដើររកប្រុសបញ្ឆោតទុកធ្វើជាស្វាមី ដោយកលឧបាយប្រាជ្ញានៃខ្លួន ។ ឯយក្ខិនីទាំងឡាយដែលតែងតែដើរបោកបញ្ឆោត

www.elibraryofcambodia.org

ប្រុសយកមកទុកធ្វើជាស្វាមីនោះ លុះបានប្រុសថ្មីមកធ្វើជាប្តីក៏នាំគ្នាស៊ីប្រុសចាស់នោះអស់ទៅ ដែលធ្វើមតដូច្នេះនេះជាយូរអង្វែងឆ្នាំណាស់មកហើយ ថ្ងៃមួយយក្ខិនីទាំងឡាយនោះបានមកជួបប្រទះនឹងប្រុស៥០០នាក់ ដែលធ្លាយសំពៅហើយហែលទៅនៅនឹងកោះលង្កានោះ ក៏យក្ខិនីទាំងអម្បាលនោះនិយាយបញ្ឆោតថាៈ ស្វាមីយើងទាំងឡាយទៅជួញដោយសំពៅៗធ្លាយកណ្តាលសមុទ្ទ គាត់ក៏ស្លាប់អស់ហើយយើងទាំងឡាយនេះ ជាស្ត្រីមេម៉ាយ ៣ ឆ្នាំហើយ អញ្ជើញអ្នកទាំងឡាយមកទៅនៅជាមួយនឹងយើងចុះ ពួកឈ្មួញទាំង៥០០នោះបានពុន្លំព្នោះហើយក៏មានចិត្តសោមនស្សត្រេកអរ ហើយនាំគ្នាទៅនៅមូលរួមសង្វាសនឹងនាងយក្ខិនីនោះ លុះយូរបន្តិចទៅពាណិជជាធំបានឃើញអាការមិនស្រួលទើបប្រឹក្សានឹងជនពួកឈ្មួញទាំងអម្បាលនោះថា អ្នកទាំងឡាយពួកយើងនឹងនៅក្នុងទីនេះមុខជាមិនស្រួល ហើយយល់ឃើញថានឹងមានអន្តរាយដល់ជីវិតទៅថ្ងៃមុខមិនលែងឡើយ ព្រោះស្រីទាំងអស់នេះស៊ុទ្

តែដោយក្មួនក្មេងធ្វើកលឧបាយបញ្ឆោតយើងទេមិនមែនមនុស្ស ទេ ។ ពួកឈ្មួញទាំងអម្បាលនោះ ជនណាដែលប្រដៅងាយ ក៏ជឿតាមស្តាប់យល់តាមពាក្យពាណិជជាធំ ព្រមព្រៀងគ្នា បាន ២៥០ នាក់ នៅសល់ ២៥០ នាក់ទៀត ជាមនុស្សមិន យល់ការណ៍ ដោយសារចិត្តជាប់ក្នុងកាមជាមនុស្សប្រដៅក្រ មិនព្រមយល់តាមក៏ក្រាញនៅក្នុងទីនោះទៅ ឯពាណិជជាធំក៏ នាំមនុស្សប្រដៅងាយ ២៥០ នាក់រត់គេចខ្លួនចេញពីទីនោះទៅ គ្រានោះព្រះពោធិសត្វទៅកើតជាសេះពលាហកៈ នៅក្នុងកោះ-លង្កា បានឃើញពាណិជទាំងអម្បាលនោះដើរមកក៏សួរថា៖ អ្នកទាំងឡាយនាំគ្នាទៅណា ពាណិជទាំងឡាយប្រាប់ថាយើង ខ្ញុំទាំងអស់គ្នានឹងទៅជម្ពូទ្វីប សេះពលាហកៈនោះក៏ពោល ថា៖ បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយចូរមកនៅជាមួយនឹងយើងខ្ញុំ ៗ នឹងនាំទៅជូនទៅឲ្យដល់ត្រើយសមុទ្រ ឲ្យដល់ជម្ពូទ្វីបដូច បំណង ។ ពាណិជទាំងឡាយនោះត្រេកអរណាស់ ខ្លះឡើង ជិះលើខ្នងខ្លះតោងកន្ទុយសេះពលាហកៈនោះ ៗ ក៏ហោះចេញ

www.elibraryofcambodia.org

អំពីកោះលង្កាកាត់សមុទ្រ មកដល់ឆ្នេរកោះជម្ពូទ្វីបហើយនាំផ្លូនទៅដាក់ដល់គេហស្ថានទីទៃ ៗ, ឯមនុស្សដែលគ្រាញនៅទាំង ២៥០ នាក់នោះក៏បានទៅជាចំណីយក្ខិនីទាំងអស់គ្នា ។ ឯមនុស្សដែលគេប្រដៅងាយ ក៏រមែងបានរួចខ្លួនពីសេចក្ដីស្លាប់ដូច្នេះ, ចំណែកពួកមនុស្សដែលគេប្រដៅក្រក៏រមែងបានសេចក្ដីអន្តរាយដល់ជីវិត ទៅជាអាហាររបស់យក្ខិនីដូចសេចក្ដីអធិប្បាយនាំរឿងរៀបរាប់មកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ២៩

សមណានញ្ច ទស្សនំ កិរិយាបានឃើញ បានជួបនូវសមណៈទាំងឡាយ ដែលមានឥន្ទ្រិយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ការឃើញការមើលនេះមាន ២ យ៉ាងគឺ: ចក្ខុទស្សនា ការមើលរូបដោយចក្ខុ ១, ញាណទស្សនំ កិរិយាឃើញដោយប្រាជ្ញាគឺឃើញធម៌ ជាផ្លូវប្រតិបត្តិឲ្យផុត

www.elibraryofcambodia.org

បាកទុក្ខគឺ សីល, សមាធិ, បញ្ញា ១ ។ ឯការមើលសមណៈ លោកជាអ្នកមានសីលមានធម៌ដោយបញ្ញាចក្ខុ ក៏ភ្នែកគឺប្រាជ្ញានោះរមែងកើតនិស្ស័យចិត្តគិតដល់មគ្គផលនិព្វាន, ដូចមានរឿងដំណាលថា:

សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះពុទ្ធអង្គគង់នៅឥន្ទសាលាគុហាគ្រានោះមានសត្វមៀមមួយអាស្រ័យនៅក្នុងប្រទេសនោះ លុះបានឃើញព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ក៏កើតចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងព្រះអង្គ កាលបើព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ស្ដេចនិមន្តទៅបិណ្ឌបាត សត្វមៀមក៏ហើរជូនតាមព្រះអង្គទៅ លុះដល់ពាក់កណ្ដាលត្រឡប់មកវិញ មានកាលមួយនោះមៀមឃើញព្រះពុទ្ធអង្គគង់នៅជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃក្នុងពេលល្ងាច មៀមក៏ហើរចុះចូលទៅកណ្ដាលជំនុំសង្ឃ ហើយសម្រេបស្លាបទាំងឆ្វេងស្ដាំធ្វើអញ្ជលិកម្ម ថ្វាយបង្គំដោយស្លាបប្រណម្យក្បាលឱនចុះក្រោម ធ្វើនមស្សការសម្ដេចព្រះសាស្ដាចារ្យនឹងភិក្ខុសង្ឃដោយគោរព ។ សម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ទតឃើញអាការៈ

www.elibraryofcambodia.org

សត្វមៀមធ្វើដូច្នោះហើយ ក៏ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើព្រះឱស្ឋញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ គ្រានោះព្រះអានន្ទឃើញព្រះអង្គញញឹមហើយក៏ក្រាបទូលសួរហេតុញញឹមឲ្យប្រាកដ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់សំដែងព្យាករណ៍ប្រាប់ថាៈ ម្នាលអានន្ទសត្វមៀមនេះមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងយើងទាំងឡាយ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ដោយគោរព មៀមនេះលះទំលាយខន្ធពីសត្វមៀមទៅ នឹងបានទៅកើតក្នុងសុគតិភព ហើយអន្ទោលជាតិទៅមកតែក្នុងមនុស្សនឹងទេពតានៅនាស្ថានសួគ៌នេះអស់មួយសែនកប្ប លុះដល់ទីបំផុតជាតិ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយអង្គមាននាមថាសោមនស្ស ដោយផលដែលបានឃើញព្រះអរិយៈ ហើយជ្រះថ្លាធ្វើនមស្សការដោយគោរពនេះឯង ។

សំដែងមកក្នុងសមណានញ្ច ទស្សនមង្គល អំពីការឃើញព្រះអរិយៈជាសមណៈទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ប្រកបដោយសីលនឹងធម៌ដ៏បរិសុទ្ធប្រពៃ ហើយបានធ្វើសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសមណៈទាំងឡាយនោះ ក៏រមែងបាន

www.elibraryofcambodia.org

សម្រេចផលប្រយោជន៍ក្នុងជាតិនេះនឹងជាតិខាងមុខ ដូចរឿងដែលបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ៣០

កាលេន ធម្មសាកច្ឆា កិរិយាសន្ទនាសាកសួរនូវធម៌តាមកាលជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថាៈ ធម្មសាកច្ឆាកិរិយាសន្ទនាសាកសួរធម៌ដល់គ្នានឹងគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីរិះរកសេចក្តីប្រតិបត្តិឲ្យបានត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនា នឹងធ្វើកាយវាចាចិត្តឲ្យបរិសុទ្ធផុតចាកសេចក្តីសៅហ្មង ហើយធ្វើឲ្យត្រូវតាមកាលវេលាផង នោះលោកកំណត់ពាក្យដែលត្រូវពោលក្នុងធម៌នេះគឺៈ ទសកថាវត្ថុ ១០ យ៉ាង ពាក្យដែលមិនត្រូវយកមកពោលនោះគឺ តិរច្ឆានកថា ៣២ប្រការ, ឯកាលដែលគួរពោលគួរសន្ទនាសាកសួរធម៌គ្នានោះ លោកកំណត់យកកាលឧបោសថក្នុង ១ខែមាន ៨ ថ្ងៃជាដើម ទុកជាកាលគួរធ្វើធម្មសាកច្ឆា ពុទ្ធបរិស័ទអ្នក

www.elibraryofcambodia.org

មានប្រាថ្នាចង់បានសេចក្ដីចំរើន ដោយការចេះដឹងធម៌វិន័យ ច្បាប់ពុទ្ធសាសនាក្ដី ប្រាថ្នាជំរះខាត់កាយវាចាចិត្តរបស់ខ្លួនឬសីលដែលខ្លួនបានសមាទានមកហើយក្នុងថ្ងៃនោះក្ដី ឬក៏ប្រាថ្នាបំពេញកិច្ចឧបោសថដោយការសាកសួរធម៌ ដោយការស្ដាប់ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ឬថ្ងៃដទៃក្រៅអំពីថ្ងៃឧបោសថនោះក្ដី គប្បីណាត់កាលវេលា គឺពេលដែលត្រូវមកប្រជុំគ្នា នឹងទីកន្លែងដែលត្រូវចូលទៅប្រជុំគ្នា មានទីវត្តអារាមជាដើម ព្រមទាំងត្រូវរើសរករូបលោកអ្នកប្រាជ្ញ ដែលចេះដឹងធុរធម៌អាចិក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមកប្រជុំជាមួយផង បើធ្វើយ៉ាងនេះទើបហៅថាប្រជុំធ្វើធម្មសាកច្ឆាបាន ។

ឯពួកលោកអ្នកស្ដាប់ធម៌នោះទាំងអម្បាលម៉ាន ក៏កើតប្រាជ្ញាព្រោះប្រាជ្ញានឹងការចេះដឹង កើតមកពីស្ដាប់គេនិយាយប្រាប់១, កើតមកពីគិតតាមពាក្យគេនិយាយពន្យល់១, កើតមកពីសាកសួរបញ្ជាក់រកហេតុ-ផលឲ្យឃើញច្បាស់ប្រាកដ១, កើតមកពីបានកត់ត្រាទុកបង្ការកែ្រងភ្លេចភ្លាំងទៅវិញ១, ទាំង

www.elibraryofcambodia.org

៤ យ៉ាងនេះលោកទុកជាសម្បទានៃវិជ្ជា ។

ម្យ៉ាងទៀតលោកថាហេតុដែលឲ្យកើតប្រាជ្ញាមានពាំយ៉ាងគឺ: ឧស្សាហ៍ស្ដាប់គេនិយាយរឿយ ៗ មិនខ្ជិលស្ដាប់ ១, ឧស្សាហ៍គិតតាមតាមឃើញរឿយ ៗ មិនខ្ជិលគិត ១, ឧស្សាហ៍ធ្វើការនានាក្នុងការកុសលរឿយ ៗ មិនខ្ជិលធ្វើ ១, ទាំង ៣ យ៉ាងនេះជាថ្នាលសំណាបបណ្ដុះពូជបញ្ញាឲ្យកើតឡើងបាន អាចនឹងយកទៅផ្ដាច់បង់នូវកង្ខាវិចិកិច្ឆា គឺសេចក្ដីសន្និះសង្ស័យមិនចេះដាច់ស្រេច ឲ្យដាច់ស្រឡះបាន, ឯការសាកសួរធម៌គ្នានេះជាការប្រពៃ សូម្បីព្រះមោគ្គល្លានក៏មានសាកសួរធម៌ព្រះសារីបុត្រ ៗ ក៏មានសាកសួរបញ្ហាធម៌នឹងព្រះមោគ្គល្លានដោយរឿងដែលសត្វស្លាប់ទៅសោយសុខ - ទុក្ខក្នុងស្ថានសួគ៌ស្ថាននរកជាដើមឲ្យអ្នកស្ដាប់អស់សង្ស័យ ។

ឯធម្មសាកច្ឆានេះ រមែងកាត់បង់នូវសេចក្ដីសង្ស័យបានផង រមែងនាំឲ្យមានប្រាជ្ញាបានត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនឹងផលបានផង ដូចរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះអទិន្នបុព្វកៈ មានសេចក្ដី

www.elibraryofcambodia.org

សង្ស័យក្នុងពុទ្ធគុណក៏ទូលសួរព្រះសាស្តាថា បុគ្គលមិនដែលបានឲ្យទាន មិនដែលបានរក្សាសីល មិនដែលបានធ្វើភាវនាម្តងសោះឡើយ ហើយគ្រាន់តែមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងគុណព្រះសាស្តាប៉ុណ្ណោះ លុះស្លាប់បានទៅកើតស្ថានសួគ៌ខ្លះឬទេ? ព្រះសាស្តាសំដែងថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍បុគ្គលគ្រាន់តែមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងតថាគត ហើយស្លាប់បានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌នោះនឹងរាប់ ជាដប់ជាម្ភៃ ជាមួយរយ ជាមួយពាន់ ជាមួយម៉ឺន ជាមួយសែនដូច្នេះពុំបានឡើយ គឺមានច្រើនជាអនេកដូចជាមដ្ឋកុណ្ឌលីកូនអ្នកឯង ដែលញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងរស្មីតថាគត ហើយស្លាប់ទៅកើតក្នុងស្ថានត្រៃយត្រឹង្ស មានវិមានមាសកំពស់ ៣០ យោជន៍ មានស្រីទេពអប្សរមួយពាន់ជាបរិវារនោះដែរ ។ កាលព្រះសាស្តាត្រាស់ទេសនាប្រាប់ព្រាហ្មណ៍តែប៉ុណ្ណោះ ក៏ទ្រង់អធិដ្ឋានឲ្យមដ្ឋកុណ្ឌលីទេវបុត្រនោះចុះមកទាំងវិមាន ទេវបុត្រនោះក៏ចុះមកភ្លាមព្រមទាំងបរិវារព្រមទាំងវិមានយ៉ាងល្អអស្ចារ្យ ហើយចាកវិមានចូលទៅថ្វាយបង្គំគាល់ព្រះ

www.elibraryofcambodia.org

សាស្តា ។ សួរថា៖ ម្នាលទេវបុត្រពីជាតិមុននោះអ្នកបានធ្វើបុណ្យដូចម្តេច ទើបបានវិមាននឹងស្រីទេពអប្សរដ៏បរិបូរដូច្នេះ ។ ទេវបុត្រនោះ ក៏លើកហត្ថឡើងប្រណម្យក្រាបថ្វាយបង្គំទូលព្រះសាស្តាថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះគ្រាន់តែមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងវស្សព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ លុះទំលាយបញ្ចក្ខន្ធទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងស្ថានត្រ័យត្រឹង្សសួគ៌សោយទិព្វសម្បត្តិដូចនេះឯង លុះព្រះអង្គសាកសួរចប់ធម្មសាកច្ឆា ព្រាហ្មណ៍ជាបិតាព្រមទាំងទេវបុត្រក៏បានសំរេចសោតាបត្តិផល ពួកមហាជនក៏បានដល់នូវធម្មាភិសម័យជាច្រើនគ្នា, ឯផលនៃការធ្វើធម្មសាកច្ឆាដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៣១

គាថា ៩ សេចក្តីព្យាយាមដុតនូវបាបធម៌គឺញាំងកិលេសដែលនៅក្នុងខន្ធសន្តានឲ្យក្តៅរីងស្ងួតបានជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា៖ សេចក្តីព្យាយាមធ្វើកងការកុសលផ្សេង ៗ

www.elibraryofcambodia.org

គឺផ្ទៃទានរក្សាសីល ផ្ទៃភាវនាក្ដីសាប់ធមិទេសនាផ្ទៃពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជាក្ដី ឬចេញបួសជាបព្វជិតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាក្ដីហៅថា គរុកថា ប្រែថាព្យាយាមញុំាងកិលេសឲ្យក្ដៅ គឺព្យាយាមដុតបំផ្លាញចោលនូវបាបធម៌ទាំងឡាយ, មានរាគៈជាដើម ឬថាចម្រាញ់នូវខ្លាញ់គឺកិលេសឲ្យចេញចាកចិត្តបាប បីដូចជាគេចម្រាញ់ខ្លាញ់ជ្រូក ឲ្យចេញចាកក្រសោមខ្លាញ់បានដោយកំដៅភ្លើងដូច្នោះដែរ, ឯពាក្យដែលហៅថាកិលេសៗនោះមានច្រើនប្រការ ប៉ុន្តែកិលេសធំៗដែលជាមេគេមានត្រឹមតែ ៣ គឺរាគៈ១, ទោសៈ១, មោហៈ១ ។ បណ្ដាកិលេសទាំងអស់នេះកើតមកអំពីសុភនិមិត្តអំពីសុភសញ្ញា ទើបញុំាងសមុទ័យគឺតណ្ហាទាំង ១០៨ ឲ្យកើតឡើងព្រមផង ។

បុគ្គលដែលព្យាយាមនឹងរំលត់ កិលេសតណ្ហាទាំងអស់នេះបានត្រូវព្យាយាមតាមផ្លូវសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាងគឺៈ ព្យាយាមបិទភ្ជិតបាបថ្មីមិនឲ្យកើតឡើងក្នុងសន្ដានបាន ដោយការមានសតិសង្រួមរវាំងទោសក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៦ គឺៈ ភ្នែកឃើញរូបក្ដី

www.elibraryofcambodia.org

ត្រចៀកឮសម្លេងក្តី ច្រមុះធុំក្លិនក្តី អណ្តាតដឹងរសក្តី កាយដឹងសម្ផស្សក្តី ចិត្តដឹងធម៌ក្តី ធ្វើចិត្តឲ្យនៅនឹងជាកណ្តាលមិនឲ្យស្អប់មិនឲ្យស្រឡាញ់ឡើយ គឺត្រូវមានសតិសំវរៈនៅគ្រប់ទ្វារទាំង៦ សង្រួមបិទមិនឲ្យបាបថ្មីចូលមកទៀតបាន ហៅថាសំវ-រប្បធាន ១, ព្យាយាមបាចស្តារបាបចាស់ដែលធ្លាប់មានដក់ត្រាំនៅក្នុងចិត្តស្រាប់មកយូរហើយ ឲ្យចេញចាកចិត្តបានហៅថាបហានប្បធាន ១, ព្យាយាមធ្វើបុណ្យថ្មីដែលមិនទាន់មានដូចទាន - សីលជាដើម ធ្វើឲ្យកើតមានឡើង ហៅថាភាវនា-បធាន ១, ព្យាយាមរក្សាបុណ្យកុសលចាស់ដែលធ្លាប់មានមកស្រាប់នឹងថែរក្សាបុណ្យថ្មី ដែលទើបនឹងមានឲ្យគង់នៅបាន ហៅថាអនុរក្ខនាបធាន ១. (រួមជា៤) ព្យាយាម៤ យ៉ាងនេះឯងហៅថា តបោ ដែលប្រែមកហើយថា ព្យាយាមដុតកំដៅបាបឬកិលេសឲ្យរីងស្ងួតចាកខន្ធសន្តានបាន ។

ម្យ៉ាងទៀតបាប គឺអំពើអាក្រក់ទាំងអម្បាលម៉ានដែលកើតឡើងមិនបានដោយសារបុគ្គលនោះមាន ហិរិ និងឱត្តប្បៈ

www.elibraryofcambodia.org

គឺសេចក្ដីខ្មាសនឹងសេចក្ដីតក់ស្លុតខ្លាចក្នុងការបាប បានពិចារ-ណាដោយឧបាយនៃបញ្ញា គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ។ កាលបើហិរិនឹងឳត្តប្បៈមិនមានហើយ ឥន្ទ្រិយសំវរៈក៏មិនមានផង បើឥន្ទ្រិយសំវរៈមិនមានហើយសីលក៏មិនមានផង នឹងដាច់ចាកនិស្ស័យក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ម្យ៉ាងទៀតថា បើសីលមិនមានហើយ សម្មាសមាធិមិនមានផង បើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ វិបស្សនាបញ្ញាក៏មិនមានផង នោះនឹងដាច់ចាកនិស្ស័យមគ្គផលព្រះនិព្វាន, លោកអ្នកដែលមានតបៈគឺព្យាយាមស្មូរម៉ែងបានសម្រេចមគ្គផលមិនខាន ដូចវត្ថុនិទានពីរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានឃើញភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយឃ្លុំចីពរៗក៏ទទឹកទៅដោយទឹកសន្សើម ដែលជាប់នៅលើចុងស្មៅ ព្រាហ្មណ៍ក៏ដីរះស្មៅនូវទីនោះឲ្យស្អាតរលីងឥតស្មៅ លុះព្រឹកឡើង ឃើញភិក្ខុឃ្លុំចីពរ ៗ ប្រឡាក់ចុងជាយដោយធូលីដី ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏យកខ្សាច់មកចាក់រាយរាចឲ្យពេញរាបស្មើ លុះថ្ងៃក្រោយមកទៀតព្រាហ្មណ៍ឃើញភិក្ខុទាំងឡាយគង់ឆាន់

www.elibraryofcambodia.org

ចង្ហាន់ត្រីក្ដៅ ព្រាហ្មណ៍ក៏ធ្វើសាលាសម្រាប់ឆាន់ប្រក់ស្លឹកមួយ ប្រគេនលុះយូរទៅសាលានោះចាស់គ្រាំគ្រាភ្លៀងមកលេចទទឹកចីពរព្រះសង្ឃ ព្រាហ្មណ៍ក៏រកឈើមកធ្វើសាលាថ្មីមួយទៀតប្រគេនព្រះសង្ឃ នៅវេលាធ្វើបុណ្យឆ្លងសាលា ព្រាហ្មណ៍ក៏និមន្តព្រះសាស្ដានឹងភិក្ខុសង្ឃមកថ្វាយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត លុះព្រះសាស្ដានឹងព្រះសង្ឃធ្វើភត្តកិច្ចរួចស្រេច ព្រះសាស្ដាទ្រង់ទេសនាសរសើរអានិសង្សសាលា ដែលព្រាហ្មណ៍ជ្រះថ្លាធ្វើប្រគេនព្រះសង្ឃថាមានផលច្រើនក្រៃលែង លុះចប់ធម៌ទេសនាព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានសំរេចសោតាបត្តិផល ដោយអំណាចកុសលពីបុព្វជាតិ នឹងបច្ចុប្បន្នជំរុញជួយគាំពារព្រាហ្មណ៍ឲ្យបានសុខចំរើន ៗ ឡើងរាល់ ៗ ជាតិ ដរាបដល់បានសំរេចមគ្គផលព្រះនិព្វាន ។ លោកអ្នកដែលមានព្យាយាមមិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងការកុសលណាមួយ ៗ ដែលខ្លួនកាន់ រមែងបានសំរេចមគ្គផលព្រះនិព្វាន ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៣២

ព្រហ្មចរិយញ្ច ភិរិយាប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: ធម៌ដ៏ប្រសើរហៅថាព្រហ្មចរិយៈ ៗ នោះមាន ២ យ៉ាងគឺសាសនព្រហ្មចរិយៈ បានដល់សីល សមាធិបញ្ញា ១, មគ្គព្រហ្មចរិយៈ បានដល់ មគ្គ-ផល ១ ។ ព្រហ្មចរិយៈដែលប្រែថាប្រសើរ ព្រោះមិនធ្វើអកុសលទុកជាដើមតួយ៉ាងដូចពុទ្ធបរិស័ទអ្នករក្សាឧបោសថសីលទាំង ៣ ណាមួយគឺ:

១- បកតិឧបោសថ ឧបោសថប្រក្រតីក្នុង ១ ខែមានកាលរក្សា ៨ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ៥ កើត ៨ កើត ១៤ កើត ១៥ កើតនឹងថ្ងៃ៥ រោច ៨ រោច ១៤ រោច ១៥ រោចរួមជា ៨ ថ្ងៃ (ខាងរនោចបើខែខ្វះថ្ងៃទី ១៤ រោចថយមកនៅត្រឹមថ្ងៃ ១៣ វិញ ថ្ងៃទី ១៥ រោចថយមកនៅត្រឹមថ្ងៃ ១៤ វិញ) ។

២- បដិជាគរឧបោសថ ឧបោសថរលឹកតបតាមអមថ្ងៃអង្គ

www.elibraryofcambodia.org

នៃបកតិនោះ ក្នុង១ខែមានកាល ១១ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ៤កើត ៧កើត ១៣ កើតនឹងថ្ងៃ ៤ រោច ៧ រោច ១៣ រោចទាំង ៦ ថ្ងៃនេះនៅខាងដើមបកតិ ហៅថាថ្ងៃទទួលរក្សាសិក្ខាបទ ៨ អស់ ១ថ្ងៃ ១ យប់ដូចបកតិដែរ ប៉ុន្តែមិនមានកិច្ចសមាទានទេ, ថ្ងៃ៦កើត ៩ កើតនឹងថ្ងៃ ១ រោច ៦ រោច ៩ រោចទាំង ៥ ថ្ងៃនេះទៅខាងចុងថ្ងៃបកតិ ហៅថាជូនដំណើរត្រូវរក្សាសិក្ខាបទគ្រប់ទាំង ៨ ថែម ១ថ្ងៃ ១ យប់ទៀត ។

៣- បាដិហារិយបក្ខឧបោសថ លោកកំណត់យកខែក្នុងរដូវភ្លៀង ៥ ខែជាកាល គឺរាប់ពីថ្ងៃ ១ រោចខែអាសាឍទៅទល់នឹងថ្ងៃ ១៥ កើតខែកត្តិក បើរាប់ជាថ្ងៃបាន ១១៨ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ។

ឯបាដិហារិយបក្ខឧបោសថនេះ មិនមានកិច្ចសមាទានឡើយ ។ ក្នុងវណ្ណនានៃរាជសូត្រប្រាប់ថា បាដិហារិយបក្ខោ ណាម អន្តោវស្សេ តេមាសំ និពទ្ធុបោសថោ ឧបោសថដែលបុគ្គលរក្សាជាប់មិនដាច់អស់ ៣ ខែក្នុងវស្សាឈ្មោះថាបាដិហារិយបក្ខឧបោសថ, បើបុគ្គលមានសទ្ធា

www.elibraryofcambodia.org

រក្សាអស់កាលទាំង ៥ ខែក៏ប្រពៃពេក បើមិនអាចរក្សាទេនឹងរក្សាតែ ១ ខែ គឺរាប់ពីថ្ងៃ ១ រោចខែអស្សុជទៅទល់នឹងថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែកត្តិកក៏បាន ឬនឹងរក្សាតែកន្លះខែរាប់ពី ១ រោចខែអស្សុជទៅទល់នឹងថ្ងៃ ១៤ រោចខែអស្សុជប៉ុណ្ណោះក៏បាន ឈ្មោះថាបាដិហារិយឧបោសថដូចគ្នា តាមស្ទើរតែចិត្តអ្នកមានសទ្ធាចង់រក្សា មិនឃើញមានច្បាប់បង្គាប់ថាត្រូវរក្សាសិក្ខាបទទាំង ៨ គ្រប់ថ្ងៃទាំងអស់ទេ, ឯច្បាប់ហាមឃាត់ក៏គ្មានដែរ បើតាមន័យខាងលើនេះគ្រាន់តែរក្សាបដិជាគរ-ឧបោសថដាប់រាល់ថ្ងៃគ្រប់ ៣ ខែក៏ឡើងទៅជាបាដិហារិយបក្ខឧបោសថហើយ ។ រួមសីលក្នុងឧបោសថទាំងអស់នេះឲ្យឈ្មោះថាសាសនព្រហ្មចរិយៈ ។ ឯមគ្គព្រហ្មចរិយៈនោះបានដល់មគ្គ ៤ ផល ៤ ដែលរំលត់ភ្លើងទុក្ខគឺជាតិ ជរា ព្យាធិ មរណៈ នឹងភ្លើងគិលេសគឺរាគៈ ទោសៈ មោហៈបាន ឯផលនៃព្រហ្ម-ចរិយៈទាំង ២ នេះ ឧបមាដូចនិទានកូនឈ្មួញអនាថបិណ្ឌិក-សេដ្ឋីម្នាក់ បុរសនោះបានរក្សាតែអឌ្ឍុបោសថប៉ុណ្ណោះ

www.elibraryofcambodia.org

ស្លាប់បានទៅកើតជាអារុក្ខទេវតា នៅទីនឹងដើមជ្រៃមួយដើម ប្រែបផ្លូវ ។ ថ្ងៃមួយមានពួកឥសីមកពីព្រៃហិមពាន្តចូលមក ជ្រកម្លប់ជ្រៃនោះ ហើយសូមទឹកដោយពាក្យថា: ជ្រៃនេះ ទំនងជាមានទេវតាអាស្រ័យនៅ បើមានមែន សូមឲ្យ បណ្តាលទឹកហូរចេញមក ចែកយើងទាំងឡាយបរិភោគផង ទេវតានោះឮហើយ ក៏អធិដ្ឋានដែលឲ្យមានទឹកហូរចេញ មកតាមមែកប្រគេនពួកឥសី ដោយឫទ្ធានុភាពខ្លួនបាន ពីផលនៃឧបោសថ ទឹកក៏ហូរចេញមកតាមមែកជ្រៃជា ប្រាកដ ។ កាលបើពួកឥសីប្រាថ្នាអាហារ ទេវតានោះ ក៏បណ្តាលឲ្យកើតអាហារ កាលបើពួកឥសីទាំងឡាយ នោះ ប្រាថ្នាសំពត់ស្លៀកដណ្តប់ ទេវតានោះក៏បណ្តាលឲ្យ កើតសំពត់ស្លៀក-ដណ្តប់ ប្រគេនដល់ពួកឥសីបានតាម ប្រាថ្នា ។ លុះពួកឥសីទាំងឡាយនោះ ចង់ឃើញរូបទេវតា ៗ ក៏បណ្តាលឲ្យឃើញរូបដ៏ល្អបាន ពួកឥសីសួរចង់ដឹងផល បុញ្ញកម្មដ៏ចម្លែក ដែលខ្លួនបានធ្វើមកពីជាតិមុន? ទេវតា

www.elibraryofcambodia.org

នោះក៏មានលញ្ឆមានភាព ប្រាប់ដល់ពកឥស៊ីថាៈ បញ្ញកម្ម នៃខ្ញុំនេះបន្តិចបន្តួចណាស់ គឺពីជាតិមុនកាលនៅជាមនុស្ស កម្មករអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ខ្ញុំគ្រាន់តែបានរក្សាសីលឧបោសថ កន្លះថ្ងៃក្នុងសំណាក់សេដ្ឋី ហើយស្លាប់មកកើតជាទេវតានេះ ។

ព្រោះហេតុនោះពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ គួរពិចារណា ឲ្យឃើញផលអស្ចារ្យនៃឧបោសថ អាចផ្ទេរជាតិមនុស្សទៅ កើតជាទេវតាបាន, គួរណាស់ហើយតែយើងរាល់គ្នាខំ ឆ្លៀតយកឱកាសល្អ ដែលខ្លួនកើតមកបានជួបប្រទះនឹង ព្រះពុទ្ធសាសនា ទុកថាជាខ្លួនមានភ័ព្វ-សំណាង ព្រោះ សេចក្តីស្លាប់សម្រាប់រូប នៅប្រចាំការគ្រប់ដង្ហើមចេញ-ចូល រាល់ថ្ងៃនឹងយប់គ្រប់វេលា គួរលោករាល់គ្នាទោះជាអ្នកធ្វើ ស្រែចម្ការក្តី អ្នកធ្វើរបរជំនួញក្តី អ្នកធ្វើការឈ្នួលក្តី អ្នកធ្វើការបំរើរាជការផែនដីក្តី ស្វែងរកឱកាសធ្វើកុសល គឺស៊ីលជាយាន ទានជាស្បៀង ទុកបង្ការផ្លូវទៅមុខឲ្យ ហើយ ទោះបីតិចច្រើនកុំឲ្យខកខានខូចវេលា ធ្វើទាន

www.elibraryofcambodia.org

សីល-ភាវនា ដើម្បីនឹងបានជាឧបនិស្ស័យទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាស្ថានបរមសុខក្សេមក្សាន្ត ដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង

មង្គលទី ៣៣

អរិយសច្ចាន ទស្សនំ កិរិយាឃើញនូវអរិយសច្ច ទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថាៈ អរិយសច្ចមាន ៤ ប្រការគឺៈ ទុក្ខសច្ច ១, សមុទយសច្ច១, និរោធសច្ច១, មគ្គសច្ច១ (ត្រូវជា ៤ ប្រការ)។

ឯទុក្ខសច្ចនោះជាផលបានដល់ជាតិទុក្ខ ជរាទុក្ខ ព្យាធិទុក្ខ មរណទុក្ខជាដើម ចាត់ជានិព្វទុក្ខ ឬចាត់ជាភើងទុក្ខ, ពួកទុក្ខនេះមាន ១២ ប្រការ បើថាឲ្យខ្លីចះមានតែ១ គឺសង្ខេបតែនូវ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាបិទុក្ខា ជាកំពូលទុក្ខធំ ដែលប្រមូលចុះនូវទុក្ខទាំងពួង លោកសំដៅយកឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះគឺៈ រូបូបាទានក្ខន្ធ ១, វេទនូបាទានក្ខន្ធ ១, សញ្ញូបាទានក្ខន្ធ ១, សង្ខារូបាទានក្ខន្ធ ១, វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធ ១, (រួមជា ៥) ទុក្ខទាំង ៥ ក្នុងនេះ ជាកំពូលនៃទុក្ខទាំងពួង ឬជាឫសទុក្ខ

www.elibraryofcambodia.org

ធំជាងទុក្ខទាំងអស់ ។

ឯសមុទយសច្ចនេះ ជាហេតុបានដល់តណ្ហាទាំង ៣ គឺៈ កាមតណ្ហា ១, ភវតណ្ហា ១, វិភវតណ្ហា ១, (រួមជា ៣) ។ ឯកាមតណ្ហានោះ គឺសេចក្ដីប្រាថ្នានៅក្នុងកាមភព ១១ ជាន់ ដែលប្រើកាមគុណ ៥ គឺៈ រូប ១, សម្លេង ១, ក្លិន ១, រស ១, សម្ផស្ស ១ (រួមជា ៥) ។ ភវតណ្ហា គឺសេចក្ដីប្រាថ្នានៅក្នុងរូបភព ១៦ ជាន់ គឺព្រហ្មដែលមានរូប ។ វិភវតណ្ហា គឺសេចក្ដីប្រាថ្នានៅក្នុងអរូបភព ៤ ជាន់ គឺព្រហ្មដែលមិនមានរូប ។

តណ្ហានេះ ចាត់ជាខាងក្នុងមាន ៦ គឺៈ ភ្នែក ១, ត្រចៀក ១, ច្រមុះ ១, អណ្ដាត ១, កាយ ១, ចិត្ត ១ ។ ខាងក្រៅមាន ៦ គឺៈ រូប ១, សម្លេង ១, ក្លិន ១, រស ១, សម្ផស្ស ១, ធម៌ ១ (រួមជា ១២) ។ លោកយកតណ្ហាទាំងក្នុងទាំងក្រៅ ១២ នេះ គុណនឹងកាល ៣ គឺៈ អតីតកាលមានតណ្ហា ១២, បច្ចុប្បន្នកាលមានតណ្ហា ១២, អនាគតកាលមានតណ្ហា ១២ បូករួមចូលគ្នាជា ៣៦, ចាត់ជាកាមតណ្ហា ៣៦ ភវតណ្ហា ៣៦

www.elibraryofcambodia.org

វិភវតណ្ហា ៣៦ (បូករួមចូលគ្នាត្រូវជា ១០៨) ហៅថាតណ្ហា ១០៨ ។ តណ្ហានេះជាហេតុគឺដើមញ៉ាំងទុក្ខជាផលគឺផ្លែឲ្យកើតឡើង. ប្រៀបដូចជាផ្លែឈើទាំងពួងតោងផ្ទាប់ទៅពីមែកពីដើម, កាលបើបុគ្គលកាប់គាស់ដើមព្រមទាំងឫសអស់ហើយផ្លែឈើនោះក៏គ្មានដែរ, ឯផលគឺទុក្ខទាំងពួងក៏តោងជាប់ទៅពីសមុទយៈដូច្នោះដែរ, កាលបើសមុទយៈគឺតណ្ហាទាំង ១០៨ អស់ហើយ ទុក្ខក៏រលត់. ។

ឯនិរោធសច្ច គឺសេចក្ដីរលត់ទុក្ខ ឬទីដែលរលត់ទុក្ខគឺៈ និព្វាន ឬទីដែលនាំចេញនូវតណ្ហាទាំង ១០៨ ឲ្យអស់ដោយសច្ចិកាតព្វធម៌ គឺអរហត្តផលវិមុត្តិ កាត់ឫសតណ្ហាឲ្យផុតចាកចិត្តចេញបាន. ។

ឯមគ្គសច្ច បានដល់មគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការគឺៈ

១- សម្មាទិដ្ឋិ បញ្ញាឃើញត្រូវ ៤ យ៉ាង គឺឃើញផលនៃទុក្ខទាំង ១២ កង ១, ឃើញហេតុដែលនាំឲ្យទុក្ខកើត

www.elibraryofcambodia.org

ឡើង១, ឃើញផលគឺនិព្វានជាទីរលត់ទុក្ខ ១, ឃើញហេតុគឺ សីល សមាធិ បញ្ញា ជាសេចក្ដីប្រតិបត្តិដែលធ្វើឲ្យទុក្ខរលត់ ១, (រួមជា៤ប្រការ) ។

២- សម្មាសង្កប្បៈ សេចក្ដីត្រិះរិះត្រូវល្អប្រពៃមាន ៣ យ៉ាងគឺៈ រិះគិតនឹងចេញចាកកាម ១, សេចក្ដីរិះគិតនឹងមិនព្យាបាទដល់សត្វដទៃ ១, រិះគិតនឹងមិនបៀតបៀនដល់សត្វដទៃ១ (រួមជា៣) ។

៣- សម្មាវាចា ពោលពាក្យត្រូវមាន ៤ យ៉ាងគឺៈ មិននិយាយកុហក ១, មិននិយាយស៊កសៀតញុះញង់អ្នកដទៃ ១, មិននិយាយពាក្យអាក្រក់ជូជាតិ ១, មិននិយាយរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ១ (រួមជា ៤) ។

៤- សម្មាកម្មន្តៈ ធ្វើការងារត្រូវប្រពៃមាន ៣ យ៉ាងគឺៈ មិនសម្លាប់សត្វ ១, មិនលួចទ្រព្យអ្នកដទៃ ១, មិនលួចប្រពន្ធកូនគេ ១, (រួមជា ៣) ។

www.elibraryofcambodia.org

៥ - សម្មាអាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវមាន ៥ យ៉ាងគឺៈ មិនលក់មនុស្ស១, មិនលក់សត្វមានជីវិត១, មិនលក់គ្រឿងសស្ត្រាវុធ១, មិនលក់ទឹកស្រវឹង ឬគ្រឿងស្រវឹង១, មិនលក់ថ្នាំពិសសំរាប់បំពុលគេឲ្យស្លាប់១ (រួមជា៥) ។

៦ - សម្មាវាយាមៈ ព្យាយាមត្រូវល្អប្រពៃមាន៤ យ៉ាងគឺៈ វាំងបាបថ្មីដែលមិនទាន់កើតមិនឲ្យកើតឡើងបាន១, បាបចាស់ដែលមានហើយព្យាយាមលះបង់បាបនោះចេញ១, កុសលដែលមិនទាន់កើត ព្យាយាមធ្វើឲ្យកើតឡើង១, កុសលដែលកើតឡើងហើយ ព្យាយាមធ្វើឲ្យរិតតែចំរើនឡើង១ (រួមជា៤) ។

៧ - សម្មាសតិ រលឹកត្រូវមាន៤យ៉ាងគឺៈ រលឹកដល់កាយខាងក្នុងនឹងកាយខាងក្រៅ១, រលឹកដល់វេទនាខាងក្នុងនឹងវេទនាខាងក្រៅ១, រលឹកចិត្តខាងក្នុងនឹងចិត្តខាងក្រៅ១, រលឹកដល់ធម៌ខាងក្នុងនឹងធម៌ខាងក្រៅ១ (រួមជា៤) ។

៨ - សម្មាសមាធិ ចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួនហ៊ឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍នៃកម្មដ្ឋាន បើជាបឋមជ្ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺៈ វិតក្កៈ

www.elibraryofcambodia.org

កៀងចិត្តលើកផ្គងឡើងកាន់កម្មដ្ឋាន១, វិចារៈ ពិចារណាអង្គកម្មដ្ឋាន១, បីតិ សេចក្ដីត្រេកអរឆ្អែតកាយឆ្អែតចិត្ត១, សុខៈ សេចក្ដីសុខស្រួលកាយស្រួលចិត្ត១, ឯកគ្គតា ភាពចិត្តតាំងនៅហ៊ឹងខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងអារម្មណ៍ជាសមាធិ១ (រួមជា៥) ។

ឯមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីគឺព្រះនិព្វាន តាមលំអានផ្លូវ សីល សមាធិ បញ្ញានេះមាននៅក្នុងផ្ទៃអរិយសច្ច ៤ អាចធ្វើខ្លួនអ្នកប្រតិបត្តិតាមឲ្យត្រាស់ដឹងបាន ដូចមានដំណាលពីរឿងយសកុលបុត្ត នៅក្នុងនគរពារាណសី មិនមានសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ហើយរត់ចេញពីផ្ទះទាំងយប់ ទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្ដាក្នុងព្រៃឥសិបតនមិគទាយវ័ន គ្រានោះព្រះសាស្ដាព្រះអង្គទេសនាប្រោសយសកុលបុត្ត ឲ្យកើតបញ្ញាពិចារណាអរិយសច្ចធម៌ ៤ ក៏បានសំរេចសោតាបត្តិផល លុះព្រឹកឡើងសេដ្ឋីជាបិតាទៅតាមរកបុត្រក្នុងទីនោះ បានជួបនឹងព្រះអង្គៗ ក៏សំដែងធម៌ទេសនា ញ៉ាំងសេដ្ឋីជាបិតាយស-

www.elibraryofcambodia.org

កុលបុត្តនោះឲ្យដល់នូវត្រៃសរណគមន៍ ឈ្មោះតេវាចិកសរណគមន៍ ជាបឋមមុនគេបំផុតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា លុះចប់ធម៌ទេសនាហើយ ព្រះអង្គស្រាយឫទ្ធិចេញទៅ កាលណា សេដ្ឋីជាបិតា ក៏ឃើញយសកុលបុត្រជាកូនអង្គុយនៅជិតក្បែរខ្លួន, ហើយយសកុលបុត្រនោះបានសូមបព្វជ្ជាជាងហិឌុបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដោយលោកបានពិចារណាអរិយសច្ច ៤ ប្រការ, តមកក៏បានសំរេចព្រះអរហត្តផលជាខិប្បាភិញ្ញា ជាព្រះអរហន្តយ៉ាងប្រសើរក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

លោកអ្នកចំរើនធម៌អរិយសច្ចនោះ រមែងនឹងបានសំរេចមគ្គផលព្រះនិព្វាន ដូចរឿងដែលបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ៕

មង្គលទី ៣៤

និព្វានសច្ឆិកិរិយា ច កិរិយាធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យជាក់ច្បាស់បានដោយបញ្ញាជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

www.elibraryofcambodia.org

អធិប្បាយថា: បុគ្គលដែលនឹងធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាក់ច្បាស់បានដោយបញ្ញានោះ ត្រូវធ្វើដំណើរចិត្តប្រតិបត្តិឲ្យត្រង់តាមផ្លូវអរិយមគ្គទាំង ៨ ប្រការគឺ សីល សមាធិ បញ្ញា ទើបនឹងធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាក់ច្បាស់បាន, ឯបញ្ញាក្នុងទីនេះ លោកសំដៅយកបញ្ញាដែលកើតអំពីវិបស្សនា ១០ យ៉ាងគឺ:

១- សម្មសនញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញសង្ខារថាជាអនិច្ចំ មិនទៀង, ទុក្ខំ ប្រកបដោយទុក្ខ, អនត្តា មិនមែនជារបស់ខ្លួន ដូច្នេះជាដើម ទូទៅគ្រប់សង្ខារទាំងអស់ ។

២- ឧទយព្វយញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទីកើតទីរលត់នៃសង្ខារ គឺឃើញថា ខន្ធទាំង ៥ នេះក្នុងខន្ធមួយៗ កើតឡើងដោយធម៌ ៥ រលត់ទៅវិញដោយរលត់ធម៌ ៥ ជាមុន រូបកើតដោយធម៌ ៥ នេះមកប្រជុំព្រមគ្នាគឺ: អវិជ្ជា ១, តណ្ហា ១, កម្ម ១, អាហារ ១, ឧបាទាន ១, ទើបរូបកើតឡើងបាន កាលរូបក្ខន្ធនឹងរលត់ទៅលុះតែរលត់ធម៌ ៥ នេះជាមុន ។ ឯអរូបក្ខន្ធទាំង ៤ កើត ឬរលត់ដោយធម៌ប្រាំៗ ដូចគ្នាគឺ:

www.elibraryofcambodia.org

អវិជ្ជា១, តណ្ហា១, កម្ម១, សង្ខារ១, ឧបាទាន១ ។ បើយកខន្ធ៥ មកគុណនឹងញាណ ១០ ឃើញទៅជាញាណ ៥០ គឺៈ ញាណដែលឃើញទីកើតនៃខន្ធមាន ២៥, ញាណដែលឃើញទីរលត់នៃខន្ធមាន ២៥ (រួមជា៥០) បញ្ចក្ខន្ធនឹងធម៌៥ សម្រាប់បង្កើតខន្ធនេះ ប្រៀបដូចជាភ្លើងនឹងអុស គឺអុសមាននៅដរាបណា ភ្លើងក៏មាននៅដរាបនោះ លុះអុសអស់រលីងហើយ ភ្លើងគ្មានវត្ថុជាទីអាស្រ័យឆេះនៅក៏រលត់ទៅតាមអុសអស់នោះផងដែរ ដូចធម៌៥ ដែលជាមេបង្កើតខន្ធ ៗ ជាមេបង្កើតទុក្ខ ៗ ជាមេបង្កើតទោសនានាជាអនេកប្រការ គឺជាភ្លើងទុក្ខភ្លើងកិលេស នេះដាប់ក្នុងសន្តានចិត្តនៃសព្វទាំងយប់-ថ្ងៃឥតមានស្រាកស្រាន្តឡើយ ។

៣- ភង្គញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទីបែកធ្លាយនៃសង្ខារដូចជាដុំនៃពពុះទឹកដែលប៉ោងឡើងហើយបែកទៅវិញ ៕

៤- ភយតុបដ្ឋានញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងសង្ខារថា មានភ័យច្រើនគួរខ្លាចប្រដូចជារងើកភ្លើង

www.elibraryofcambodia.org

ដែលក្តៅ ។

៥- អាទីនវញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងសង្ខារ ថាមានរោគច្រើនបៀតបៀនជានិច្ច ដូចជាអ្នកជាទីនៅនៃសត្វកណ្តៀរ ។

៦- និព្វិទាញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងសង្ខារ ហើយកើតសេចក្តីធុញទ្រាន់នឿយណាយ ដូចជាស្វាមីនឹងភរិយាឃើញទោសគ្នា ហើយប្រាថ្នានឹងលែងលះគ្នាឲ្យដាច់ ។

៧- មុញ្ចិតុកម្យតាញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណារកឧបាយដែលនឹងចេញឲ្យរួចចាកសង្ខារ ដូចជាសត្វទាក្បលុទ្រុងចង់ចេញឲ្យរួចពីទ្រុង ឬដូចត្រីរលក្បលសំណាញ់ចង់ចេញឲ្យរួចពីក្នុងសំណាញ់ ។

៨- សង្ខារុបេក្ខាញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញគុណនឹងទោសក្នុងសង្ខារ ហើយធ្វើចិត្តតាំងនៅជាកណ្តាលមិនស្រឡាញ់មិនស្អប់សង្ខារ ដូចជាស្វាមីនឹងភរិយាដែលលះ

www.elibraryofcambodia.org

លែងគ្នាដាច់ស្រឡះហើយ ។

៩- អនុលោមិកញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញអរិយសច្ចទាំង ៤ ព្រមទាំងសង្ខារ ជាអនុលោមបដិលោមទៅមក ៗ ក្នុងញាណ ៨ ខាងដើម ដើម្បីរំលត់អវិជ្ជា-តណ្ហា-កម្ម ជាដើម ប្រៀបដូចជាសត្វប្រចៀវស្លួទៅមក ៗ ដើម្បីរកផ្លែស្រគំក្នុងមែកទាំង ៥ ។

១០- គោត្រភូញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាលើកចិត្តឡើងកាន់អរិយមគ្គតាមឧបនិស្ស័យភាវនាបារមីរបស់ខ្លួនពីបុព្វជាតិ កសាងសន្សំមកផ្សំគ្នានឹងហេតុ-ផលនៃការសេពគប់មិត្តក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះផង ដូចរឿងព្រះបាទអជាតសត្រូវរលត់មគ្គផលព្រោះតែសេពគប់នឹងទេវទត្តជាមិត្តខុស នេះជាទោសហេតុផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

វិបស្សនាបញ្ញា ឬ វិបស្សនាញាណ ទាំង៩ ឬ ទាំង ១០ ប្រការនេះ ជាធម៌សម្រាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ ព្រះនិព្វាននោះមាន ២ យ៉ាងគឺ: សឧបាទិសេសនិព្វាន

www.elibraryofcambodia.org

រំលត់ធម្មជាតដែលជាលោកិយ គឺលោភទោសប្រកបមានក្រុម កិលេសឲ្យស្លាប់អស់ ហើយចិត្តជាឥន្ទ្រិយបេក្ខ ធម្មជាតិញាណ បញ្ញាតាំងនៅខាប់ខ្ជួនក្នុងធម៌ មិនបានញាប់ញ័រ គឺផលព្រះអរ-ហត្តផល ១ ។ អនុបាទិសេសនិព្វាន រំលត់ភ្លើងទុក្ខ ភ្លើងកិលេសមានជាតិ-ជរា-ព្យាធិ-មរណៈ និងរាគៈទោសៈ មោហៈ ជាដើមឲ្យអស់ទៅបាន ១ ។

ម្យ៉ាងទៀតព្រះនិព្វាននោះ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ទេសនាថា: អត្ថិ ភិក្ខវេ តទាយតនំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយអាយតនៈ មាននៅ ឈ្មោះថាសង្ខតធាតុ មិនមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង នូវធាតុអាយតនៈនឹងនាមរូបក្នុងទីឯណា គឺនឹងថាជាដីជាទឹក ជាភ្លើងជាខ្យល់ជាវិញ្ញាណ អណ្តែតទៅក្នុងអាកាសគឺទីវាល ទទេៗ នោះក៏ទេដែរ ព្រះនិព្វានគ្រាន់តែជាទីរំលត់ទុក្ខនឹងរំលត់ ហេតុឲ្យកើតទុក្ខគឺតណ្ហាទាំង ១០៨ នឹងកិលេសទាំង ១៥០០ ឲ្យអស់រលីងទៅប៉ុណ្ណោះ ទើបបានឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន ដូច បាទអធិប្បាយសង្ខេបមកយ៉ាងនេះឯង ។ សូមបណ្ឌិតជាតជា

www.elibraryofcambodia.org

អ្នកមានប្រាជ្ញា ពិចារណាឲ្យយល់វិចង់ឆ្ងាយតទៅ ។

មង្គលទី ៣៥

ផុដ្ឋស្ស លោកធម្មេហិ ចិត្តំ យស្ស ន កម្បតិ

ចិត្តរបស់បុគ្គលឯណាមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ទាំងឡាយ យល់ត្រូវហើយជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា លោកធម៌មាន ៨ ប្រការគឺៈ មានលាភ១, ឥតលាភ១, មានយស១, ឥតយស១, និន្ទា១, សរសើរ១, សុខ១, ទុក្ខ១ (រួមជា ៨ ប្រការ) លោកធម៌ទាំង ៨ នេះ បានជាហៅថាលោកធម៌ ព្រោះជាសភាពធ្វើចិត្តរបស់សត្វលោក ដែលមានសន្តានជាបុថុជ្ជននៅឡើយ ឲ្យញាប់ញ័រជានិច្ច ។ វៀរលែងតែអង្គព្រះអរហន្ត ដែលលោកកាត់កិលេសដាច់អស់ចាកសន្តាន សម្លាប់ធម្មធាតុទាំង ៧ ប្រការបាន ព្រះទ័យលោក គ្មានសោមនស្សទោមនស្ស ជាធរឡង្គបេក្ខា គឺតាំងនៅជាកណ្ដាល ធម្មដិតិញាណ លោកមានបញ្ញាខាប់ខ្ជួនពិចារណា ក្នុងសង្ខតធម៌ និងអសង្ខតធម៌បានជាលោកមិនញាប់ញ័រ

www.elibraryofcambodia.org

ដោយលោកធម៌ទាំង ៨ នេះឡើយ ។

ឯបុគ្គលដែលមានសន្តានជាបថុជ្ជន បើអាស្រ័យដោយបញ្ញាពិចារណាលោកធម៌ទាំង ៨ នេះថាមានលាភ មានយស មានសរសើរ មានសុខ នឹងសូន្យលាភបង់យសបាន និន្ទាមានទុក្ខ ទាំងអម្បាលនេះជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខមិនមែនជារបស់ខ្លួន រមែងប្រែប្រួលទៅតាមសភាពលោកជាធម្មតា កាលបើបានពិចារណាដូច្នេះរឿយ ៗ ហើយ សេចក្តីត្រេកអរ ឬតូចចិត្ត សោយសោកខ្សឹកខ្សួលជាដើម ក៏ស្ទើងស្តួចចាកកាយសន្តានបានដោយសារបញ្ញា ពិចារណានូវសង្ខាររឿយ ៗ នោះនឹងកំចាត់បង់ឧបាទានបានខ្លះ ៗ មិនខាន ។

ឯបុគ្គលដែលមានសន្តានចិត្តជាបថុជ្ជននៅឡើយ បើមានលាភ យស សរសើរ សុខហើយរមែងត្រេកអរ ចិត្តក៏កាន់យកដោយមោហុបាទាន ។ បើគ្មានលាភ គ្មានយសបាន និន្ទា បានទុក្ខវិញរមែងទោមនស្សតូចចិត្ត កើតសេចក្តីសៅសោកជាធម្មតាព្រោះអវិជ្ជាគឺមោហៈគ្របសង្កត់ មិនឲ្យដឹង

www.elibraryofcambodia.org

ប្រមាណក្នុងសង្សារ ដូចមានរឿងដំណាលពីនាងមាគន្ទិយ ដែលបានជាអគ្គមហេសីព្រះបាទឧទេន បានលាភ-យស ជាដើមត្រេកអរភ្លេចខ្លួនឡើងមានះ កើតប្រទូស្តនឹងនាងសាមាវតីក៏ត្រឡប់ទៅជាវិនាសខ្លួនឯងវិញ ។ ឬដូចរឿងសត្វចចកស្គមដើរតាមព្រានព្រៃគិតថា ក្រែងបានសាច់ដែលសេសសល់ លុះដល់ព្រាននោះឃើញដំរីមិនឃើញពស់ ក៏ឈរជិតសត្វពស់បាញ់ដំរីព្រៃ នៅវេលាស្នាដំរីផ្សស់កែទៅត្រូវដំរីស្លាប់ ពស់នោះវាភ័យភ្ញាក់ចឹកជើងព្រាន ៗ ក៏ដួលវិតស្នាទៅត្រូវចុំក្បាលពស់ ៗ ក៏ស្លាប់ផងដែរ ។

ឯខ្លែចចកនោះក៏ស្រែកថាមហាលាភោ អញមានលាភធំណាស់ពេលនេះ ព្រោះដំរីក៏ស្លាប់មនុស្សក៏ស្លាប់ពស់ក៏ស្លាប់បានជាអាហារអញទាំងអស់ ប៉ុន្តែអាត្មាត្រូវសំចៃទុកស៊ីថ្ងៃក្រោយត ៗ ទៅ ពេលនេះត្រូវអញស៊ីស្បែកបន្ទោះស្នាជាមុនបើមិនឆ្អែតសិមស៊ីសាច់ពស់ទៀត ចចកនោះលុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏អង្គៀមបន្ទោះស្នា ៗ នៅវេលាដាច់បន្ទោះក៏វិត

www.elibraryofcambodia.org

មកត្រវច័ក្សាលចចក់ៗ ក៏ស្លាប់ក្នុងពេលនោះឯងដែរ ។

ឯអ្នកដែលលោភដោយលាភ-យស-សរសើរ-សុខ ជាដើមនេះរមែងតែងបានជួបប្រទះនឹងគ្រោះថ្នាក់ធំ ៗ ដល់ខ្លួនដូចសត្វចចក់ដែលបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ៣៦

អសោកំ សេចក្ដីមិនសោយសោក ដោយហេតុដែលកើតឡើងផ្សេង ៗ ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថាៈ សេចក្ដីសោយសោកនឹងភ័យទាំងឡាយដែលកើតឡើងបាននោះ មកអំពីពួកសត្វមានតណ្ហាជាហេតុ ព្រះពុទ្ធដីកាសំដែងប្រាប់ហេតុនៃសេចក្ដីសោកនឹងភ័យជាដើមថាៈ តណ្ហាយ ជាយតេ សោកោ តណ្ហាយ ជាយតេ ភយំ តណ្ហាយ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ សេចក្ដីសោកកើតមកពីតណ្ហា ភ័យក៏កើតមកពីតណ្ហា បើបុគ្គលមានចិត្តផុតស្រឡះអំពីតណ្ហាហើយ សេចក្ដីសោកនឹងភ័យមិនមានមកអំពីទីណាទៀតឡើយ ។ ឯកិច្ចនឹងរំលត់សេចក្ដី

www.elibraryofcambodia.org

សោកនឹងភ័យជាដើមនេះ ត្រូវរំលត់ដោយកម្មដ្ឋាន ២ ប្រការគឺៈ សមថកម្មដ្ឋាន នឹងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ទើបរលត់បាន, ឯសមថកម្មដ្ឋាននោះគឺៈ អនុស្សតិ ១០ អសុភ ១០ កសិណ ១០ អរូបជ្ឈាន ៤ ព្រហ្មវិហារ ៤ ធាតុវវត្ថាន ១ អាហារេបដិកូលសញ្ញា ១ (រួមជា ៤០) ។

អនុស្សតិ ១០ គឺៈ

១- ពុទ្ធានុស្សតិ រឭកដល់ពុទ្ធគុណមានអរហំ ជាដើម

២- ធម្មានុស្សតិ រឭកដល់ធម្មគុណមាន ស្វាក្ខាតោ ជាដើម ។

៣- សង្ឃានុស្សតិ រឭកដល់សង្ឃគុណមាន សុប្បដិបន្នោ ជាដើម ។

៤- សីលានុស្សតិ រឭកដល់សីលគុណ មានអខណ្ឌគសីលជាដើម ។

៥- ចាគានុស្សតិ រឭកដល់គុណទាន ដែលខ្លួនបានបរិច្ចាគហើយ ។

www.elibraryofcambodia.org

៦- ទេវតានុស្សតិ រឭកដល់គុណធម៌របស់ទេពតា មានសទ្ធាជាដើម ។

៧- ឧបសមានុស្សតិ រឭកដល់គុណព្រះនិព្វាន មានវដ្ដបរិច្ចេទោ ជាដើម ។

៨- មរណានុស្សតិ រឭកដល់សេចក្ដីស្លាប់ថា "អញនឹងស្លាប់" ជាដើម ។

៩- អានាបានស្សតិ រឭកដល់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ-ចូលគ្រប់ដង្ហើម ។

១០- កាយគតាសតិ រឭកទ្វេទ្បាក្នុងកាយឲ្យឃើញថាមិនស្អាតជារបស់គួរខ្ពើម ។

អសុភ ១០ គឺ:

១- ឧទ្ធុមាតកំ អសុភដែលហើមប៉ោងឡើង

២- វិនីលកំ អសុភហើមឡើងពណ៌ខៀវ

៣- វិបុព្វកំ អសុភដែលមានទឹកខ្ទុះហូរចេញ

៤- វិច្ឆិទ្ទកំ អសុភដែលគេកាត់ដាច់ពាក់កណ្ដាលខ្លួន

www.elibraryofcambodia.org

៥- វិក្ខាយិត្តកំ អសុភដែលមានសត្វខាំដពោងស៊ី

៦- វិក្ខិត្តកំ អសុភដែលមានឆ្អឹងរាត់រាយក្នុងទីផ្សេងៗ

៧- ហតវិក្ខិត្តកំ អសុភដែលគេកាប់ចិញ្ច្រាំដាច់ជាកំណាត់តូច-ធំ

៨- លោហិតកំ អសុភដែលប្រឡាក់ដោយឈាម

៩- បុឡុវកំ អសុភដែលមានដង្កូវរ៉ាវចេញរវើក

១០- អដ្ឋិកំ អសុភដែលនៅសល់តែរាងឆ្អឹងទទេ

កសិណ ១០ គឺៈ

១- បឋវីកសិណំ សំឡឹងមើលដីយកជាអារម្មណ៍

២- អាបោកសិណំ សំឡឹងមើលទឹកយកជាអារម្មណ៍

៣- តេជោកសិណំ សំឡឹងមើលភ្លើងយកជាអារម្មណ៍

៤- វាយោកសិណំ សំឡឹងមើលខ្យល់ដែលប៉ះស្លឹកឈើយកជាអារម្មណ៍

៥- នីលកសិណំ សំឡឹងមើលពណ៌ខៀវ យកជាអារម្មណ៍

www.elibraryofcambodia.org

៦- បីតកសិណំ សំឡឹងមើលពណ៌លឿង យកជា
អារម្មណ៍

៧- លោហិតកសិណំ សំឡឹងមើលពណ៌ក្រហម
យកជាអារម្មណ៍

៨- ឱទាតកសិណំ សំឡឹងមើលពណ៌សយកជា
អារម្មណ៍

៩- អាលោកកសិណំ សំឡឹងមើលពន្លឺយកជា
អារម្មណ៍

១០- អាកាសកសិណំ សំឡឹងមើលអាកាសយកជា
អារម្មណ៍

អរូបជ្ឈាន ៤

១- អាកាសានញ្ចាយតនៈ សំឡឹងមើលអាកាសគឺទី
វាលដែលជាចន្លោះទទេយកជាអារម្មណ៍ ហើយបរិកម្មថាៈ
(អនន្តោ អាកាសោ)

២- វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ស្រាវយកអរូបវិញ្ញាណទី ១

www.elibraryofcambodia.org

ដែលស្ថិតមកធ្វើជាអារម្មណ៍របស់ចិត្ត ហើយបរិកម្មថា៖ (បរិត្តកំ វិញ្ញាណំ)

៣- អកិញ្ចញ្ញាយតនៈ កំណត់យកអរូបវិញ្ញាណទី ១ ដែលផ្សាយទៅដោយមិនមានកង្វល់តិចតួចជាអារម្មណ៍ ហើយបរិកម្មថា (នត្ថិ កិញ្ចិ វត្ថុ)

៤- នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ កំណត់យកសេចក្តីស្ថិតរបស់អរូបចិត្តទី ៣ ដែលមានស្មើរតែមិនមាន មកជាអារម្មណ៍ ។

ព្រហ្មវិហារ ៤ គឺ៖

១- មេត្តាចេតោ ផ្សាយមេត្តាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង

២- ករុណាចេតោ ផ្សាយករុណាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង

៣- មុទុតាចេតោ ផ្សាយមុទិតាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង

៤- ឧបេក្ខាចេតោ ផ្សាយឧបេក្ខាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង

ធាតុវវត្ថាន ១ គឺ៖

១- ធាតុវវត្ថាន ពិចារណាធាតុ ៤ គឺដី-ទឹក-ភ្លើង-

www.elibraryofcambodia.org

ខ្យល់ខាងក្នុងខ្លួនថា: ធាតុក្នុងអាស្រ័យគ្នានឹងធាតុក្រៅទើបរស់នៅបាន ។

អាហារេបដិកូលសញ្ញា ១ គឺ:

១- អាហារេបដិកូលសញ្ញា ពិចារណាអាហារទាំងពួងឲ្យឃើញថាជារបស់បដិកូលគួរខ្ពើមរអើម រួមត្រូវជា ៤០ ហៅថា សមថកម្មដ្ឋាន ៤០ ។

សមថកម្មដ្ឋាននេះ សំរាប់យោគាវចរកុលបុត្រអ្នកមានសទ្ធាមិនថាគ្រហស្ថមិនថាបព្វជិតសិក្សាបានដូចគ្នា បើអ្នកមានសទ្ធាព្រមទាំងព្យាយាមខំចំរើនកម្មដ្ឋាននេះណាមួយ គង់នឹងបានទទួលផ្លែផលពីការចំរើននោះខ្លះៗ មិនខាន ដូចមានរឿងដំណាលពីព្រះសមណគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់សាសនានៃយើងកាលព្រះអង្គនៅជាព្រះពោធិសត្វនៅឡើយ ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍មួយ ក្នុងគ្រួសារនេះមានគ្នា ៦ នាក់ គឺ: ព្រះអង្គ១, ភរិយា១, កូនប្រុស១, កូនស្រី១, កូនប្រសាស្រី១, ខ្ញុំស្រី១, ត្រូវជា៦នាក់ ។ ឯព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់តែងឲ្យ

www.elibraryofcambodia.org

ឱវាទដល់ជន ៥ នាក់ដែលនៅក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គនោះរឿយ ៗ ថាអ្នកទាំងឡាយត្រូវខំចំរើនមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន អ្នកនឹងបានដឹងច្បាស់នូវសង្ខារនេះថាៈ "សត្វទាំងឡាយដែលកើតមកហើយ រមែងត្រូវស្លាប់ទៅវិញជាធម្មតា" មិនរើសមុខសត្វពួកណាមួយឡើយ ឲ្យតែពួកសត្វដែលមានជាតិកើតមកហើយ រមែងធ្វើដំណើរទៅជួបនឹងសេចក្ដីស្លាប់វិញ ដូចគ្នាទាំងអស់ ។ ដោយហេតុនេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយកុំប្រមាទមើលងាយសេចក្ដីស្លាប់ថានៅឆ្ងាយ មិនទាន់ចូលដល់យើងទាំងឡាយឡើយ សេចក្ដីស្លាប់នេះ នៅប្រចាំជីវិតយើងរាល់គ្នាគ្រប់វារៈខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ-ចូល ជាធម្មតាចាំផ្លាស់វេនគ្នានឹងសេចក្ដីកើត ប្រៀបបីដូចជាថ្ងៃរះត្រូវផ្លាស់វេននឹងយប់ គឺថ្ងៃលិចបាត់ទៅវិញដូច្នោះដែរ, ហេតុនេះគួរណាស់ហើយតែយើងត្រូវនឹកដល់សេចក្ដីស្លាប់ឲ្យគ្រប់វារៈដង្ហើមចេញ-ចូល កុំត្រេកត្រអាលក្នុងកាមភោគខ្លួនឡើយ ។ តេ បញ្ច ជនា ជនទាំងឡាយ ៥ នាក់នោះ ក៏ស្ថិតនៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះបរមពោធិសត្វ

www.elibraryofcambodia.org

គ្រប់ប្រការ នាំគ្នាចំរើននូវមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋានគ្រប់ទិវារាត្រីកាលមិនមានសេចក្តីប្រមាទឡើយ ។ ឯកាធិវេសំ សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះពោធិសត្វ ២ នាក់នឹងកូនប្រុសនាំគ្នាទៅមង្គលទៅភ្ជួរពីព្រឹកព្រហាម ឯមាណពជាកូនបានកាប់បិតព្រៃមីមាដើរទៅបោចស្មៅនៅភ្លឺស្រែយកមកគរដុត ផ្សែងក៏បក់ត្រូវឡប់ចូលទៅក្នុងសុំទ្រស្មៅ ឯសុំទ្រនោះ មានពស់វែកមួយវារពេននៅក្នុងទីនោះ លុះត្រូវផ្សែងវាក៏លូនចេញមកឃើញមាណពកំពុងតែដុតភ្លើងវាខឹងឃោរឃៅមហិមា ក៏វាលោតទៅចឹកមាណព ត្រូវដួលដេកស្លាប់ក្នុងទីនោះទៅ ដោយកំលាំងឃោរឃៅនឹងពិសដ៏ក្លាហាន ។ ឯព្រះបរមពោធិសត្វ កាលបើបានឃើញកូនដួលដេកស្លាប់ដូច្នោះហើយ លោកក៏មីមារត់ទៅលើកសពកូនឡើង នាំយកទៅផ្តេកនៅក្រោមម្លប់ឈើធំមួយនៅនាភ្លឺស្រែ ហើយលោកមិនបានយំសោកអ្វីនឹងកូនដែលស្លាប់នោះឡើយ, ដោយលោកពិចារណាថា កូនអញដែលស្លាប់នេះលះបង់នូវរាងកាយចោល បីដូចជាសត្វពស់

www.elibraryofcambodia.org

ដែលសកលេះបង់សំណោកហើយចេញចោលទៅ ធម្មតាពស់ដែលសកមិនស្រឡាញ់មិនជាប់ចិត្តនឹងសំណាកវាយ៉ាងណា? ឯកូនអញដែលវាស្លាប់ទៅនេះក៏ដូច្នោះដែរ បើអញយំសោកស្តាយមិនមានប្រយោជន៍អ្វីដល់អញ ឬដល់កូនដែលស្លាប់ទៅនោះ បន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ។ លុះពោធិសត្វគិតដូច្នោះហើយក៏ត្រឡប់ទៅភ្ជួរស្រែតទៅទៀត គ្រានោះមានបុរសម្នាក់ដើរមកជិតលោក ៗ ក៏ស្រែកផ្តាំថា នែ អ្នក បើអ្នកទៅដល់ស្រុកហើយ អាណិតចូលទៅប្រាប់អ្នកផ្ទះខ្ញុំឲ្យមកទាំងអស់គ្នា ហើយឲ្យយកបាយតែមួយចំណែកមកហើយកុំយកពីរចំណែកដូចសព្វដងឡើយ, ឯបុរសនោះក៏ទទួលយកអាសា ហើយទៅប្រាប់ភរិយានឹងធីតាពោធិសត្វតាមបណ្តាំជនទាំង៤ នាក់ទៀតនោះ លុះបានឮហើយក៏នាំគ្នាទៅទាំងអស់គ្នា យកអាហារតែមួយចំណែកទៅ លុះទៅដល់ឃើញមាណពស្លាប់នៅក្រោមម្លប់ឈើដូច្នោះហើយ ក៏នាំគ្នាពិចារណាសេចក្តីស្លាប់ផ្សេងៗគ្នា, ឯនាងព្រាហ្មណីជាមាតា នាង

www.elibraryofcambodia.org

ពិចារណាថាៈ កូនអញកាលគេមកកើតក្នុងផ្ទៃអញនេះ អញ ក៏មិនបានហៅគេមក កាលគេវិលត្រឡប់ទៅមិនមកវិញយ៉ាង នេះ គេក៏មិនបានលាអញ ៗ ក៏មិនអនុញ្ញាតឲ្យគេទៅឡើយ, កាលគេមកកាន់ផ្ទៃអញយ៉ាងណា គេទៅវិញក៏យ៉ាងនោះ ដែរ ចូរទៅតាមអធ្យាស្រ័យគេចុះ បើអញយំសោកស្ដាយ គេក៏ឥតមានផលប្រយោជន៍អ្វីឡើយ មាតាពិចារណាដូច្នោះ ហើយក៏មិនបានយំសោយសោក ។ ឯប្អូនក្រមុំពិចារណាថា បងអញដែលស្លាប់នេះ បើអញយំសោកទៅក៏ឥតប្រយោជន៍ ទេ ព្រោះគេមិនបានឮអញយំសោកស្ដាយគេឡើយ, ប្អូនក្រមុំ ពិចារណាដូច្នោះហើយក៏មិនបានយំសោយសោក ។ ឯនាង ព្រាហ្មណីជាភរិយាមាណពនោះពិចារណាថាៈ បើអញយំ សោកស្រណោះស្វាមីដែលស្លាប់នេះ នឹងទៅជាមនុស្សឆោត ល្ងង់ពេក បីដូចជាកូនក្មេងតូច ក្រឡេកឃើញដួងព្រះចន្ទ រះភ្លឺលើមេឃក៏ស្រែកយំទា បើទុកជាក្មេងនោះយំយ៉ាងណា ក៏គ្មានអ្នកណានឹងចាប់យកដួងព្រះចន្ទ ពីលើមេឃមកឲ្យក្មេង

www.elibraryofcambodia.org

នោះកាន់ល្អៀងបានឡើយ ភរិយាពិចារណាដូច្នោះហើយក៏មិន

បានយំសោក ។ ឯខ្ញុំស្រីពិចារណាថាកូនម្ចាស់អញនៃដ

ស្លាប់នេះបីដូចជាឆ្នាំងបែកជា ៧ ភាគអ្នកណានឹងអាចផ្គុំរស្ស

ដីដែលបែកខ្ទេចនោះជាប់ឡើងវិញបាន បើអញយំសោក

ទៅម្ចាស់អញនេះក៏មិនរស់ឡើងវិញឡើយ ខ្ញុំស្រីនោះលុះ

ពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយក៏មិនបានយំសោក ។ ជនទាំង ៥ នាក់នោះ ពិចារណាឃើញសេចក្ដីស្លាប់ព្រមគ្នាដូច្នេះ

ហើយ ក៏គ្មាននរណាម្នាក់យំសោយសោកឡើយ សូម្បីតែ

ស្រក់ទឹកភ្នែកមួយដំណក់ក៏គ្មានសោះ ។

ឥន្ទ្រសេន ដោយអំណាចមរណានុស្សតិនោះ ក៏

បណ្ដាលក្ដៅដល់បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈ នៃសម្ដេចអម្រិន្ទ្រាធិ

រាជ ៗ ក៏បើកសហស្សនេត្រទតមើលមកឃើញច្បាស់នូវ

ហេតុការណ៍សព្វគ្រប់ហើយ ទើបចុះចាកទេវស្ថាននិម្មិតខ្លួន

ជាព្រាហ្មណ៍ចាស់ ហើយដើរចូលទៅកាន់ទីនោះសួរថា នៃអ្នក

ទាំងឡាយ កូនអ្នកពស់ចឹកស្លាប់ដូច្នេះហើយ តើហេតុដូចម្ដេច

www.elibraryofcambodja.org

ក៏បានជាមិនមានអ្នកណាម្នាក់ ទួញយំសោកស្តាយកូននោះឡើយ ព្រះពោធិសត្វឆ្លើយតបថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍អើយ អ្នកណាដែលទួញយំសោកស្តាយអាឡោះអាល័យ មនុស្សស្លាប់នេះ អ្នកនោះ ជាមនុស្សអន្ធពាលមានសន្តានចិត្តខ្លៅនៅឆោតល្ងិតល្ងង់ដោយអវិជ្ជាគ្របសង្កត់ មនុស្សនោះ មិនដឹងគុណនៃព្រះធម៌ ដែលនាំចេញនូវសេចក្តីសោកវិយោគព្រាត់ប្រាសចាកសត្វនិងសង្ខារ ដែលជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តឡើយ ។ តំសុត្វា ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនោះហើយក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សឲ្យពរសព្វសាធុការ ដល់ជនទាំង៥នាក់រួចក៏ហោះឡើងកាន់អាកាសបណ្តាលឲ្យភ្លៀងកែវ៧ប្រការធ្លាក់ចុះមកពេញផ្ទះឥតសល់ស្ទើងណាមួយឡើយ ឯអ្នកដែលបានចំរើនមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន រមែងមិនសោយសោកវិតងបានប្រយោជន៍ច្រើនប្រការ ដូចជាន័យដែលអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៣៧

ទី៨: ចិត្តដែលប្រាសចាកធូលី គឺកិលេសក្នុងសន្តាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: រាគះ ទោសះ មោហះ ទាំង៣ នេះលោកចាត់ជាមេកិលេសធំៗ ប្រៀបដូចជាភ្នំ អនុស័យកិលេស ជាកិលេសល្អិតដែលដិតជាប់ក្នុងខន្ធសន្តានមាន ៧ យ៉ាងទៀតគឺ:

១- កាមរាគានុស័យ សេចក្តីតម្រេកត្រេកត្រអាលក្នុងកាមគុណ ៥ គឺរូប ១, សម្លេង១, ក្លិន ១, រស១, សម្ផស្ស១ ។

២- ភវរាគានុស័យ សេចក្តីតម្រេកត្រេកអរក្នុងភព ដែលជាទីកើត ៣ កន្លែងគឺ: កាមភព១, រូបភព១, អរូបភព១ ។

៣- បដិឃានុស័យ បានដល់ទោសៈដែលមានបដិឃៈគឺ: សេចក្តីថាំងថាក់ចិត្តជាប់ជានិច្ចប្រទូសក្នុងសត្វគឺរូប ដែលមានជីវិតនឹងប្រទូសក្នុងសង្ខារគឺរូបដែលឥតជីវិត ឥតគិតពិចារណារកគុណទោសឡើយ ។

៤- មានានុស័យ សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនប្រាណថាយើង

www.elibraryofcambodia.org

ជាគេ ជាអញ ជាឯង មានប្រកាន់ជាតិត្រកូល ជាខត្តិយៈ ព្រាហ្មណៈ, វេស្សៈ, សូទ្រៈ ជាដើម ។

៥- ទិដ្ឋានុស័យ សេចក្តីយល់ខុសឃើញថាសត្វទៀង បើស៊ុត្វណាធ្លាប់កើតជាសត្វអ្វីក៏នៅជាសត្វនោះដដែល ឬយល់ឃើញថាសូន្យៗ បាត់ៗទៅនៅវេលាស្លាប់ មិនឃើញមានកើតទៀតឬមកប្រាប់ឲ្យដឹងផងឡើយ ។

៦- វិចិកិច្ឆានុស័យ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងពួង មានសង្ស័យក្នុងសុចរិតទុច្ចរិតថាឲ្យទុក្ខដល់សត្វជាដើម ។

៧- អវិជ្ជានុស័យ បានដល់មោហៈសេចក្តីវង្វេងឬភាន់ច្រឡំមិនដឹងក្នុងសង្ខារដែលជាអតីតៈអនាគតបច្ចុប្បន្នជាដើម ។

វិចិកិច្ឆានោះមាន ៨ យ៉ាងគឺៈ

បុព្វន្តេ អញ្ញាណំ មិនដឹងក្នុងខន្ធធាតុអាយតនៈខាងដើម គឺមិនដឹងថាជាតិមុនខ្លួនកើតជាអ្វីជាមនុស្សឬសត្វក៏មិនដឹង ១។

បរន្តេ អញ្ញាណំ មិនដឹងក្នុងខន្ធធាតុអាយតនៈខាងចុង គឺមិនដឹងថាខ្លួនស្លាប់ពីនេះនឹងទៅកើតជាអ្វី ជាមនុស្ស

www.elibraryofcambodia.org

បុព្វជាតិក៏មិនដឹង១ ។

អបរន្តេ អញ្ញាណំ មិនដឹងក្នុងខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ទាំងអតីតៈ អនាគត បច្ចុប្បន្ន គឺមិនដឹងទាំងជាតិមុខជាតិក្រោយនឹងជាតិនេះ១ ។

ទុក្ខេ អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវទុក្ខទាំង ១២ កង មានជាតិទុក្ខជាដើម១ ។

ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតទុក្ខគឺ តណ្ហា ទាំង ៣ មានកាមតណ្ហាជាដើម ១ ។

ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាគឺសីល សមាធិ បញ្ញាជាផ្លូវប្រតិបត្តិឲ្យរលត់ទុក្ខ១ ។

បដិច្ចសមុប្បាទេ អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុនៃធម៌ជាបច្ច័យឲ្យកើតឡើងត ៗ គ្នា មាន១២ គឺអវិជ្ជាជាបច្ច័យឲ្យកើតសង្ខារ ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតវិញ្ញាណ ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតនាមរូប ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតអាយតនៈ ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតផស្សៈ ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតវេទនា ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតតណ្ហា ១

www.elibraryofcambodia.org

ជាបច្ច័យឲ្យកើតឧបាទាន ១· ជាបច្ច័យឲ្យកើតភព ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតជាតិ ១ ជាបច្ច័យឲ្យកើតជរា មរណៈ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈ ជាដើមរៀង ៗ ទៅ ។

បដិសន្ធិអធិដ្ឋសច្ចស្ស ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជាបិទបាំងនៅឡើយនោះមិនអាចឃើញ ឬដឹងច្បាស់នូវបដិសន្ធិឲ្យពិតប្រាកដបាន ដូចមានរឿងដំណាលពីបេសការធីតា កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគង់នៅកណ្តាលទីប្រជុំពុទ្ធបរិស័ទ ក្នុងដែនអាឡវី ឃើញនាងបេសការធីតានោះដើរមកព្រះអង្គត្រាស់ហៅថានែ៎ នាងនេះទៅណា? នាងនោះឆ្លើយថាខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងជាទៅណាទេ, ព្រះអង្គសួរទៀតថាៈ ចុះនាងមកពីណា? នាងនោះឆ្លើយថា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងជាមកពីណាទេ ។ ឯពួកពុទ្ធបរិស័ទដែលនៅអង្គុយគាល់ ព្រះអង្គត្រៀបត្រាក្នុងទីនោះក៏កើតសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ដល់ធីតានោះថា ហេតុដូចមេចក៏បានជានាងនេះនិយាយពាក្យដូច្នេះមកកាន់ព្រះអង្គ, ទើបព្រះអង្គសួរថា ម្នាលបេសការធីតា ដែលនាងឆ្លើយថាមិនដឹងជាទៅណា តើ

www.elibraryofcambodia.org

នាងមិនដឹងនូវអ្វី ? នាងនោះឆ្លើយតបថាខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងនូវដំណើរវិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលទៅកាន់យកបដិសន្ធិក្នុងភពថ្មីទៀត គឺខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងជាខ្លួនស្លាប់ពីនេះទៅៗ កើតជាសត្វឬជាមនុស្សទៀតឡើយ ចុះនាងថាមិនដឹងជាខ្លួននាងមកពីណា? នាងឆ្លើយថា នោះក៏ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងថាខ្លួនមកពីណាមកកើតក្នុងទីនេះបានឡើយ គឺខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចដឹងបានថា ខ្លួនមកពីមនុស្សឬទេពតាមករកើតក្នុងទីនេះ ទើបក្រាបទូលព្រះអង្គតាមការពិត ព្រះអង្គក៏ប្រទានសព្វសាធុការពរដល់នាងនោះហើយទ្រង់សំដែងអំពីធម៌ ដែលមិនដឹងដល់គ្នានឹងគ្នាមានអវិជ្ជានឹងសង្ខារជាដើម លុះចប់ធម៌ទេសនាហើយពុទ្ធបរិស័ទក្នុងទីប្រជុំនោះមាននាងជាដើមក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។

ឯរឿងដែលនាំមកសំដែងពន្យល់អំពីអវិជ្ជា ៨ ប្រការនេះក៏លមស្តាប់បានហើយដោយន័យដែលវិសជ្ជនាមកដូចនេះឯង ។

www.elibraryofcambodia.org

មង្គលទី ៣៨

១៩ អ្នកដែលមានសេចក្ដីក្សេមចាកយោគៈ ជាគ្រឿងប្រកបចងវិត្តក្នុងសន្ដានជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា: យោគៈមាន ៤ ប្រការគឺ:

កាមយោគៈ សេចក្ដីត្រេកត្រអាលក្នុងកាមគុណ ៥ គឺរូប, សម្លេង, ក្លិន, រស, សម្ផស្ស ដែលជាគ្រឿងប្រកបសត្វឲ្យចងចិត្តសត្វ ១ ។

ភវយោគៈ ភពគឺកន្លែងកើតទាំង ៣ កន្លែងគឺកាមភព, រូបភព, អរូបភព ទាំង៣នេះជាគ្រឿងប្រកបចងចិត្តសត្វទុក១។

ទិដ្ឋិយោគៈ ទិដ្ឋិគឺសេចក្ដីយល់ខុស គឺឃើញថាសត្វទៀងលោកទៀង ឬយល់ថាសត្វស្លាប់ទៅសូន្យ លោកសូន្យជាដើម ជាគ្រឿងប្រកបចិត្តសត្វទុក១ ។

អវិជ្ជាយោគៈ ការមិនដឹងដល់ដើមកំណើតនៃសង្សារ ជាគ្រឿងប្រកបចិត្តសត្វទុក ១ (រួមជា៤ប្រការ) ។

ធម៌ជាគ្រឿងរលត់យោគៈ ៤ ប្រការនេះឲ្យអស់ទៅគឺត្រៃ

www.elibraryofcambodia.org

ធ្វើសីល សមាធិ បញ្ញា ឲ្យកើតចាស់ក្លាឡើងក្នុងសន្តាន ។
ទើបនឹងសម្លាប់យោគៈទាំង ៤ នេះបាន ចិត្តក៏ជ្រះថ្លាបរិសុទ្ធ
ស្អាតផូរផង់ក្នុងសន្តាន ដោយមានធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យកើត
សេចក្តីសុខក្សេមក្សាន្ត និរាសប្រាសចាកសេចក្តីទុក្ខភ័យអន្តរាយ
ទាំងឡាយគ្រប់ប្រការ សូម្បីមនុស្សណានឹងគិតប្រទុស្ត
ធ្វើការអាក្រក់ដល់ខ្លួនក៏មិនបានឡើយ ដូចមានរឿងដំណាលពី
មហាកាឡត្ថេរថា៖ លោកជាអ្នកមានសទ្ធា រត់ចោលភរិយា
ទាំង ៨ នាក់ ទៅបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយ
មានព្យាយាមខំចំរើនសមថវិបស្សនា មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានសំ
រេចព្រះអរហត្តផល ។ ឯភរិយាចិត្តចង់ឲ្យលោកសឹកមកវិញ
ទើបប្រើមនុស្សឲ្យទៅនិមន្តលោក ដែលជាស្វាមីនោះមកឆាន់
ក្នុងផ្ទះខ្លួន លោកក៏ទទួលនិមន្តមក លុះលោកឆាន់រួចហើយ
ភរិយាទាំង ៨ នាក់ក៏បបួលគ្នាចោមរោមលោកជុំវិញ ប្រាថ្នានឹង
ចាប់ផ្សឹក ព្រះថេរៈឃើញអាការៈ មិនស្រួលដូច្នោះហើយលោក
ក៏ឈប់ឈរនោះ ហោះឡើងកាន់អាកាសទៅកាន់អារាមវិញ ។ រឿង

www.elibraryofcambodia.org

ចាកសេចក្ដីអន្ដរាយ ដោយហេតុលោកបានកំចាត់បង់យោគៈទាំងឡាយឲ្យអស់ពីសន្ដានដូចបានវិសជ្ជនាមកនេះឯង ។

(ចប់មង្គល ៣៨ ប្រការ)

ឯតាទិសានិ កត្វាន បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្ដធ្វើនូវមង្គលទាំងឡាយនេះ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ក្នុងសន្ដានហើយជាអ្នកមិនចាល់ចាញ់ក្នុងទីទាំងពួង តែងដល់នូវសិរីសួស្ដីក្នុងទីទាំងពួង មង្គលទាំង ៣៨ ប្រការ មានកិរិយាមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលជាដើមនោះ ជារបស់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងអម្បាលណោះសុទ្ធតែជាមង្គលដ៏ឧត្ដមទាំងអស់ ។

អធិប្បាយសេចក្ដីសរុបថាៈ មង្គលទាំង ៣៨ ប្រការនេះ បើបុគ្គលណាបានធ្វើឲ្យគ្រប់គ្រាន់ហើយ បុគ្គលនោះនឹងបានសំរេចមគ្គផល ព្រះនិព្វានជាស្ថានក្សេមផុតចាកទុក្ខទាំងពួង បើមិនទាន់បានដល់និព្វានទេ នៅវិលវល់ក្នុងវដ្ដសង្សារក៏គង់មិនធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនាក្នុងអបាយភូមិឡើយ ដោយអំណាចកម្មជាកុសលនោះជួយឧបត្ថម្ភ កម្មនេះប្រែថាធ្វើ គោល

www.elibraryofcambodia.org

ដើមមាន ២ យ៉ាងគឺ: កុសលកម្ម១ អកុសលកម្ម១ កម្មទាំងពីរនេះចែកចេញទៅជាកម្ម១១ ឬ ១២ យ៉ាងគឺ:

១- ទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្ម កម្មជាបុណ្យក្តី ជាបាបក្តី ឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ។

២- ឧបបជ្ជវេទនីយកម្ម កម្មជាបុណ្យឬ បាបឲ្យផលទៅក្នុងជាតិមុខ ។

៣- អបរាបរវេទនីយកម្ម កម្មជាបុណ្យ ឬ បាបឲ្យផលក្នុងជាតិទី ២ ឡើងទៅ ។

៤- គរុកម្ម កម្មធ្ងន់ បើបុណ្យបានដល់ឈាន ៤ សមាបត្តិ ៨, បើបាបបានដល់អនន្តរិយកម្ម ៥ គឺ: សម្លាប់មាតា, បិតា, ព្រះអរហន្ត, ធ្វើលោហិតុប្បាទ, សង្ឃភេទ ។

៥- អាចិណ្ណកម្ម បុណ្យឬបាប ដែលខ្លួនធ្វើហើយនឹកញយ ៗ ។

៦- អាសន្នកម្ម បុណ្យ ឬ បាបដែលខ្លួនធ្វើជិតពេលមរណៈទោះបីទន់ខ្សោយបន្តិចបន្តួចក៏ដោយ អាចឲ្យផលមុន

www.elibraryofcambodia.org

បាន់ ដូចគោចាស់នៅដីតម៉ាត់ក្រោល ។

៧- អាជន្តាំភបនកម្ម បុណ្យប្តុបាបស្រាលមានកំលាំងតិច បើបុណ្យប្តុបាបដទៃមិនឲ្យផលទេ ក៏អាចឲ្យផលក្នុងចំនោះគុដូចមនុស្សឆ្កួតបាញ់សរ ។

៨- ជនកកម្ម បុណ្យប្តុបាបដែលនាំបដិសន្ធិវិញ្ញាណឲ្យកើតក្នុងភព ។

៩- ឧបត្ថម្ភកកម្ម បុណ្យប្តុបាបដែលជួយជ្រោមជ្រែងកម្មចាស់ឲ្យមានកំលាំង ។

១០-ឧបបីឡកកម្មបុណ្យប្តុបាបដែលចូលមកបៀតបៀនកម្មចាស់ឲ្យមានកំលាំងខ្សោយ ហើយឲ្យផលដោយខ្លួនឯងបើបាបប្រៀបដូចឆ្កែដេញសត្វ បើបុណ្យប្រៀបដូចពលៀងកូនក្មេងដេញទាន់ត្រង់ទីណាក៏ចាប់ត្រកងបីពទ្បើងក្នុងទីនោះ ។

១១- ឧបឃាតកកម្ម បុណ្យប្តុបាបដែលគ្លាបានអាចសម្លាប់បុណ្យ ប្តុបាបដែលមានកំលាំងអន់ទន់ខ្សោយបានដូចអ្នកដែលស្លាប់ដោយលេបថ្នាំពិសជាដើម។ បើរាប់កម្មមាន

www.elibraryofcambodia.org

១២ នេះត្រូវថែមលហុកម្ម ១ ទៀតបន្ទាប់គរុកម្មទី ៤ នោះ ។

អធិប្បាយសង្គ្រោះកម្ម ១១ ក្នុងខាងចុងមង្គល ៣៨ ប្រការ ចប់ដោយសង្ខេបប៉ុណ្ណោះឯង ។

ចប់អធិប្បាយមង្គល ៣៨ ប្រការ

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org